

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

&

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

*«Η διαφοροποιημένη διδασκαλία με την χρήση
εκπαιδευτικών λογισμικών στα φιλολογικά μαθήματα»*

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Του

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(ΑΕΜ: 112)

Επιβλέπων: Δημήτριος Ι. Βέργαδος

Επίκουρος Καθηγητής

Καστοριά Νοέμβριος - 2021

Η παρούσα σελίδα σκοπίμως παραμένει λευκή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

*«Η διαφοροποιημένη διδασκαλία με την χρήση
εκπαιδευτικών λογισμικών στα φιλολογικά μαθήματα»*

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Του

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(ΑΕΜ: 112)

Επιβλέπων: Δημήτριος Ι. Βέργαδος
Επίκουρος καθηγητής

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 13/11/21

.....
Δημήτριος Ι. Βέργαδος
Επίκουρος καθηγητής

.....
Άγγελος Μιχάλας
Καθηγητής

.....
Σπυρίδων Νικολάου
Λέκτορας

Καστοριά Νοέμβριος - 2021

Copyright © 2021 –ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν αποκλειστικά τον συγγραφέα και δεν αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Ως συγγραφέας της παρούσας εργασίας δηλώνω πως η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και δεν περιέχει υλικό από μη αναφερόμενες πηγές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	i
ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	iv
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vi
ABSTRACT	vii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ	2
1.2 ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	3
1.2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3
1.2.2 ΕΙΔΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	4
1.2.2.1 ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ	5
1.2.2.2 ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	5
1.2.2.3 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.....	6
1.2.2.4 ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.....	7
1.2.2.5 ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.....	7
1.3 ΜΑΘΗΣΗ	8
1.3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	8
1.3.2 ΕΙΔΗ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	11
1.4 ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ	12
2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	15
2.1 ΠΟΛΥΜΕΣΑ.....	15
2.1.1 ΡΟΛΟΣ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ	15
2.1.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	16
2.1.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	16
2.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	17
2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18
2.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΛΥΣΕΙΣ.....	19
3. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.....	21
3.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΣΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.....	21
3.1.1 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ.....	21

3.1.2	ΑΡΧΑΙΑ	22
3.1.3	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ.....	22
3.1.4	ΙΣΤΟΡΙΑ.....	25
3.2	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	25
3.3	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΛΥΣΕΙΣ	26
4.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ	29
4.1	ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟ.....	29
4.2	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ	30
4.2.1	ΤΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	30
4.3	ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ.....	31
4.3.1	ΟΦΕΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ.....	32
4.3.2	ΟΦΕΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ	32
4.3.3	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	33
4.3.4	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ.....	34
5.	ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	35
5.1	ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ	35
5.2	ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ.....	37
5.3	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ.....	38
5.4	ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ.....	39
5.4.1	Сmap	39
5.4.2	Bubbl.us.....	41
5.5	GAMIFICATION – QUIZIZZ	42
5.5.1	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	42
5.4.2	QUIZIZZ.....	43
5.6	ΟΜΕΛΕΤΗΤΗΣ GOOGLE (Google Scholar)	44
5.6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	44
5.6.2	ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	45
5.6.3	Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥ	46
5.6.4	ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ ΜΟΥ.....	47
5.6.5	ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	50
5.6.6	ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ	51
5.6.7	ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	54

5.6.8 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ.....	57
5.5.9 ΕΠΙΛΟΓΟΣ	59
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	61
ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	62

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ	35
Εικόνα 2. ΦΩΤΟΓΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	36
Εικόνα 3. ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	36
Εικόνα 4. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	37
Εικόνα 5. ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	37
Εικόνα 6. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ	39
Εικόνα 7. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ	40
Εικόνα 8. BUBBL.US.....	41
Εικόνα 9. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ BUBBL.US.....	41
Εικόνα 10. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZIZZ	43
Εικόνα 11. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZIZZ	43
Εικόνα 12. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZIZZ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ.....	44
Εικόνα 13. GOOGLESCHOLAR	45
Εικόνα 14. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΑΡΘΡΩΝ	45
Εικόνα 15. Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥ	46
Εικόνα 16. GOOGLESCHOLAR –ΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ	47
Εικόνα 17. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΑΡΘΡΩΝ	47
Εικόνα 18. GOOGLESCHOLAR	48
Εικόνα 19. GOOGLESCHOLAR - ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΜΟΥ.....	48
Εικόνα 20. GOOGLESCHOLAR - ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΜΟΥ.....	49
Εικόνα 21. GOOGLESCHOLAR - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	49
Εικόνα 22. GOOGLESCHOLAR	50
Εικόνα 23. GOOGLESCHOLAR - ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	50
Εικόνα 24. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ.....	51
Εικόνα 25. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ.....	52
Εικόνα 26. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ.....	53
Εικόνα 27. GOOGLESCHOLAR - ΑΡΘΡΑ	53
Εικόνα 28. GOOGLESCHOLAR - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	54
Εικόνα 29. GOOGLESCHOLAR - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ (ΓΛΩΣΣΑ)	55

Εικόνα 30. GOOGLESCHOLAR - ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	55
Εικόνα 31. GOOGLESCHOLAR - ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ	56
Εικόνα 32. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	56
Εικόνα 33. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ.....	57
Εικόνα 34. ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	58
Εικόνα 35. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΦΟΡΕΣ	58
Εικόνα 36. GOOGLESCHOLAR - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	59

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι πλέον αδιαμφισβήτητο ότι η τεράστια παγκόσμια ροή δεδομένων έχει επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο επεξεργαζόμαστε και αξιοποιούμε τον τεράστιο όγκο πληροφοριών. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και εκπαιδευτικών λογισμικών με πολυμεσικά στοιχεία, έχει φυσικά επηρεάσει και το σχολείο. Η ανάγκη ένταξης και παιδαγωγικής αξιοποίησης της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη τόσο για τον μαθητή όσο και για τον εκπαιδευτικό.

Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι να παρουσιάσει εκπαιδευτικά λογισμικά και την χρήση νέων τεχνολογιών στα φιλολογικά μαθήματα αλλά και να αναδείξει το σημαντικό ρόλο μέσα στα εκπαιδευτικά πλαίσια. Ακόμα τονίζει την αναγκαιότητα το σχολείο να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας υιοθετώντας τα εκπαιδευτικά λογισμικά αλλά και την τεχνική της παιγνιοποίησης (Gamification) ώστε να διευκολυνθεί η μάθηση και να γίνει καλύτερη και πιο ευχάριστη η πρόσληψη των πληροφοριών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η παρούσα εργασία σκοπεύει να αναδείξει τα πλεονεκτήματα της χρήσης εκπαιδευτικών λογισμικών και την ένταξη των τεχνολογιών στα φιλολογικά μαθήματα, παρουσιάζοντας και προτείνοντας τα οφέλη συγκεκριμένων εκπαιδευτικών λογισμικών στην εκπαιδευτική πράξη.

Λέξεις Κλειδιά: Διδασκαλία, Μάθηση, Πολυμέσα, Τεχνολογία, Φιλολογικά Μαθήματα, Νέες Τεχνολογίες, Εκπαιδευτικός, Μαθητής, Gamification.

ABSTRACT

It is now undeniable that the vast global flow of data has affected the way we process and utilize vast amounts of information. The pedagogical utilization of new technologies and educational software with multimedia elements, has of course affected the school as well. The need for integration and pedagogical utilization in the educational process is particularly beneficial for both the student and the teacher.

The aim of this work is to present educational software and the use of new technologies in literature courses but also to highlight the important role within the educational context. He also emphasizes the need for the school to adapt to the requirements of modern society by adopting educational software and the technique of gamification to facilitate learning and make the reception of information better and more enjoyable.

Taking the above, the present work intends to highlight the advantages of the use of educational software and the integration of technologies in the philological courses by presenting and proposing the benefits of specific educational software in the educational practice.

***Key-Words:* Teaching, Learning, Multimedia, Technology, Literary Courses, Gamification, Teacher, Student, Educational software.**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βασικό χαρακτηριστικό των παιδιών με δυσκολία στη μάθηση είναι η χαμηλή επίδοσή τους στα σχολικά μαθήματα, γεγονός που οδηγεί σε σχολική αποτυχία και συχνά συνεπάγεται την κοινωνική απόρριψη των παιδιών αυτών από τους υπόλοιπους μαθητές της ηλικίας τους.

Οι εκπαιδευτικοί που έρχονται σε επαφή με την σημερινή πραγματικότητα πρέπει να βρουν καινούριους τρόπους να προσεγγίσουν και να βοηθήσουν τους μαθητές αλλά ταυτόχρονα να διαχειριστούν και να αξιοποιήσουν τις ιδιαιτερότητές τους. Αυτή η ερευνητική αναζήτηση των παιδαγωγικών μεθόδων στρέφεται σε νέες προσεγγίσεις όπως η ομαδική διδασκαλία, η διαφοροποιημένη διδασκαλία, η διδασκαλία με χρήση νέων τεχνολογιών κ.α.

Η μέθοδος της διαφοροποιημένης διδασκαλίας αξιοποιείται σε μεγάλο βαθμό και θεωρείται ιδανική για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και άλλες εκπαιδευτικές ειδικές ανάγκες δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ιδιαιτερότητες και στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Η διδασκαλία με χρήση νέων τεχνολογιών αποτελεί ένα είδος μάθησης, το οποίο στηρίζεται στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Το διαδίκτυο έχει συμβάλει ιδιαίτερα με την κοινωνική του διεύρυνση και την συνεχή του εξέλιξη. Χωρίς αμφιβολία η μάθηση είναι μια μόνιμη διαφοροποίηση των νοητικών λειτουργιών με αποτέλεσμα να προηγούνται οι επιλογές των μαθητευόμενων. Αυτό συμβαίνει διότι μέσω της εκπαίδευσης η μάθηση δημιουργεί αλλαγές στη συμπεριφορά του μαθητή. Σε αυτό το σημείο ο κάθε εκπαιδευτικός καλείται να εκτελέσει ένα αρκετά χρονοβόρο και σύνθετο έργο καθώς ο ρόλος του πλέον είναι εντελώς διαφορετικός από το στερεότυπο του παραδοσιακού εκπαιδευτικού, που μεταφέρει απλώς την γνώση με την κιμωλία και τον μαυροπίνακα.

Πλέον, ο σύγχρονος εκπαιδευτικός οφείλει να δημιουργεί διαθεματικές δραστηριότητες έχοντας υπόψη του πάντα τις δυνατότητες των σύνθετων νέων μέσων τα οποία βοηθούν με διάφορους τρόπους την υποστήριξη της διδασκαλίας και την αλληλεπίδραση με τους μαθητές του κάθε σχολικού περιβάλλοντος.

1. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

Η διδασκαλία και η μάθηση είναι σχέσεις αλληλένδετες και κατευθύνονται πάντα μαζί, όπως διαπιστώθηκε στο πέρασμα των χρόνων. Μάθηση θεωρείται η διαμόρφωση μιας οριστικής και αμετάκλητης συμπεριφοράς, η οποία παραμένει και ανακαλείται από το άτομο, όταν τη χρειάζεται, χωρίς να καταβάλει ιδιαίτερη προσπάθεια για να την ανασύρει από τη μνήμη του. Στο περιβάλλον της σχολικής τάξης, η μάθηση είναι η συμπεριφορά που ακολουθεί μετά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας. Λειτουργεί στα πλαίσια δράσης και σκέψης του μαθητή και το αποτέλεσμα είναι η αφομοίωση του γνωστικού αντικείμενου από τον μαθητή, ο οποίος οικειοποιείται τη νέα γνώση.

Η διδασκαλία μεταδίδει τη μάθηση των γνωστικών αντικείμενων, των πληροφοριών, που γίνονται οι νέες κατακτημένες γνώσεις. Αν θεωρητικά χωρίσουμε σε στάδια τη διαδικασία που πραγματοποιείται στην τάξη, βλέπουμε πως η εκπαιδευτική διαδικασία ξεκινάει από τη διδασκαλία του εκπαιδευτικού, προς τον μαθητή. Ο μαθητής, λαμβάνει τη διδασκαλία και οδηγείται σε επεξεργασία σκέψης, που κατά την ολοκλήρωσή της έχει πραγματοποιηθεί η μάθηση, προσλαμβάνεται η γνώση. Η μάθηση γίνεται αντιληπτή μέσα από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον μαθητή και η διδασκαλία είναι αναγκαία για να επέλθει η μάθηση ως μαθησιακή διεργασία και ως μαθημένο αποτέλεσμα.

Πρακτικά, η διδασκαλία αποτελεί προσανατολισμένη έκθεση ερεθισμάτων με σκοπό την επιρροή του μαθητή και την κατεύθυνσή του προς την μάθηση. Επομένως, η μάθηση επιτυγχάνεται μόνο αν δοθούν συγκεκριμένα ερεθίσματα της διδασκαλίας και εάν η διδασκαλία έχει συγκεκριμένη και οριοθετημένη στοχοθεσία, όχι όταν κινείται σε γενικό και ασαφές πλαίσιο. Έτσι η διδασκαλία κινείται γύρω από συγκεκριμένους στόχους για να οδηγήσει στην μάθηση, καθώς είναι δύσκολη η αναζήτηση ιδεών σε ένα άγνωστο περιβάλλον συγκριτικά με την καθοδήγηση σε ένα μαθησιακό συγκεκριμένο πλαίσιο ιδεών.

Για να υλοποιηθούν λοιπόν οι στόχοι της διδασκαλίας, πρέπει να γίνουν κάποιες ενέργειες που ονομάζονται διδακτικές ενέργειες. Αυτές, είναι σε πλήρη συνάρτηση με τους γνωστικούς στόχους και όταν επιτευχθεί με επιτυχία η υλοποίησή τους, θεωρείται επιτυχής η ολοκλήρωση των στόχων, οπότε ακολουθεί επιτυχή διδασκαλία και ολοκλήρωση μάθησης του ζητούμενου στην συνέχεια. Συμπεραίνουμε πως η

μάθηση των διαφόρων αντικειμένων, υλοποιείται μέσα από τη χρήση συγκεκριμένων διδακτικών ενεργειών.

Η μάθηση θεωρείται πως αποτελεί συμπεριφορά και αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως μπορεί να πραγματοποιηθεί ανά πάσα στιγμή διότι ο μαθητής εκτίθεται σε ερεθίσματα συνεχώς άρα διαμορφώνει τη συμπεριφορά του. Όσο ο άνθρωπος αναπνέει, αισθάνεται και αναρωτιέται διαμορφώνει συμπεριφορές από τις επιδράσεις που δέχεται στο περιβάλλον του. Καταλήγουμε λοιπόν πως είναι μύθος ότι η μάθηση δεν υφίσταται χωρίς τη διδασκαλία σε έναν βαθμό γιατί η μάθηση θεωρείται υπαρκτή σε κάθε στιγμή.

Άρα ο μαθητής είναι ικανός να μάθει τα πάντα μόνος του διαμορφώνοντας συμπεριφορές από το περιβάλλον του. Το εύρος της μάθησης είναι άπειρο και ο άνθρωπος έχει συγκεκριμένο χρόνο στη ζωή του για να μάθει ορισμένα βασικά είδη μάθησης που θα του φανούν χρήσιμα ως εργαλεία στην κοινωνία. Υποθετικά, όσο άπειρα είναι τα είδη της μάθησης, ο μαθητής θα δύναται να μάθει αυτά που θα μπορούσε εάν είχε άπειρο χρόνο. Επομένως η διδασκαλία είναι ο συντομότερος δρόμος για να κατακτήσει ο μαθητής την μάθηση και η προτεινόμενη διαδρομή επίτευξης της διαδικασίας της μάθησης είναι το σχολείο. Ο ίδιος ο μαθητής ενσωματώνει, αποκωδικοποιεί, μεταφράζει και τοποθετεί στην μνήμη του τη διδασκαλία ως μαθημένη συμπεριφορά, έτσι ώστε να έχει την ικανότητα να την ανασύρει κάθε φορά.

1.2 ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

1.2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία θεωρείται ένα σύστημα διδακτικών ενεργειών που έχουν σκοπό να προκαλέσουν την μάθηση και την παραγωγή και ανταλλαγή γνώσης ανάμεσα στον μαθητή και στον δάσκαλο. Σύμφωνα με τις σύγχρονες προσεγγίσεις της νεότερης Διδακτικής, η διδασκαλία είναι μια αμφίδρομη διαδικασία μάθησης, η οποία στοχεύει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης του μαθητή, ο οποίος καθοδηγείται από τον δάσκαλο (Κουτρούμπα, 2004). Οι διδακτικές ενέργειες δεν περιορίζονται στον προφορικό λόγο μόνο, αλλά και σε όλα τα μέσα, όλες τις ενέργειες, τις σκέψεις και τα συναισθήματα του δασκάλου, οι οποίες μεταδίδονται στη σχολική τάξη μέσα από ένα

σύστημα αξιών. Επειδή η διδασκαλία μπορεί να πάρει οποιαδήποτε μορφή και να ξεπερνά τη συμβατική θεώρηση αυτό έχει ως αποτέλεσμα και οι ενέργειες της να μετασχηματίζονται ανάλογα με την μορφή διδασκαλίας και με το ζητούμενο. Στόχος της διδασκαλίας είναι η μάθηση, αλλά πάντα ελλοχεύει η πιθανότητα μιας ενδεχόμενης αποτυχίας (Ματσαγγούρας, 1999).

Μια άλλη εκπαιδευτική τοποθέτηση είναι ο ορισμός της διδασκαλίας ως η διαδικασία αγόρευσης από τους κατόχους της γνώσης σε αυτούς που δεν την κατέχουν. Βασικοί παράγοντες της μάθησης θεωρούνται ο δάσκαλος και ο μαθητής, ο ένας γνωρίζει ενώ ο άλλος αγνοεί. Σκοπός του δασκάλου είναι να μεταδώσει τις γνώσεις του στον αμαθή και να τον καταστήσει μαθησιακά άρτιο. Ο νέος ρόλος του σύγχρονου εκπαιδευτικού είναι διττός, καθώς έχει διδακτικό χαρακτήρα, αλλά και κοινωνικό, γιατί δεν μεταδίδει μόνο γνώσεις (Κουτρούμπα, 2004). Ο δάσκαλος είναι πλέον παιδαγωγός, καθοδηγητής και συνεργάτης των παιδιών, ο οποίος θα τα οδηγήσει στην πνευματική αυτενέργεια, θα δημιουργήσει αυτόβουλα άτομα, ενώ παράλληλα θα μεταδίδει γνώσεις και πληροφορίες (Χαραλαμπίδης, 1980 & Κρουσταλάκης, 2004). Η διδασκαλία θεωρείται ως σύνθεση τέχνης, τεχνικής και επιστήμης, είναι μια δημιουργία, απαιτεί πρωτοβουλία, εμπλουτισμένο περιεχόμενο, οργάνωση εκτέλεση και επινοητικότητα. Επιπλέον, μέσα από αυτή τη διαδικασία γεφυρώνεται η διδασκαλία με τη διαδικασία της μάθησης. Είναι προϊόν συνεργατικής εργασίας ειδικών επιστημών, οι οποίες ασχολούνται με τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση των σχολικών προγραμμάτων.

Η σχολική διαδικασία, είναι ένα σπουδαίο παιδαγωγικό μέσο, καθώς ευθύνεται για την πρόοδο και εξέλιξη των παιδιών, είναι ένα σύνολο έμμεσων και άμεσων συναισθηματικών, αλλά και συμμετοχικών ενεργειών με στόχο πάντα τη μόρφωση των μαθητών.

1.2.2 ΕΙΔΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία αποτελείται από τρία στοιχεία, τον δάσκαλο, τον μαθητή και το διδακτικό αντικείμενο. Η ανάγκη να γίνει κατανοητή η ύλη από τους μαθητές και να την αφομοιώσουν με την αξιοποίηση των διδακτικών μεθόδων διδασκαλίας και συγκεκριμένες τεχνικές αντανακλούν τις μορφές διδασκαλίας (Τριλιανός, 1991). Ο

δάσκαλος διαλέγει τεχνικές οργάνωσης για τη διαδικασία της διδασκαλίας, όμως υπάρχουν διάφορες μορφές διδασκαλίας, όπως η εξατομικευμένη, η ομαδική, η επικοινωνιακή, η δογματική και η κριτική διδασκαλία.

1.2.2.1 ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ

Σκοπός αυτού του είδους διδασκαλίας είναι να ικανοποιηθούν όλες οι ατομικές ανάγκες του κάθε μαθητή. Η εξατομικευμένη διδασκαλία έχει παρακλάδια.

- Η **δυναμική αλληλεπίδραση εκπαιδευτικού και μαθητή** θέλει τον δάσκαλο σε πρωταγωνιστικό ρόλο να προσαρμόζει τις ενέργειές του με βάση το μορφωτικό επίπεδο του κάθε μαθητή και τις ιδιαιτερότητές του. Διεγείρει την προσοχή του μαθητή και έτσι εκείνος αφομοιώνει τους στόχους της διδασκαλίας με τον πιο εύκολο και κατανοητό τρόπο.
- Ο **χωρισμός των μαθητών σε μικρές ομάδες** αποτελούμενες από παιδιά των ίδιων ικανοτήτων/ δυνατοτήτων έχει ως στόχο να καλύψει αυτές τις ανάγκες των μαθητών.
- Το **διδακτικό υλικό**, είναι επίσης μέρος της εξατομικευμένης διδασκαλίας και περιέχει ενέργειες στις οποίες ο δάσκαλος αλλάζει ρόλο, καθώς αποκτά συμβουλευτικό ρόλο και παρέχει βοήθεια στους μαθητές με σκοπό την ενδυνάμωση της ατομικότητάς τους, αλλά και την πληρότητα των αναγκών και των ενδιαφερόντων του μαθητή.

1.2.2.2 ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Σε αυτό το είδος διδασκαλίας, η μεγαλύτερη προσοχή δίνεται στις ανάγκες των μαθητών ως σύνολο και όχι στον καθένα ξεχωριστά. Η στρατηγική αυτή απευθύνεται στον μέσο μαθητή κυρίως οι ενέργειες δεν ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες του κάθε μαθητή. Σε αυτή τη περίπτωση ο εκπαιδευτικός δεν έχει γνώση για το ποιοι μαθητές αφομοίωσαν όλα τα διδακτικά στοιχεία, αλλά και πόσους μαθητές προσέλκυσε ή σε πόσους δημιούργησε κίνητρο.

Συνηθέστερος τρόπος ομαδικής διδασκαλίας είναι η διάλεξη. Σε αυτήν οι μαθητές οφείλουν να έχουν παθητική στάση και να κρατούν σημειώσεις. Αυτή η μορφή έχει ως στόχο την έμπνευση του κοινού καθώς και την προσαρμογή των γνώσεων του ομιλητή στα ενδιαφέροντα του μαθητή. Ακόμη μια μέθοδος φαίνεται να

είναι ο απλός διάλογος. Ο απλός διάλογος θέλει τον δάσκαλο να έχει άγνοια σχετικά με τους μαθητές που απευθύνεται. Δεν μπορεί να προσαρμόσει τις ενέργειες διδασκαλίας του στον εκάστοτε μαθητή, καθώς ο χρόνος είναι περιορισμένος και ο δάσκαλος δεν μπορεί να ρωτήσει ξεχωριστά τον καθένα από αυτούς.

1.2.2.3 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Αυτού του είδους η διδασκαλία έχει ως αρχή της τα βιώματα του κάθε μαθητή, αναφέρεται στις ανάγκες που πηγάζουν από την καθημερινότητά του, στις απορίες του. Η επιλογή των βιωμάτων γίνεται με κριτήριο την ένταση του βιώματος, την ελκυστικότητά του, ώστε να αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης στην τάξη αλλά και να κεντρίσει το ενδιαφέρον και την προσοχή των υπόλοιπων μαθητών. Αν ισχύουν τα παραπάνω, τότε θα αποτελέσει μέρος της διδακτικής διαδικασίας. Μια τέτοια κατάθεση εμπειριών και απόψεων, στοχεύει στην προσοχή όλων των συμμετεχόντων ακόμη και του δασκάλου, με τον ρόλο ισότιμου μέλους που μεταφέρει τις απόψεις του. Η επικοινωνιακή διδασκαλία στοχεύει στην δημιουργία ισχυρής προσωπικότητας για τους μαθητές, αυτενέργειας και αυτοπραγμάτωσης, αλλά και ικανότητας έκφρασης της αντίθετης άποψης σε ένα κλίμα σχέσεων εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Από αυτό το είδος διδασκαλίας δημιουργούνται συνειδητοποιημένοι, υπεύθυνοι και κριτικά σκεπτόμενοι πολίτες.

Η Επικοινωνιακή διδασκαλία χωρίζεται σε ακόμη 4 υποκατηγορίες.

1. Προβληματισμός: Αναφέρεται στην διερεύνηση του προβλήματος. Οι μαθητές ανταλλάσσουν απόψεις και προβληματίζονται για διάφορα θέματα, έτσι εντοπίζεται το πρόβλημα που θα τεθεί προς απασχόληση. Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ερεθίσματα και κατευθύνει τα παιδιά. Σκοπός είναι να δοθούν λύσεις και απαντήσεις.
2. Προγραμματισμός Δραστηριοτήτων: Τα παιδιά αποφασίζουν με το αντικείμενο που θα τους απασχολήσει, και με τις υποχρεώσεις τις οποίες θα αναλάβει ο καθένας.
3. Διεξαγωγή Δραστηριοτήτων: Συλλέγεται το υλικό για την πραγματοποίηση του έργου.

4. Αξιολόγηση: Αξιολογούνται οι πληροφορίες. Η θέση του εκπαιδευτικού είναι σημαντική σε αυτή τη διαδικασία, καθώς δεν είναι όλες οι πληροφορίες χρήσιμες και σωστές. Τέλος, γίνεται αυτοκριτική, οι μαθητές εξετάζουν εάν έθεσαν σωστούς στόχους .

1.2.2.4 ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Μεταβαίνοντας στο περιβάλλον της δογματικής διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός παρουσιάζεται ως εξουσιαστής του μαθητή, αλλά και απόλυτος κάτοχος του αντικειμένου που διδάσκει. Ο μαθητής ακολουθεί το μοτίβο συμπεριφοράς που έχει ορίσει ο εκάστοτε καθηγητής και δεν πράττει ελεύθερα όπως πρεσβεύει η εκπαίδευση. Η δογματική διδασκαλία καλλιεργεί απόψεις και αξίες χωρίς το φιλτράρισμα των γνώσεων που λαμβάνει ο μαθητής. Έχει ως στόχο να επιβάλλει τους τρόπους συμπεριφοράς που δεν υπόσχονται αλλαγές και να εμπεδώσει την θεωρία του κόσμου χωρίς ανάλυση του περιεχομένου της διδασκαλίας.

1.2.2.5 ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Εδώ τονίζεται η παρέμβαση του εκπαιδευτικού στην εκπαιδευτική διδασκαλία με σκοπό να αναπτύσσονται η σκέψη, η δράση και ο στοχασμός μεταξύ των μαθητών. Σκοπός της διδασκαλίας είναι να προωθήσει την μεθοδική σκέψη, την ανάθεση αρμοδιοτήτων στους μαθητές και τη διαφοροποίηση ανάμεσα στην ομοιομορφία και στην ατομικότητα. Συνεπώς, το σχολείο μετατρέπεται από χώρο κατανάλωσης έτοιμων γνώσεων σε χώρο απελευθέρωσης και δημιουργίας.

Σε αυτό το είδος διδασκαλίας ο δάσκαλος πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει το διδακτικό αντικείμενο, αλλά και τις αδυναμίες και τις ανάγκες των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να μάθει στον μαθητή πώς να σκέφτεται, να αναλύει και να προσεγγίζει τις καταστάσεις. Συγκεκριμένα η γενική εργασία του εκπαιδευτικού πρέπει να αποτελείται από:

- Παρακίνηση του μαθητή σε δράση και κοινωνική μάθηση.
- Δημιουργία κλίματος επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Ενθάρρυνση των μαθητών για τη διαμόρφωση της δικής τους άποψης.

1.3 ΜΑΘΗΣΗ

1.3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στην εποχή που βιώνουμε, η μάθηση είναι απαραίτητη καθώς η ζωή εξελίσσεται ταχύτατα και ο άνθρωπος πρέπει να προσαρμόζεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, να αποκτά γνώσεις που τον εξελίσσουν, αλλά και να συμβάλλει στην πρόοδο της κοινωνίας, να αξιοποιεί τις γνώσεις του για το κοινωνικό σύνολο. Επειδή η διαδικασία της διδασκαλίας έχει ως αποτέλεσμα την μάθηση και υπ' αυτήν την έννοια η μάθηση υπάγεται στη διδασκαλία (Βερτσέτης, 2003), εντούτοις η μάθηση μπορεί να προέρχεται από τις καθημερινές εμπειρίες της ζωής και να συνδέεται με την απόκτηση δεξιοτήτων, οι οποίες βγάζουν τον άνθρωπο από τα αδιέξοδα της ζωής και τους προβληματισμούς του (Κασσωτάκης & Φλουρής, 2003).

Η μάθηση συμβάλλει στον μετασχηματισμό του ατόμου μέσα από μια διεργασία αλλαγής, η οποία δεν είναι απαραίτητα αποτέλεσμα της βιολογικής ωρίμανσης του ανθρώπου (Illeris, 2009:21-37). Η μάθηση είναι ένα πολύπλοκο σύστημα που περιλαμβάνει τις διεργασίες του νου και των μηχανισμών που συνδέονται με τις βιολογικές λειτουργίες της μάθησης (Sylvester, 2005). Ο άνθρωπος έχει ικανότητες και απεριόριστα όρια για να μαθαίνει, επηρεάζεται από τα κίνητρα από το περιβάλλον του και τις αντιληπτικές διεργασίες. Επίσης, σε όλη αυτή την πορεία μάθησης είναι ενεργητικός παράγοντας, επεξεργάζεται τις εσωτερικές αναπαραστάσεις στις οποίες αντανακλάται το περιβάλλον του και με τις οποίες αλληλεπιδρούν τα συναισθήματα και οι σκέψεις του (Mahoney, 2000).

Ο άνθρωπος με τη μάθηση προσαρμόζεται, εμπλουτίζοντας τη μνήμη του και διευρύνοντας τις δυνατότητες του. Όταν ο μαθητής έχει ανακαλύψει την γνώση μέσα από τον κατάλληλο τρόπο διδασκαλίας, υπάρχει ουσιαστική μάθηση. Σε ένα περιβάλλον, όπου ο μαθητής είναι ένας απλός θεατής και δεν συμμετέχει στην διαδικασία της μάθησης, δεν υπάρχει μόνιμη μάθηση, όσο καλά οργανωμένη κι αν είναι. Σκοπός της μάθησης δεν είναι η αύξηση γνώσεων των παιδιών, αλλά και η δημιουργία δυνατοτήτων ανακάλυψης και επινόησης.

Άλλος ορισμός που δίνεται για το φαινόμενο της μάθησης είναι πως αυτή δημιουργεί καταστάσεις στις οποίες οι δομές δεν μεταδίδονται, αλλά ανακαλύπτονται και αφομοιώνονται σε λεκτικό επίπεδο. Επιπλέον, όταν η κατακτημένη γνώση επιδρά σε

άλλες εμπειρίες και καταστάσεις της ζωής του ατόμου, τότε ουσιαστικά η μάθηση μεταβιβάζεται σε αυτές (Bigge, 1992:365). Σύμφωνα με τον Piaget, στη διαδικασία της διδασκαλίας ενδιαφέρον παρουσιάζει το μαθησιακό πλαίσιο στο οποίο η μάθηση ερμηνεύεται μέσα από διάφορες νοητικές δομές (Piaget, 2007).

Ο σωστότερος ορισμός που δίνεται ως τώρα για την μάθηση είναι πως αυτή αποτελεί μια διαδικασία που βοηθά τους οργανισμούς να αλλάξουν την συμπεριφορά τους σε σύντομο χρονικό διάστημα και με μόνιμο τρόπο, ώστε να μην επαναληφθεί τροποποίηση ίδιου τύπου. Αυτού του είδους η τροποποίηση γίνεται αντιληπτή από τον διαθέσιμο προς μάθηση οργανισμό μετά το πέρας της πραγματοποίησής της, καθώς είναι σε θέση να εκτελεί πράξεις που δεν μπορούσε να εκτελέσει πριν. Τροποποιήσεις στην συμπεριφορά που οφείλονται στην ωρίμανση δεν θεωρούνται μάθηση. Ορισμένοι βέβαια πιστεύουν πως δεν γίνεται σαφής διάκριση στην τροποποίηση συμπεριφοράς από αναπτυξιακούς παράγοντες και σε τροποποιήσεις από αποτελέσματα μάθησης. Γενικότερα η γνώση πρέπει να οικοδομείται μέσα από την αλλαγή στις στάσεις και τις αντιλήψεις του ατόμου και από την αλληλεπίδρασή του με το περιβάλλον και από τη σχέση του με πρόσωπα που είναι σημαντικά για το άτομο (Petrie, 1999).

Ακόμη ένας ορισμός που θα μπορούσε να αποδοθεί στην μάθηση είναι ότι αυτή αντικατοπτρίζει την μεταβολή στη διαίσθηση, στην αντίληψη και στα κίνητρα και αυτό καταλήγει στην αφομοίωση της πληροφορίας από μια συγκεκριμένη κατάσταση. Η μάθηση σε κάθε μορφή της διευρύνει τη σκέψη, τη μνήμη και την ανάπτυξη της γλώσσας του μαθητευόμενου και χωρίζεται σε φυσική και σχολική. Οι γνωστικές λειτουργίες του ατόμου περιλαμβάνουν και τις νοητικές διεργασίες του νου και νοηματοδοτούν τα ερεθίσματα που δέχεται το άτομο από το ευρύτερο περιβάλλον και τους ανθρώπους με τους οποίους συναναστρέφεται καθημερινά. Οι γνωστικές δομές που κατέχει το άτομο μετασχηματίζονται μέσω της διδασκαλίας σε νέα μετασχηματιστική μάθηση και αποκρυπτογραφούν τα περιβαλλοντικά ερεθίσματα (Mezirow, 2000). Οι γνωστικές και λογικές ανθρώπινες λειτουργίες βοηθούν το άτομο να μετασχηματίσει τη νέα αποκτηθείσα γνώση (Fykaris & Mitsi, 2013).

Φυσική Μάθηση: Αποτέλεσμα καλών ή κακών επιδόσεων, πραγματοποιείται παντού και πάντοτε.

Σχολική Μάθηση: Αποτέλεσμα σχολικών επιδράσεων που δέχεται ο μαθητευόμενος στο σχολικό πλαίσιο φοίτησης.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση

1. Ικανότητες: Αναφέρονται στην κλίση του εκάστοτε μαθητή. Όσο αποτελεσματικότερη είναι η διδασκαλία με την καλλιέργεια των ικανοτήτων, τόσο αποτελεσματικότερη καθίσταται και η μάθηση.
2. Κίνητρο: Η υποκίνηση του ανθρώπου με στόχο την ενέργεια, η οποία κατευθύνει την συμπεριφορά του και τον παρακινεί να κινητοποιηθεί αλλάζοντας την διάθεση του.
3. Ετοιμότητα: Σε αυτή την περίπτωση ο μαθητευόμενος έχει τις γνώσεις, ωριμάζει και καταφέρνει να αναπτυχθεί, και αυτή διαδικασία εξέλιξης βοηθάει τη μαθητική και μαθησιακή διαδικασία. Ουσιαστικά πρόκειται για την επίδοση του μαθητή, ανάλογα με την ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του αντικειμένου.
4. Εμπειρία: Πρόκειται για ένα σύνολο εντυπώσεων και δεξιοτήτων. Η μάθηση δηλαδή εξαρτάται από οτιδήποτε απολαμβάνουμε, καθετί που ζούμε με τη βοήθεια των αισθήσεων και των συναισθημάτων.
5. Προσαρμογή: Η διδασκαλία ευθύνεται για την προσαρμογή των εκπαιδευόμενων στην σχολική ζωή. Οι μαθητές προσαρμόζονται στο σχολείο και έτσι ξεκινάει η διαδικασία της μάθησης.
6. Υγεία: Βασικός παράγοντας είναι η ψυχοσωματική υγεία καθώς πρόκειται για φυσιολογική λειτουργία εξωτερικών και εσωτερικών οργάνων, αλλά και ικανοποίηση ψυχικών αναγκών που βοηθούν στην μάθηση.
7. Μέθοδος: Ακόμη ένας παράγοντας για να πραγματοποιηθεί η μάθηση είναι η μέθοδος, που αφορά στον τρόπο διδασκαλίας, καθώς οι διδακτικές μέθοδοι αξιοποιούνται για μια επιτυχημένη διδασκαλία και προσαρμόζονται στο επίπεδο και στην ιδιοσυγκρασία των μαθητών. Ο τρόπος επενέργειας, μεσολάβησης του δασκάλου, τα μέσα που αξιοποιεί για να κατακτήσουν οι μαθητές του την διδακτέα ύλη είναι οι μέθοδοι διδασκαλίας (Γιαννούλης, 1993). Ο τρόπος που παρουσιάζονται και οργανώνονται οι διδακτικές πληροφορίες ώστε να συμμετέχει ενεργά ο μαθητής στη διαδικασία μάθησης

είναι οι σύγχρονες απαιτήσεις υιοθέτησης των κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων για τη διδασκαλία (Φράγκος, 1993).

8. Δάσκαλος: Τελευταίος παράγοντας είναι ο δάσκαλος ο οποίος είναι υπεύθυνος για τον συντονισμό, την οργάνωση, την εκτέλεση και την αξιολόγηση της διδασκαλίας. Χωρίς τον δάσκαλο είναι αδύνατο να γεφυρωθεί η διδασκαλία με τη μάθηση. Ο δάσκαλος οφείλει να είναι πηγή έμπνευσης, να είναι οργανωμένος και να έχει άρτια τοποθετημένους και ξεκάθαρους στόχους, που προάγουν τη μάθηση και την αυτενέργεια των παιδιών.

1.3.2 ΕΙΔΗ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η αναπαραγωγή ικανοτήτων και γνώσεων είναι βασικό χαρακτηριστικό της μάθησης. Ο άνθρωπος με την βοήθεια της σκέψης αλλά και μέσω των δραστηριοτήτων της διδασκαλίας, προσλαμβάνει και κατακτά την γνώση.

- Πληροφορίες και γνώσεις: Με την βοήθεια του προφορικού λόγου και του έντυπου υλικού η προσοχή των μαθητών επικεντρώνεται στο αντικείμενο και έτσι αυτό εντάσσεται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο με σκοπό την κωδικοποίηση των πληροφοριών.
- Νοητικές δεξιότητες: Οι νοητικές δεξιότητες ανακαλούνται από τον κάθε μαθητή. Ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνεται όσο αφορά τις νοητικές δεξιότητες έτσι ώστε αυτές να αποκτηθούν και να οικειοποιηθούν στους μαθητές.
- Γνωστική στρατηγική: Η στρατηγική είναι μια ακολουθία συνδεδεμένων αποφάσεων που απαιτούν δραστηριοποιήσεις και στοχεύει στην πραγματοποίηση κάποιου στόχου. Η γνωστική στρατηγική αφορά την επινόηση πρωτότυπων λύσεων σε προβληματικές καταστάσεις.
- Στάση: Η προτίμηση που δείχνει ο μαθητής ο οποίος ταυτίζεται με ένα πρότυπο που θαυμάζει, για μια συγκεκριμένη πράξη. Η στάση αναφέρεται στην εσωτερική κατάσταση ενός ατόμου, που επηρεάζει την επιλογή του για συγκεκριμένα πρόσωπα, γεγονότα και θέσεις.

- **Κινητική δεξιότητα:** Σε αυτό το είδος μάθησης, ο δάσκαλος δίνει οδηγίες για την διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων με την μέθοδο της επανάληψης. Η κινητική δεξιότητα αφορά την δυνατότητα του μαθητή να εκτελεί ενέργειες με τη βοήθεια του μυαλού και της μυϊκής δύναμής του.

1.4 ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ένας εκπαιδευτικός οφείλει να αναλαμβάνει ρόλους σύμφωνα με τις σχέσεις που διατηρεί με τους εκπαιδευόμενους, με τους τρόπους που εργάζεται και τις τεχνικές που χρησιμοποιεί. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης είναι καταλυτικός και πολυδιάστατος. Ο εκπαιδευτικός συμβάλει στην ηθική, πνευματική, γνωστική, και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών με στόχο την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία και την προετοιμασία τους για τις πραγματικές απαιτήσεις της ζωής (Κουτρούμπα, 2004).

Συγκεκριμένα ένας εκπαιδευτικός αρχικά πρέπει να είναι μεσάζοντας μεταξύ γνώσης και μαθητή. Είναι υποχρέωσή του να προσανατολίζει τους μαθητές με δημοκρατικό και συμβουλευτικό τρόπο και να καλλιεργεί ένα κλίμα αξιοπιστίας, ασφάλειας και εμπιστοσύνης. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να σέβεται και να αφοιγκράζεται τις ανάγκες, τα ταλέντα, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών και να προσαρμόζεται στο επίπεδό τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πως ένας σωστός εκπαιδευτικός πρέπει να ξέρει να σταματήσει την παράδοση προτού προλάβουν οι μαθητές να κουραστούν από αυτή, όσο διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον τους.

Η ενθάρρυνση των παιδιών, η βοήθεια και υποστήριξη του εκπαιδευτικού στα παιδιά, αλλά και η δόμηση αυθεντικής παιδαγωγικής σχέσης μαζί τους, η δημιουργία ενός φιλικού, ζεστού και ευχάριστου περιβάλλοντος είναι αδιαμφισβήτητα καθήκοντα του δασκάλου. Η στήριξη που χρειάζονται τα παιδιά των ηλικιών που απαρτίζουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, πρέπει να ερείδεται στην αγάπη που έχει ο εκπαιδευτικός για την δουλειά του και τα παιδιά. Σε περίπτωση που χαθεί το πνεύμα επικοινωνίας είναι υπεύθυνος ο εκπαιδευτικός να το επαναφέρει και να δημιουργήσει ξανά τις ίδιες φιλικές σχέσεις εμπιστοσύνης όπως ορίζει η αυθεντική Παιδαγωγική.

Ένας σωστός εκπαιδευτικός πρέπει επίσης: Να έχει πάντα χρόνο για τα παιδιά, να είναι δίπλα στις ανάγκες τους και να είναι πρόθυμος και ανοιχτός για συνομιλία μαζί

τους. Να ενδιαφέρεται για τυχόν μαθησιακές δυσκολίες των μαθητών, προβλήματα που προέρχονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον ή παιδιά που εντάσσονται στο αυτιστικό φάσμα και δυσκολεύονται στις κοινωνικές σχέσεις. Σε κάθε περίπτωση ο εκπαιδευτικός γνωρίζοντας την ανομοιογένεια της τάξης, πρέπει να βοηθήσει τους αδύναμους μαθητές να προοδεύσουν και να συμβαδίσουν με τους πιο δυνατούς μαθητές, αλλά και τους πιο δυνατούς να μη χάσουν το ενδιαφέρον τους και μειωθεί η επίδοσή τους. Σε αυτό το πλαίσιο ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προετοιμάζει δραστηριότητες για όλα τα επίπεδα των μαθητών, να παρακολουθεί και να γνωρίζει την πρόοδο, αλλά και τις δυνατότητες όλων των μαθητών της τάξης του.

Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να ξεχωρίζει κανέναν μαθητή του, είτε επειδή θεωρείται εξυπνότερος από τα υπόλοιπα παιδιά είτε επειδή αφομοιώνει γνώσεις με μεγαλύτερη ευκολία. Οι ευκαιρίες πρέπει να είναι ίσες για όλους στο σχολικό πλαίσιο, ανεξάρτητα από τις επιδόσεις, το φύλο, την κοινωνική τάξη ή την εθνικότητα των παιδιών. Επίσης, ο εκπαιδευτικός πρέπει να διατηρεί κλίμα ηρεμίας και συνεργασίας, να αποφεύγει διαπληκτισμούς, συγκρούσεις και εντάσεις, και να διαχειρίζεται τις συγκρούσεις με ψυχραιμία.

Η φύσης της εργασίας του εκπαιδευτικού τον καθορίζει ερευνητή. Πρέπει να ερευνά, να διευρύνει συνεχώς τις γνώσεις του, για να οργανώνει σωστά το μάθημα και να συγκεντρώνει το κατάλληλο διδακτικό υλικό. Εκτός από ερευνητής, ένας δάσκαλος πρέπει να έχει και τον ρόλο του αξιολογητή, όταν τοποθετείται σχετικά με την πρόοδο και την συμπεριφορά κάθε μαθητή στον σχολικό χώρο, προκειμένου να κρίνει ώστε να βγάλει ένα πόρισμα και να καταφέρει να αξιολογήσει σωστά την επίδοση του κάθε μαθητή σύμφωνα με τους στόχους και τα κριτήρια της αξιολόγησης.

Στο σύγχρονο περιβάλλον ο δάσκαλος οφείλει επίσης να ενδιαφέρεται για την εξέλιξη του ως εργαζόμενος και τη συνεχή επιμόρφωσή του, να μαθαίνει από την εμπειρία και την αποτυχία του, και να αποβάλλει το συναίσθημα της ενοχής και να χαρακτηρίζεται από ευελιξία και προσαρμοστικότητα στα προβλήματα και στις διαφορετικές περιστάσεις που προκύπτουν. Ο εκπαιδευτικός, πρέπει να κατέχει και δεξιότητες τεχνολογίας ακόμη και να εκτελεί χρέη τεχνικού, να γνωρίζει την χρήση του βίντεο ή της τηλεόρασης, ώστε να μπορεί να μεταλαμπαδεύσει τις γνώσεις του στους μαθητές με εύληπτο τρόπο.

Επιπλέον, οφείλει να γνωρίζει τη σωστή χρήση της γλώσσας και να υιοθετεί καινούριες, πρωτοποριακές ιδέες. Τέλος, ένας εκπαιδευτικός πρέπει να δημιουργεί ομάδες μαθητών για δραστηριότητες που εμπλέκουν τη διαθεματικότητα και την διεπιστημονικότητα και να διευκολύνει την διάδραση στην τάξη, να καλλιεργεί ομαδοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας στο πλαίσιο της τάξης είτε οργανώνοντας τους μαθητές σε ομάδες είτε με ατομικές εργασίες (Ματσαγγούρας, 1994). Με αυτούς τους τρόπους διάδοσης της γνώσης, οι μαθητές αντλούν βοήθεια και ιδέες στην απόκτηση επικοινωνιακής και κοινωνικοπολιτικής επάρκειας.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

2.1 ΠΟΛΥΜΕΣΑ

Ο όρος Πολυμέσα προέρχεται από τον αγγλικό όρο multimedia. Η λέξη αυτή προέρχεται από το πρόθεμα multi και την λέξη media. Το πρόθεμα σημαίνει πολλαπλός, ενώ η λέξη media μεταφράζεται ως «μέσα». Χρησιμοποιώντας την λέξη μέσα, στον χώρο της τεχνολογίας, αναφερόμαστε σε τρόπους χειρισμού της πληροφορίας, έτσι ο όρος πολυμέσα αναφέρεται σε χρήση πολλαπλών μέσων ή μορφών πληροφορίας.

Πρόκειται για τον κλάδο της τεχνολογίας που ασχολείται με ψηφιακά δεδομένα, κινούμενες εικόνες, ήχο, βίντεο και σχέδιο κίνησης 2D και 3D με σκοπό την επεξεργασία και αναπαράσταση των επιλεγμένων πληροφοριών. Ένα σύστημα απαρτιζόμενο από πολυμέσα, αφορά ένα σύστημα που η πληροφορία έχει πολλούς τρόπους να εμφανίζεται (μορφές κωδικοποίησης) και είναι ένα πολυτροπικό μέσο ανάγνωσης.

Η συμβολή των πολυμέσων στην εκπαίδευση είναι σπουδαία και καθοριστική καθώς με την είσοδο τους, αλλάζει ο τρόπος που μεταβιβάζεται η γνώση, το περιεχόμενο διδασκαλίας και η διαμόρφωση επικοινωνίας.

2.1.1 ΡΟΛΟΣ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ

Η χρήση πολυμέσων στην διδασκαλία των μαθημάτων δίνει στους μαθητές την δυνατότητα να αλληλεπιδρούν με το αντικείμενο προς μελέτη και ταυτόχρονα μαθαίνουν να προβληματίζονται πριν το επιλέξουν προς διερεύνηση και να συμμετέχουν στην άντληση γνώσης. Ένας εκπαιδευτικός με μεράκι, γνώση και φαντασία, μπορεί να μετατρέψει ένα απλό λογισμικό σε πολύ χρήσιμο εργαλείο. Ένας μαθητής που διδάσκεται κάποιο αντικείμενο, με τον εν λόγω εκπαιδευτικό και τα σωστά εργαλεία, μπορεί να ασκείται στον πειραματισμό και εν συνεχεία, μαθαίνει να βγάζει συμπεράσματα και να παίρνει τις δικές του αποφάσεις.

Η τεχνολογία των πολυμέσων προσφέρει παιδαγωγική αξιοποίηση για τους μαθητές, οι οποίοι φαίνεται να συμμετέχουν και να αποδίδουν περισσότερο από ότι με τις παραδοσιακές μεθόδους παράδοσης του αντικειμένου. Τα σύγχρονα πολυτροπικά

μέσα παράδοσης που χρησιμοποιούν την τεχνολογία, καθιστούν πιο ελκυστική και ζωντανή τη διαδικασία της μάθησης για τα παιδιά, γιατί το κείμενο πλαισιώνεται με εικόνα και ήχο.

2.1.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Η χρήση πολυμέσων στην διδασκαλία των μαθημάτων δίνει στους μαθητές την δυνατότητα να αλληλεπιδρούν με το αντικείμενο προς μελέτη και ταυτόχρονα μαθαίνουν να προβληματίζονται πριν το επιλέξουν προς διερεύνηση και να συμμετέχουν στην άντληση γνώσης. Ένας εκπαιδευτικός με μεράκι, γνώση και φαντασία, μπορεί να μετατρέψει ένα απλό λογισμικό σε πολύ χρήσιμο εργαλείο. Ένας μαθητής που διδάσκεται κάποιο αντικείμενο, με τον εν λόγω εκπαιδευτικό και τα σωστά εργαλεία, μπορεί να ασκείται στον πειραματισμό και εν συνεχεία, μαθαίνει να βγάζει συμπεράσματα και να παίρνει τις δικές του αποφάσεις. Η τεχνολογία των πολυμέσων προσφέρει παιδαγωγική αξιοποίηση για τους μαθητές, οι οποίοι φαίνεται να συμμετέχουν και να αποδίδουν περισσότερο από ό,τι με τις παραδοσιακές μεθόδους παράδοσης του αντικειμένου. Τα σύγχρονα πολυτροπικά μέσα παράδοσης που χρησιμοποιούν την τεχνολογία, καθιστούν πιο ελκυστική και ζωντανή τη διαδικασία της μάθησης για τα παιδιά, γιατί το κείμενο πλαισιώνεται με εικόνα και ήχο.

2.1.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Σημαντικό μειονέκτημα μπορεί να θεωρηθεί η χρονοβόρα επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στη χρήση υπολογιστών. Για να είναι άρτια η διαδικασία διδασκαλίας με τη χρήση πολυμέσων, θα πρέπει να είναι σε θέση όλοι οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να χειριστούν τεχνολογικά μέσα όπως ο Η/Υ, το βίντεο, ο ήχος και η παρουσίαση ενός αντικειμένου. Δεν είναι εφικτό να γίνει σε σύντομο χρονικό διάστημα η επιμόρφωση όλων καθώς το εύρος των εργαζομένων είναι μεγάλο και όσο περισσότερο απέχει κανείς, τόσο δυσκολότερο είναι να εγκλιματιστεί. Ειδικότερα, οι μεγάλες ηλικιακές ομάδες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα προβλήματα προσαρμογής και κατανόησης της τεχνολογίας προκειμένου να την αξιοποιήσουν και να την ενσωματώσουν στη τάξη.

Ένα άλλο ενδεχόμενο πρόβλημα είναι η έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού σε όλα τα σχολεία. Ειδικά σε σχολικές μονάδες πόλεων, απαιτείται περισσότερος και σύγχρονος εξοπλισμός και η απουσία του, δυσχεραίνει τη διδασκαλία με πολυμέσα. Κυρίως στο αρχικό στάδιο λειτουργίας της διαδικασίας διδασκαλίας με πολυμέσα χρειάζεται τακτική και επιμελής συντήρηση των συστημάτων. Διορθώσεις απλών βλαβών ή ρυθμίσεις λογισμικών θα φανούν αναγκαίες, οπότε χρειάζεται συνέπεια.

2.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Πρωτοεμφανιζόμενος στα μέσα του 20ου αιώνα στην Αμερική, ο όρος εκπαιδευτική τεχνολογία προέρχεται από τις λέξεις «εκπαίδευση» και «τεχνολογία». Η εκπαιδευτική τεχνολογία ασχολείται με τα εκπαιδευτικά μέσα και υλικά, πρόκειται για την επιστήμη που μελετά και συμβάλλει στην επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με τη μάθηση και την διδασκαλία με σκοπό την βέλτιστη εκδοχή τους.

Η εκπαιδευτική τεχνολογία χωρίζεται σε επίπεδα στα οποία συναντώνται οι όροι «οπτικοακουστική διδασκαλία», «εκπαιδευτικός σχεδιασμός», «επιμορφωτικά υλικά», «διδασκτικά υλικά» και «εκπαιδευτικός εξοπλισμός». Με την διάδοση της τεχνολογίας, εκτός από την προφορική παράδοση και την γραφή αναπτύχθηκαν καινούρια οπτικοακουστικά μέσα όπως το ραδιόφωνο και η εκπαιδευτική τηλεόραση. Η χρήση της τηλεόραση βοήθησε σημαντικά, καθώς ο εκπαιδευτικός πλέον μπορούσε να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών μέσα από σχετικές με το μάθημα ταινίες, να κάνει ερωτήσεις με σκοπό τον προβληματισμό των μαθητών και να επαναλάβει την προβολή σημείων που δεν αφομοιώθηκαν ή θεωρεί σημαντικά. Η χρήση της βιντεοκάμερας και ο προβολέας διαφανειών πήραν την θέση του μαυροπίνακα και έδωσαν την δυνατότητα προβολής εικόνων σχεδίων και κειμένων, απαλλάσσοντας τον δάσκαλο από την ανάγκη να γράφει συνεχόμενα σε αυτόν.

Με την διείσδυση των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην ζωή των ανθρώπων τις τελευταίες δεκαετίες, δόθηκε τεράστια ώθηση στην παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι επεξεργαστές κειμένου, τα λογιστικά φύλλα, οι παρουσιάσεις διαφανειών, οι ιστοσελίδες και κυρίως τα εκπαιδευτικά λογισμικά βοηθούν σημαντικά το έργο των εκπαιδευτικών καθώς δημιουργούν συνθήκες μιας πιο ενδιαφέρουσας και ελκυστικής μάθησης για τους

εκπαιδευόμενους. Η εκπαιδευτική τεχνολογία μπορεί να αποτελείται από λογισμικά εξάσκησης, επίλυσης προβλημάτων και λογισμικά προσομοιώσεων. Τα λογισμικά εξάσκησης δίνουν έμφαση στην εξάσκηση του μαθητή, το λογισμικό επίλυσης προβλημάτων εφαρμόζεται κυρίως στις θετικές επιστήμες και βοηθά στην ανάπτυξη της υπολογιστικής σκέψης του μαθητή. Το εκπαιδευτικό λογισμικό προσομοίωσης, αφορά τους μικρόκοσμους.

Υπάρχουν επίσης λογισμικά εκπαιδευτικών παιχνιδιών που αφορούν παιχνίδια σχεδιασμένα για να εκπαιδευτεί ο χρήστης σε συγκεκριμένες δεξιότητες συγχρονίζοντας τη μάθηση με τη ψυχαγωγία. Τέλος, διατίθενται λογισμικά διδασκαλίας τα οποία αφορούν βοηθήματα μάθησης στηριζόμενα σε οπτικοακουστικά μέσα ή αφηγούμενη διδασκαλία σε συνοδεία και με παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού.

2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Με την εισαγωγή των υπολογιστών στην εκπαιδευτική διαδικασία οι μαθητές μπορούν να βρουν νέες πηγές γνώσης και να αναπτύξουν συνεργασία με συμμαθητές τους με την καθοδήγηση του δασκάλου. Με τη χρήση του υπολογιστή, οι μαθητές μπορούν να μπου σε οποιαδήποτε ψηφιακή βιβλιοθήκη και αποκτούν πρόσβαση σε βιβλία και εκθέσεις. Η σημαντικότερη χρήση του υπολογιστή φαίνεται να αξιοποιείται στην εξ αποστάσεως μάθηση αφού ο μαθητευόμενος μπορεί να βρει πληροφορίες, καθοδήγηση για το μάθημα και αυτό κάνει την εκπαίδευση πιο άνετη καθώς μηδενίζει τις αποστάσεις.

Ο Υπολογιστής δεν καταργεί το βιβλίο ή τους δασκάλους όπως πολλοί άνθρωποι πιστεύουν και διακατέχονται από τέτοιες φοβίες και ανασφάλειες. Η επιτυχία της διδασκαλίας με τη χρήση υπολογιστών, απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι ίδιοι οι δάσκαλοι, η τεχνογνωσία που κουβαλούν και η εξοικείωση και η σχέση που έχουν με την τεχνολογία. Ενδεχομένως να γίνουν αλλαγές στην παιδεία, να χρειαστεί να καταργηθούν κάποιες διδακτικές μέθοδοι, γεγονός που δημιουργεί ανασφάλεια. Ουσιαστικά, οι δάσκαλοι θα παραμείνουν στις θέσεις τους, αλλά με διαφορετικό που πρέπει να καλλιεργήσουν.

Ο εκπαιδευτικός δεν θα είναι πλέον ένας μεταδότης γνώσης, αλλά ένας σύμβουλος, που αντί να δίνει έτοιμη την γνώση στους μαθητές, θα τους κατευθύνει ώστε να την ανακαλύπτουν μόνοι τους. Πλέον από τα καθήκοντα τους θα απαλλαγθεί η προετοιμασία του επόμενου μαθήματος καθώς οι απαραίτητες βάσεις θα δίνονται από τους υπολογιστές στους μαθητές. Οι δάσκαλοι δεν θα είναι υποχρεωμένοι να βαθμολογούν και να ετοιμάζουν διαγωνίσματα. Σκοπός τους θα είναι να αναπτύσσουν την κριτική σκέψη και τις ανθρώπινες αισθήσεις στους μαθητές αλλά και να θέτουν ερωτήματα προς προβληματισμό. Γνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή, οι εκπαιδευτικοί θα ασχολούνται με τον κάθε μαθητή ξεχωριστά. Χωρίς τον περιορισμό του χρόνου ή της ύλης, μπορούν να οργανωθούν διαλέξεις, συζητήσεις, συνεργασίες μαθητών σε ομάδες. Θα επανέλθει η ατομικότητα κάθε εκπαιδευτικού και η οργάνωση κάθε διαδραστικού μαθήματος θα φανερώνει την δουλειά και το διδακτικό έργο του κάθε εκπαιδευτικού.

Από την αντίθετη άποψη, η μορφή επικοινωνίας που δίνουν τα πολυμέσα είναι απρόσωπη σε αρχικό στάδιο και οι άνθρωποι δεν είναι συνηθισμένοι σε αυτού του είδους την επικοινωνία οπότε ενδεχομένως να είναι επιφυλακτικοί και συγκρατημένοι. Η νέα τεχνολογία κατηγορείται για δημιουργία αποξένωσης, ενώ ταυτόχρονα αυτή η θεωρία καταρρίπτεται αφού η σχολική μονάδα με τη χρήση της τεχνολογίας έχει καλλιεργήσει την συνεργασία, την αλληλεγγύη και την ευγενή άμιλλα.

2.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΛΥΣΕΙΣ

Τα πολυμέσα δεν στοχεύουν στη εξάλειψη του κειμένου, αλλά στην συνδυαστική παρουσίασή του με άλλα είδη πληροφορίας. Βασικό πρόβλημα των αρχικών υπολογιστών φάνηκε να είναι ο χειρισμός των εικόνων και βίντεο. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, η απλή συγγραφή κειμένου μετατράπηκε σε γλώσσες περιγραφής σελίδας.

Το απλό τυπωμένο κείμενο μεταφέρει τη μορφή του κειμένου στη σελίδα, αλλά και το νοηματικό περιεχόμενο. Οι κωδικοποιήσεις που προσφέρει η τεχνολογία, μεταδίδουν το νοηματικό περιεχόμενο, αλλά δεν καθορίζουν τον τρόπο παρουσίασης του. Μια προτεινόμενη λύση σε αυτό το ζήτημα θα μπορούσε να είναι η μίξη του

κειμένου με οδηγίες παρουσίασης (χρήση ταμπελών και επεξηγήσεων). Το κείμενο μπορεί να χωριστεί σε κεφάλαια, αυτά σε παραγράφους και κάπως έτσι να δημιουργηθεί η δομή της αναπαράστασης.

Επιπλέον προβλήματα δημιουργούνται με τον θόρυβο που προκαλούν τα πολυμέσα. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του ήχου πολύ πιθανόν να εμποδίζει κάτι το ηχείο, οπότε έτσι επηρεάζεται η ποιότητα της αναπαραγωγής. Εάν ο ενοχλητικός ήχος προέρχεται από παρεμβολές, πρέπει να βεβαιωθούμε πως δεν υπάρχουν πηγές παρεμβολών μαγνητικού πεδίου κοντά στο ηχείο. Εάν πρόκειται για εκτέλεση πολλαπλών εφαρμογών στο παρασκήνιο το πρόβλημα είναι πως αυτές οι εφαρμογές καταπονούν τους πόρους μνήμης και έτσι καθυστερεί η αναπαραγωγή πολυμέσων. Η λύση που προτείνεται είναι το κλείσιμο των εφαρμογών του παρασκηνίου.

3. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

3.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΣΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

3.1.1 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Το αντικείμενο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας αφορά την λογοτεχνία του νέου ελληνισμού. Η επικράτηση των ηλεκτρονικών μέσων και το νέο περιβάλλον που δημιουργούν επηρεάζουν τους συγγραφείς, την πρόσληψη του λογοτεχνικού έργου και τον σχετικό θεωρητικό λόγο. Ουσιαστικά οι Τ.Π.Ε επηρεάζουν τη συγγραφή και την ανάγνωση των λογοτεχνικών έργων και χρησιμοποιούνται ως κύρια πηγή άντλησης πληροφοριών, αλλά και ως εποπτικό υλικό για ένα ήδη διδαγμένο λογοτεχνικό κείμενο.

Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί πως η χρήση των ΤΠΕ στο μάθημα της λογοτεχνίας έχει πολλές διαβαθμίσεις. Με τη χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας οι μαθητές θα ενταχθούν στο σύγχρονο πολιτισμό, θα ζυμωθούν με τα προβλήματα της εποχής τους και θα δουν το σύγχρονο πολιτισμό κριτικά και δημιουργικά. Οι ίδιοι οι μαθητές μπορούν να ακούσουν αναγνώσεις κειμένων ή να γνωρίσουν έτοιμο υλικό σε ιστοσελίδες που συνδέουν τη λογοτεχνία με άλλες τέχνες. Αυτές οι δραστηριότητες εισάγουν τους μαθητές στον κόσμο της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης και του ηλεκτρονικού λογοτεχνικού βιβλίου.

Υπάρχει μια μορφή λογοτεχνίας η οποία παράγεται σε ηλεκτρονικό περιβάλλον και η ανάγνωσή της υποστηρίζεται από ειδικά λογισμικά, δεν παρουσιάζεται σε έντυπη μορφή. Ο λόγος για τον όρο «Κυβερνολογοτεχνία (Cyberliterature)» η οποία καταργεί το χαρακτηριστικό της έντυπης λογοτεχνίας και τη μονοκρατορία του λόγου, αφού περιέχει εικόνες, μουσική και βίντεο.

Ο εκπαιδευτικός και ο εκπαιδευόμενος καταφέρνουν να πολλαπλασιάσουν τους διαθέσιμους πόρους που έχουν στην διάθεση τους και για αυτό είναι υπεύθυνες οι Τ.Π.Ε. Συμπερασματικά, η χρήση των πολυμέσων στο μάθημα της λογοτεχνίας στοχεύει στη μετάδοση της δυνατότητας στους μαθητές να κατανοήσουν την κατασκευή των λογοτεχνικών κειμένων επεμβαίνοντας σε αυτά με τροποποιήσεις και πειραματιζόμενοι με τη δημιουργική γραφή.

3.1.2 ΑΡΧΑΙΑ

Η διαφοροποίηση του περιεχομένου του μαθήματος της Αρχαίας ελληνικής Γλώσσας αφορά τη μάθηση που πρέπει να επιτευχθεί στο σύνολο των μαθητών με βάση τις προηγούμενες γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες που διαθέτουν σε σχέση με το πρόγραμμα σπουδών. Πιο συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός έχει ως κριτήριο επιλογής του την εμβάθυνση σε ένα θέμα ή την επιμονή του σε κάποιο στόχο αναλογικά πάντα με τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των μαθητών.

Στην περίπτωση κατά την οποία ένας εκπαιδευτικός έχει ως στόχο να διδάξει στίχους της Ιλιάδας στους μαθητές της Β΄ Γυμνασίου. Οι μαθητές πρέπει να αντιληφθούν τον ρόλο των ομιλιών στο έπος της Ιλιάδας. Ενώ ο κεντρικός θεματικός άξονας του έργου είναι τα ηρωικά κατορθώματα των ηρώων στον Τρωικό πόλεμο, πρόκειται για ένα αντιπολεμικό έπος αφού κυριαρχεί η αντίληψη πως ο πόλεμος χειροτερεύει την τραγική φύση του ανθρώπου. Ο εκπαιδευτικός, μετά από αφομοίωση της γνώσης σχετικά με τα ενδιαφέροντα των μαθητών του, μπορεί να τους χωρίσει σε ομάδες και να τους αναθέσει δραστηριότητες σχετικά με την μελέτη των κειμένων, την επεξεργασία ή τη δημιουργία αυτούσιων κειμένων που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους. Δίνοντας έμφαση στα πολυτροπικά κείμενα, οι μαθητές δεν θα χάσουν το ενδιαφέρον τους, καθώς συνδυάζουν διαφορετικούς τρόπους μετάδοσης νοημάτων (γλώσσα, εικόνα και ήχος).

Πιο ειδικά, στην παραγωγή γραπτού λόγου, διαφορετικές ομάδες θα μπορούσαν να ασχοληθούν με την σύνθεση κάποιου άρθρου και άλλες να ασχοληθούν με την εύρεση συνηρημένων ρημάτων από ένα ήδη δοσμένο κείμενο. Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής ή αντιστοίχισης να δοθούν σε κάποιους μαθητές και ασκήσεις διόρθωσης λαθών σε κάποιους άλλους. Σε αυτή την περίπτωση, ο εμπλουτισμός της διδασκαλίας με πολυτροπικά κείμενα, βοηθάει στην επίτευξη του στόχου της διδασκαλίας και γενικά στην διδασκαλία των ενοτήτων της γραμματικής καθώς τους προσδίδει ένα λιγότερο φορμαλιστικό χαρακτήρα.

3.1.3 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας οι διαφοροποιήσεις γίνονται με βάση τα ενδιαφέροντα, τις προτιμήσεις και τις εμπειρίες των μαθητών. Η ενδυνάμωση των μαθητικών ταυτοτήτων προϋποθέτει ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναγνωρίσουν

πως πριν από κάθε όραμα πολυγραμματισμού υπάρχουν προϋπάρχουσες μορφές εγγραμματοσύνης από την πλευρά των μαθητών. Οι μαθητές πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι είναι φορείς σημαντικών κριτικών δεξιοτήτων, αλλά και σύνθετων αναγνωστικών ικανοτήτων. Πρόκειται για δεξιότητες παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου, με τις οποίες εδραιώνονται η ανάπτυξη και η βελτίωσή τους.

Στις μέρες μας, οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) ενισχύουν την μάθηση της γραφής, της ανάγνωσης και της επικοινωνίας καθώς βοηθούν τους μαθητές να αποκτήσουν αυτές τις ικανότητες με εντελώς διαφορετικά μέσα από το χαρτί και το μολύβι όπως παλαιότερα. Ο τρόπος επικοινωνίας διαφοροποιείται με την χρήση των μέσων πρακτικής γραμματισμού και μετάδοση της πληροφορίας με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων.

Η γλώσσα σταματάει να είναι ο κύριος τρόπος μετάδοσης των νοημάτων των κειμένων. Καινούριες έννοιες όπως «Πολυτροπικότητα», «Υπερκειμενικότητα» εισάγονται στη γλωσσολογία και έτσι δημιουργούνται καινούριες μορφές γραμματισμών. Η χρήση της εικόνας, του σχεδίου, του σχεδιαγράμματος, της φωτογραφίας, του χρώματος και της γραμματοσειράς, αλλά και της μουσικής, του ήχου και της κινούμενης εικόνας μπαίνουν για τα καλά στον χώρο της διδασκαλίας και με την βοήθεια των βάσεων δεδομένων και των εκπαιδευτικών λογισμικών, επιτυγχάνεται η κατάκτηση του γλωσσικού, κριτικού και οπτικού γραμματισμού.

Πολυτροπικότητα

Πολυτροπικό είναι το κείμενο που χρησιμοποιεί συνδυαστικά σημειωτικούς τρόπους για τη μετάδοση μηνυμάτων. Τέτοιοι συνδυαστικοί τρόποι είναι:

- Γραπτός λόγος
- Προφορικός λόγος
- Εικόνα
- Φωτογραφία
- Μουσική
- Ήχος
- Ρυθμός
- Χειρονομίες
- Κινούμενη Εικόνα

- Γραμματοσειρά
- Χρώμα
- Σχεδιάγραμμα

Τα πολυτροπικά κείμενα είναι μη συνεχή, εφόσον πρόκειται για εικόνες, πίνακες και διαγράμματα τα οποία είτε πλαισιώνουν ένα γραπτό κείμενο είτε συνιστούν ένα κειμενικό περιβάλλον, το οποίο είναι πρόσφορο για αναζήτηση πληροφοριών και για εξαγωγή συμπερασμάτων.

Υπερκειμενικότητα

Πρόκειται για τη δυνατότητα που μας δίνει το διαδίκτυο όσο δημιουργείται ένα κείμενο να εισάγουμε συνδέσμους που μεταφέρουν τον αναγνώστη σε άλλες σελίδες. Έτσι δημιουργείται ένα υπερκείμενο, που ξεφεύγει από τη γραμμικότητα της ανάγνωσης ενός απλού κειμένου και κάνει δυνατή την αυτόματη μετάβαση από ένα κείμενο σε ένα άλλο κείμενο, ή βίντεο.

Ορισμένα εμφανή πλεονεκτήματα από τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας είναι η πρόσβαση σε αυθεντικά κείμενα και δυνατότητα έκθεσης σε πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας, η βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας, η από κοινού διαπίστωση κειμενικών στοιχείων με τη χρήση διαδραστικού πίνακα (αφορά εκπαιδευτικούς και μαθητές). Με εύκολο και απλό τρόπο γίνονται τροποποιήσεις και επισημάνσεις μπροστά στο σύνολο της τάξης.

Σε μικρότερες ηλικίες τα ψηφιακά κόμικς είναι μια μορφή τέχνης που προσελκύει τα παιδιά στην ανάγνωσή τους και προσφέρει συνδυασμό κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο. Έχουν διαμεσολαβητικό ρόλο και οπτική μονιμότητα. Κάτι τέτοιο στα χέρια ενός ικανού εκπαιδευτικού, αποτελεί πολύ χρήσιμο εργαλείο κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας διότι ενεργοποιεί τις δυνατότητες του κάθε μαθητή και βοηθάει στην αξιολόγησή τους από τον δάσκαλο. Τα ψηφιακά κόμικς αποτελούν ένα ενδιάμεσο βήμα για την κατανόηση δύσκολων και σύνθετων εννοιών και οδηγούν στην απλούστευση των εννοιών αυτών.

Με αυτόν τον τρόπο η μάθηση μετατρέπεται σε ευκολότερη διαδικασία και οι μικροί ηλικιακά μαθητές ενθαρρύνονται και γοητεύονται από αυτήν σε τέτοιο βαθμό που συμμετέχουν ενεργά και οι πιο αδύναμοι και απρόθυμοι μαθητές.

3.1.4 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το μάθημα της Ιστορίας μελετά κατά κύριο λόγο γραπτές πηγές πληροφοριών σχετικά με το παρελθόν, τη μελέτη και καταγραφή των γεγονότων, την αναζήτηση των αιτιών που οδήγησαν στα συμβάντα καθώς και τους γενικούς νόμους της ιστορικής εξέλιξης.

Σημαντικές βελτιώσεις φαίνονται και στο μάθημα της Ιστορίας καθώς οι Τ.Π.Ε έχουν εισβάλλει και αλλάζουν τον παλιό τρόπο διδασκαλίας. Η διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος κριτικής σκέψης είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους του μαθήματος. Από την επεξεργασία πρωτογενούς ιστορικού υλικού, με σύγχρονες μεθόδους προκύπτει ένα τέτοιο περιβάλλον με την βοήθεια σύγχρονων μεθόδων, προσαρμόζοντας το πλαίσιο διδασκαλίας στις ανάγκες και στους ρυθμούς του κάθε μαθητή.

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της Ιστορίας, επιτρέπει την πρόσβαση σε διάφορες βάσεις ιστορικών πηγών. Με σκοπό την επίτευξη της μάθησης επιδιώκεται οι μαθητές να μην επεξεργάζονται γραμμικά τις πληροφορίες, να εντοπίζουν νοηματικές διασυνδέσεις ανάμεσα σε διαφορετικές πηγές και να ενεργοποιούν την κριτική τους σκέψη. Η ψηφιακή πρόσβαση αλλά και η εξερεύνηση σε διάφορες χρονικές περιόδους και μέρη, συνιστούν οργανωμένες εμπειρίες μάθησης.

Οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να συνδέονται με άλλα άτομα σε οποιοδήποτε μέρος, να συλλέγουν και να παρουσιάζουν πληροφορίες που βρήκαν σε ηλεκτρονική μορφή κειμένου, συνοδευόμενο και από εικόνες.

3.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Στις σημερινές αίθουσες διδασκαλίας, η εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας είναι πρόκληση από μόνη της. Κύριο πρόβλημα των εκπαιδευτικών είναι η έλλειψη χρόνου της προετοιμασίας του σχεδιασμού του μαθήματος, αλλά και η συνεργασία με τους άλλους για τη διδασκαλία. Αρκετές έρευνες δείχνουν πως όσο εφαρμόζεται η διαφοροποιημένη διδασκαλία, προκύπτουν πολλές δυσκολίες και η έλλειψη χρόνου και η ανεπάρκεια πόρων είναι κομμάτι τους.

Ο χρόνος δεν φτάνει για να υλοποιηθούν οι μαθησιακοί στόχοι και η έλλειψη των ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς δυσχεραίνει την δυνατότητα επίτευξης της υλοποίησης των διδακτικών στόχων. Η έλλειψη διοικητικής και γονικής υποστήριξης είναι επίσης προβλήματα που δυσκολεύουν τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί όμως θέτουν εμπόδια στην εφαρμογή της διδασκαλίας με πολυμέσα καθώς υπάρχουν περιπτώσεις εκπαιδευτικών που αισθάνονται ανασφάλεια διότι δεν έχουν λάβει την απαραίτητη κατάρτιση και επιμόρφωση.

Η μαθητοκεντρική προσέγγιση κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος, καθώς σε αυτή τη περίπτωση ο εκπαιδευτικός απομακρύνεται από τον γνωστό του ρόλο και δεν αποτελεί πλέον ο ίδιος πηγή πληροφοριών και γνώσης. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού μετασχηματίζεται σε συμβουλευτικό χαρακτήρα και οι μαθητές αναζητούν μόνοι τους την γνώση. Έτσι η διαφοροποιημένη διδασκαλία θεωρήθηκε το ιδανικό παιδαγωγικό πλαίσιο για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, μόνο που ο καθηγητής πρέπει να προσαρμόσει την διδασκαλία, ώστε όλοι οι μαθητές να ανταποκριθούν στον καλύτερο δυνατό βαθμό. Αυτό για να γίνει εφικτό, προϋποθέτει ότι ο εκπαιδευτικός γνωρίζει όλα όσα αφορούν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και υιοθετεί τις πρακτικές της για την ενίσχυση της θέλησης των μαθητών για μάθηση.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει ένας εκπαιδευτικός είναι η διαφοροποιημένη διδασκαλία και για να επιτευχθεί η βέλτιστη εκδοχή της θα πρέπει οι δάσκαλοι να λάβουν υπόψη τους σε ποιους διδάσκουν και όχι μόνο το αντικείμενο που διδάσκουν.

3.3 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΛΥΣΕΙΣ

Μια σειρά εκπαιδευτικών στρατηγικών έρχεται να δώσει λύσεις στα προβλήματα που φρενάρουν την διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Η προσαρμογή των ερωτήσεων στο επίπεδο του μαθητή είναι μια από αυτές τις λύσεις. Ο εκπαιδευτικός πάντα θέτει ερωτήσεις υψηλής δυσκολίας με σκοπό να βάλει τον μαθητή στην διαδικασία να αναρωτηθεί, να σκεφτεί και να απαντήσει, όμως αυτές οι ερωτήσεις είναι προσαρμοσμένες στο εκάστοτε επίπεδο του εκπαιδευόμενου. Ένας τρόπος να ανακαλυφθεί το επίπεδο των μαθητών είναι μέσω γραπτών

ερωτήσεων. Κάθε σύνολο ερωτήσεων θα έχει συγκεκριμένες ερωτήσεις για κάθε μαθητή ή ομάδα μαθητών, διαφορετικής δυσκολίας, αλλά ίδιου αριθμού ερωτήσεων. Στο τέλος, αφού αξιολογηθούν όλοι, θα είναι γνωστό ποιοι μαθητές χρειάζονται περισσότερη βοήθεια ή χρόνο ή απλά διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας.

Η γνώση ενός μαθητή καθορίζεται από την επιλογή του δασκάλου για το τι πρέπει να μάθει σύμφωνα με τις ικανότητες που διαθέτει. Ο δάσκαλος μπορεί να παρέχει εναλλακτικές δραστηριότητες στους μαθητές που έχουν ήδη ολοκληρώσει το περιεχόμενο της διδακτέας ύλης.

Μια ποικιλία αξιολογήσεων με σκοπό τον καθορισμό των ικανοτήτων των μαθητών θα ήταν χρήσιμη από την μεριά των δασκάλων. Η ετοιμότητα των μαθητών αλλάζει συνεχώς οπότε για να αφομοιώσουν καινούριες έννοιες μπορεί να δουλεύουν είτε χαμηλότερα είτε υψηλότερα από το επίπεδο της τάξης και συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της αλλαγής και διαφοροποίησης θεματικών εργασιών. Οι μαθητές με μικρότερη ικανότητα κατανόησης από τους υπόλοιπους, θα αναλάβουν κάποιο θέμα εργασίας λιγότερο περίπλοκο και σύνθετο. Τέτοιου είδους μαθητές συνήθως βρίσκουν ευκολότερη την αφομοίωση της πληροφορίας μέσω ακουστικών μέσων, οπότε είναι πολύ πιθανόν να μάθουν κάποια πληροφορία εάν την ακούσουν από τον δάσκαλο ή το μαγνητόφωνο. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και οι δυσλεκτικοί, οι γνωστοί ακουστικοί τύποι μαθητών.

Ένας τρόπος στρατηγικής ακόμη είναι οι κλιμακωτές εργασίες. Με αυτή τη μέθοδο αυξάνεται κλιμακωτά η δυσκολία των εργασιών και σχετίζονται με τις απαραίτητες γνώσεις που πρέπει να έχει ο μαθητής. Ο δάσκαλος έχοντας υπόψη του τις ανάγκες κάθε μαθητή, ορίζει τις δραστηριότητες ως εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης των ίδιων στόχων.

Επιπλέον λύση δίνει η μέθοδος διδασκαλίας που λειτουργεί με την επιτάχυνση ή επιβράδυνση του ρυθμού με τον οποίο κινούνται οι μαθητές στη διδακτέα ύλη. Η κατηγορία μαθητών με υψηλές δυνατότητες κινούνται γρηγορότερα στην ύλη από εκείνους που συναντούν δυσκολίες και μπορεί να χρειαστούν προσαρμοσμένες δραστηριότητες, που θα τους επιτρέψουν να επιτύχουν το στόχο τους, αλλά με πιο αργό ρυθμό.

Οι ευέλικτες ομάδες επιτρέπουν στους μαθητές να δέχονται στις σωστές προκλήσεις και να αποφεύγουν την τιτλοδότηση της ετοιμότητάς τους ως στάσιμης καθώς η

μάθηση θα επιταχύνεται από καιρό σε καιρό. Οι μαθητές που δυσκολεύονται, ωφελούνται από αυτή τη διαδικασία, γιατί θα συνεργάζονται με μαθητές υψηλότερων ικανοτήτων. Ακόμα και οι χαρισματικοί μαθητές ωφελούνται από τις ευέλικτες ομάδες.

Προτείνεται για τους μαθητές, ερευνητική εργασία στο πλαίσιο της οποίας οι μαθητευόμενοι μαθαίνουν να βελτιώνουν το ανεξάρτητο διάβασμα αναλογικά με το πώς καταφέρνουν να οργανώνουν τις ιδέες και τον χρόνο τους. Έτσι θα ρυθμιστεί και ο βαθμός βοήθειας που παρέχεται.

Η μελέτη με φίλους, το μοίρασμα της έρευνας, της ανάλυσης και της οργάνωσης της πληροφορίας αποτελεί και αυτό λύση στρατηγικής στα προβλήματα που φρενάρουν την διαφοροποιημένη διδασκαλία. Στο τέλος κάθε μαθητής θα πρέπει να δείξει ατομικά τη μάθηση που απέκτησε μέσα από την παρουσίαση ατομικού προϊόντος και να αναφέρει πώς οργάνωσε τον χρόνο και την δουλειά του.

Κέντρα μάθησης. Περιέχουν δραστηριότητες συνηθισμένες ή διαφοροποιημένες. Διαφοροποίηση θα χρησιμοποιηθεί μόνο εφόσον το απαιτεί η ετοιμότητα των μαθητών. Για την σωστή λειτουργία, οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν τι τους ζητείται και να ενθαρρύνονται με σκοπό την σωστή διαχείριση του χρόνου τους.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ

4.1 ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟ

Η αποτελεσματικότητα του οπτικοακουστικού μέσου εξετάζεται από πολύ παλιά εστιάζοντας κυρίως στην κινούμενη εικόνα. Μελέτες έχουν δείξει πως η διδασκαλία ενός αντικειμένου δεν καλύπτεται μόνο μέσω κειμένου, αλλά με ιδιαίτερη έμφαση στις ταινίες στα κινούμενα γραφικά και στα βίντεο συνοδευόμενα από κείμενο. Όλα τα οπτικοακουστικά μέσα συμβάλλουν στην προσέλκυση της προσοχής του εκπαιδευόμενου και στην απλούστευση των περίπλοκων αντικειμένων προς μελέτη. Βασικό παράδειγμα που θα μπορούσε να παρουσιαστεί είναι η διδασκαλία ενός ιστορικού γεγονότος. Είναι πολύ πιο ενδιαφέρον το ιστορικό γεγονός να αποθηκευτεί στην μνήμη των μαθητών και να μετατραπεί σε γνώση, μέσα από μια ταινία η οποία δείχνει το γεγονός να διαδραματίζεται μπροστά στα μάτια τους.

Με σκοπό την αποφυγή της παθητικής παρακολούθησης, οι πληροφορίες που παρουσιάζονται θα πρέπει να είναι συνδεδεμένες με κάποια μαθησιακή δραστηριότητα. Όσο αφορά τη διδασκαλία φυσικών και μαθηματικών επιστημών φαίνεται πως τα ιδανικά οπτικοακουστικά μέσα είναι η τηλεόραση και το βίντεο ενώ φιλολογικά μαθήματα όπως η νεοελληνική γλώσσα, η λογοτεχνία και η ιστορία, διδάσκονται καλύτερα με σύγχρονες πρακτικές.

Τα οφέλη των οπτικοακουστικών υλικών, η συνεργατικότητα, αλλά και οι επικοινωνιακές δεξιότητες απαιτούν συστήματα για ασύγχρονη συνεργατική μάθηση. Τέτοιου είδους συστήματα συνδέουν τα θετικά μέρη των οπτικοακουστικών μέσων και συμβάλλουν στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Ο λόγος για τα Ασύγχρονα Συνεργατικά Συστήματα με Οπτικοακουστικό υλικό (ΑΣΣΟ). Ο συνδυασμός ήχου και εικόνας συμβάλει στην εύκολη κατανόηση μιας περίπλοκης διαδικασίας από τον μαθητή. Το οπτικοακουστικό μέσο συντελεί στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης διότι μέσα από αυτό το υλικό συσχετίζονται έννοιες πολλών θεματικών αντικειμένων.

Από μόνα τους το κείμενο και ο ήχος έχουν διαφορετική βαρύτητα στην κριτική ανάλυση εννοιών, διότι το γραπτό κείμενο είναι μόνιμο, ενώ ο προφορικός λόγος και η εικόνα προσθέτουν παραστατικότητα και διεγείρουν την προσοχή.

Συγκεκριμένα για τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων (Ιστορία, Νεοελληνική Γλώσσα, Αρχαία, Νεοελληνική Λογοτεχνία) η παροχή γραπτών κειμένων δεν είναι αρκετή γιατί ο μαθητής είναι πιθανόν να χάσει το ενδιαφέρον του ή να κουραστεί γρήγορα. Με την πρόσβασή τους σε οπτικοακουστικό υλικό τους δίνεται το κίνητρο για περαιτέρω μελέτη του αντικειμένου.

Επιπρόσθετα, το υλικό με εικόνα και ήχο:

- Είναι αποτελεσματικό μέσο για διερευνητική μάθηση
- Χρησιμοποιείται για την επίδειξη επίλυσης ενός προβλήματος
- Επηρεάζει θετικά την εικόνα του μαθητή και αυτό συμβάλλει στην μετέπειτα αξιολόγησή του
- Καλλιεργεί την φαντασία και την αισθητική
- Είναι κατάλληλο μέσο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων προσοχής και παρατήρησης λεπτομερειών
- Βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν αλληλοσεβασμό, εμπιστοσύνη και αυτοέλεγχο

4.2 ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

Ένα ακόμη εκπαιδευτικό λογισμικό διδασκαλία είναι τα ιστολόγια. Ιστολόγιο ονομάζεται μια μορφή ιστοχώρου, τα γνωστά, «blog». Πρόκειται για λίστα καταχωρήσεων με ταξινόμηση από την πιο πρόσφατη, στην παλαιότερη και αφορά ειδήσεις, σχολιασμούς προσωπικά ημερολόγια, ακόμη και ειδικά θέματα όπως τεχνολογία ή αθλήματα.

4.2.1 ΤΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πιο συγκεκριμένα, τα ιστολόγια είναι μορφή διαδικτυακής δημοσίευσης και απορροφήθηκαν γρήγορα από την εκπαιδευτική κοινότητα. Προσφέρουν δυνατότητες για αλληλεπιδραστική μαθησιακή διαδικασία και έχουν βραβευτεί ως καινοτόμες προσεγγίσεις του μαθησιακού αγαθού. Τα εκπαιδευτικά ιστολόγια επιτρέπουν την επικοινωνία και τον συντονισμό εργασιών με πολύ αποτελεσματικό τρόπο,

εμπλέκουν τους χρήστες στη διαδικασία της μάθησης ακολουθώντας βασικές εκπαιδευτικές λειτουργίες.

Τα ιστολόγια είναι εύκολα στην κατασκευή και ανανέωση τους, αλλά και εύχρηστα για την διανομή υλικού καθώς παίρνουν τον ρόλο των πινάκων ανακοινώσεων και χρησιμοποιούνται και ως χώρος ερωτήσεων και απαντήσεων. Οι μαθητές μπορούν να ερευνούν και να δημοσιεύουν μαζί τις ιδέες τους όπως και να ανταλλάσσουν απόψεις και σκέψεις. Αλληλεπιδρούν άμεσα με την πληροφορία και τον εκπαιδευτικό με την χρήση των ιστολόγιων, καθώς ανταποκρίνονται στο ερέθισμα της μάθησης. Ουσιαστικά πρόκειται για τον φάκελο του μαθητή και εκτός τάξης, καθώς μπορούν να οργανωθούν και να φυλαχθούν ως αρχείο όλες οι εργασίες τους μαθητή.

4.3 ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Ψηφιακές είναι οι δωρεάν βιβλιοθήκες που συγκεντρώνουν όλο το υλικό τους σε ψηφιακή μορφή μέσω του Η/Υ. Αποτελούνται από ψηφιοποιημένα βιβλία και άλλα συναφή έργα διαθέσιμα για αρχειοθέτηση, κατέβασμα ή αποθήκευση στις οθόνες των υπολογιστών και δεν αφορούν απλούς καταλόγους υλικού, αλλά ειδικά διαμορφωμένους ιστότοπους υπό την αιγίδα πανεπιστημίων ή ερευνητικών φορέων

Η εκκίνησή τους τοποθετείται στις αρχές του 1990 μπορεί να είναι φυσικά κτήρια αλλά να λειτουργούν μόνο ηλεκτρονικά . Ουσιαστικά παρέχουν στον χρήστη ευκολία πρόσβασης στη γνώση από όποιο σημείο επιθυμεί. Η πληροφορία για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες είναι πάντα διαθέσιμη, 24 ώρες το εικοσιτετράωρο και έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί πολλούς χρήστες ταυτοχρόνως. Η ψηφιακή βιβλιοθήκη δεν καταλαμβάνει φυσικό χώρο. Η διατήρηση του ψηφιακού υλικού πιάνει χώρο μνήμης και είναι πολύ λιγότερος από ότι ο υλικός χώρος μιας φυσικής βιβλιοθήκης. Τέλος, οι ανανεώσεις των πληροφοριών γίνονται πολύ γρηγορότερα από ότι θα χρειαζόταν για να ανανεωθεί μια πληροφορία σε έντυπη μορφή.

Όταν αναζητούμε υλικό για κάποια εργασία όσον αφορά στο παρελθόν στην λογοτεχνία, πρώτη μας κίνηση πρέπει να είναι η επίσκεψη στις ψηφιακές βιβλιοθήκες καθώς μας δίνουν τη δυνατότητα να δούμε τη βιβλιογραφία, να καταγράψουμε τίτλους και να συγκροτήσουμε ένα πλήρες και νόμιμο αρχείο για προσωπική χρήση και εκτός διαδικτύου. Ακόμα κι αν δεν καλύψουμε το εύρος των πληροφοριών που

ψάχνουμε για την έρευνα μας, οι ψηφιακές βιβλιοθήκες είναι μια καλή αφετηρία ώστε να συνεχίσουμε την έρευνά μας σε φυσικές βιβλιοθήκες. Βιβλιογραφία προστατευμένη από πνευματικά δικαιώματα δεν θα βρεθεί εκτός από κάποιες εξαιρέσεις στις οποίες η ποικιλία έργων που έχουν εκδοθεί τα τελευταία 70 χρόνια είναι πολύ μικρή. Μεγάλη είναι η γκάμα όμως σε αριθμό βιβλίων του 19ου αιώνα ή των αρχών του 20ου.

4.3.1 ΟΦΕΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες βοηθούν στον εμπλουτισμό της διαδικασίας της μάθησης και αυξάνουν τις πιθανότητες επίτευξης των διδακτικών στόχων καθώς οι εκπαιδευτικοί αλλάζουν τον παραδοσιακό και μονότονο ρόλο τους σε ρόλο εμπνευστή της διαδικασίας. Η ψηφιακή βιβλιοθήκη παρέχει υλικό που δίνει στον μαθητή την δυνατότητα να αφομοιώσει τις ενότητες που διδάσκεται μέσα από ερωτήσεις και απαντήσεις με την επίβλεψη των εκπαιδευτικών, καθώς πρόκειται για μεγάλο όγκο πληροφορίας και ο κίνδυνος αποπροσανατολισμού παραμένει αν ο μαθητής δεν έχει αναπτύξει την κριτική του σκέψη. Ο εκπαιδευτικός δέχεται κι εκείνος πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο που διδάσκει και έτσι εμπλουτίζει επίσης τις γνώσεις του. Με αυτόν τον τρόπο, η διδασκαλία πραγματοποιείται με την μέθοδο επεξεργασία της πληροφορίας (information processing theory), διότι αναπτύσσει την κριτική σκέψη και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

4.3.2 ΟΦΕΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Με την χρήση των βιβλιοθηκών οι μαθητές εξοικειώνονται με οργανωμένη μάζα πληροφοριών, αλλά και με τις αρχές της πληροφοριακής οργάνωσης που χρησιμοποιεί μια σχολική βιβλιοθήκη. Η σωστή επιλογή των διαφορετικών πηγών πληροφόρησης είναι ένα σημαντικό προνόμιο που τους δίνεται καθώς εξασκούνται σε αυτό με την χρήση των βιβλιοθηκών και μαθαίνουν να εντοπίζουν την χρήσιμη γνώση, πάντα με καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Οι μαθητές μετατρέπονται σε επιλεκτικούς και κριτικούς αναγνώστες και διαμορφώνουν τις γνώσεις και στάσεις τους για επιστημονικά και κοινωνικά ζητήματα.

Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες δίνουν την δυνατότητα της ευκολίας εύρεσης των πληροφοριών που ψάχνουν οι μαθητές, αλλά ενέχουν και τον κίνδυνο αποπροσανατολισμού τους σε περίπτωση που δεν τους κατευθύνει κάποιος ειδικός. Είναι συχνό το φαινόμενο ένας εκπαιδευόμενος να ψάχνει για πληροφορίες και τελικά να έχει συγκεντρώσει όγκο πληροφοριών που δεν σχετίζονται με το ζητούμενο θέμα.

Το σημαντικότερο όφελος που έχουν οι μαθητές από κάθε μορφής βιβλιοθήκη είναι η διαδικασία κατά την οποία οι μαθητές « μαθαίνουν τον τρόπο να μαθαίνουν».

4.3.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Βασικό πλεονέκτημα της ψηφιακής βιβλιοθήκης είναι πως ο καθένας μπορεί να την χρησιμοποιήσει από οποιαδήποτε τοποθεσία, με μόνη προϋπόθεση την πρόσβαση στο διαδίκτυο και κάποιον Η/Υ. Ακόμη πλεονεκτήματα που συναντάμε είναι τα ακόλουθα:

- Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες παρέχουν την δυνατότητα αναζήτησης στο σύνολο του κειμένου των πηγών, μια δύσκολη διαδικασία για να πραγματοποιηθεί με συγγράμματα σε έντυπη μορφή.
- Συγκριτικά με τις παραδοσιακές βιβλιοθήκες η πρόσβαση και η κοινή χρήση του υλικού είναι πολύ ευκολότερη στις ψηφιακές βιβλιοθήκες. Η διαδικασία αναπαραγωγής μέσω φωτοτυπικών μηχανημάτων είναι δαπανηρή και η μη διαθεσιμότητα κάποιου βιβλίου είναι συχνό φαινόμενο.
- Ευκολότερη είναι η ανανέωση και ενημέρωση του υλικού της ψηφιακής βιβλιοθήκης, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές βιβλιοθήκες έντυπου υλικού.
- Πάντα διαθέσιμη πληροφορία. Άντληση πληροφοριών ακόμη και από βιβλιοθήκες εκτός χώρας.
- Επιτρέπεται η χρήση πολυμεσικού υλικού (αρχείο mp3, διάλεξη σε μορφή RM)
- Προσπέλαση του ίδιου ψηφιακού υλικού ταυτόχρονα από πολλούς χρήστες. Στις παραδοσιακές βιβλιοθήκες ο χρήστης δανείζεται ένα αντίγραφο του υλικού αν υπάρχει κάποιο διαθέσιμο.
- Δεν υπάρχει κίνδυνος εξάντλησης των διαθέσιμων αντιτύπων καθώς το σύστημα χορηγεί στον χρήστη ένα αντίγραφο του ψηφιακού αρχείου, και κάπως έτσι το υλικό διατίθεται απεριόριστα από όσους χρήστες ζητηθεί.

- Επιτρέπει την συνεργασία ανάμεσα στους χρήστες και συνδυάζεται με υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες απαιτούν λιγότερο κόστος από ότι οι παραδοσιακές βιβλιοθήκες οι οποίες αποτελούν κτιριακή δομή και κατάλληλο προσωπικό.

4.3.4 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Από την άλλη πλευρά, η χρήση των ψηφιακών βιβλιοθηκών χαρακτηρίζεται και από ορισμένα μειονεκτήματα στηριζόμενα σε θέματα τεχνικής και νομικής φύσεως στον τρόπο λειτουργίας των.

- Ο μέσος χρόνος ζωής των οπτικών και μαγνητο-οπτικών μέσων αποθήκευσης είναι κάποιες δεκαετίες σε αντίθεση με τον χρόνο ζωής των συσκευών ανάγνωσης αυτών των μέσων που είναι κατά μέσο όρο μια δεκαετία, άρα πρόκειται για βαθμιαία αχρηστία υλικού και λογισμικού.
- Υψηλό είναι το κόστος ανανέωσης του ψηφιακού περιεχομένου. Η διατήρηση και η ανανέωση του υλικού της βιβλιοθήκης είναι μια δαπανηρή διαδικασία ειδικά όταν συμβαίνει για πρώτη φορά.
- Η διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων. Απαιτείται η αναθεώρηση του καθεστώτος διαχείρισης των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών το οποίο θα πρέπει να διατυπωθεί από την αρχή ώστε να καλύπτονται όλες οι περιπτώσεις.
- Δεν είναι εύκολο το μεγάλο πλήθος των ψηφιακών βιβλιοθηκών ανά τον κόσμο να θεωρηθούν ως μία ενιαία βιβλιοθήκη οπότε θεωρείται αδύνατη η πλήρη δια-δικτύωσή τους. Έτσι καθίσταται απαραίτητη η ανάπτυξη μεθόδων αναζήτησης ενός αντικειμένου σε πολλές ψηφιακές βιβλιοθήκες την ίδια στιγμή και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αναζήτησης στον χρήστη με τη μορφή ενιαίου καταλόγου.
- Εύρος ζώνης διαδικτυακού εξοπλισμού. Ο όγκος του υλικού στις ψηφιακές βιβλιοθήκες αυξάνεται και οδηγεί σε αυξανόμενες απαιτήσεις όσο αφορά το εύρος ζώνης του δικτύου ώστε η απόδοση του συστήματος να κυμαίνεται σε αποδεκτά επίπεδα.

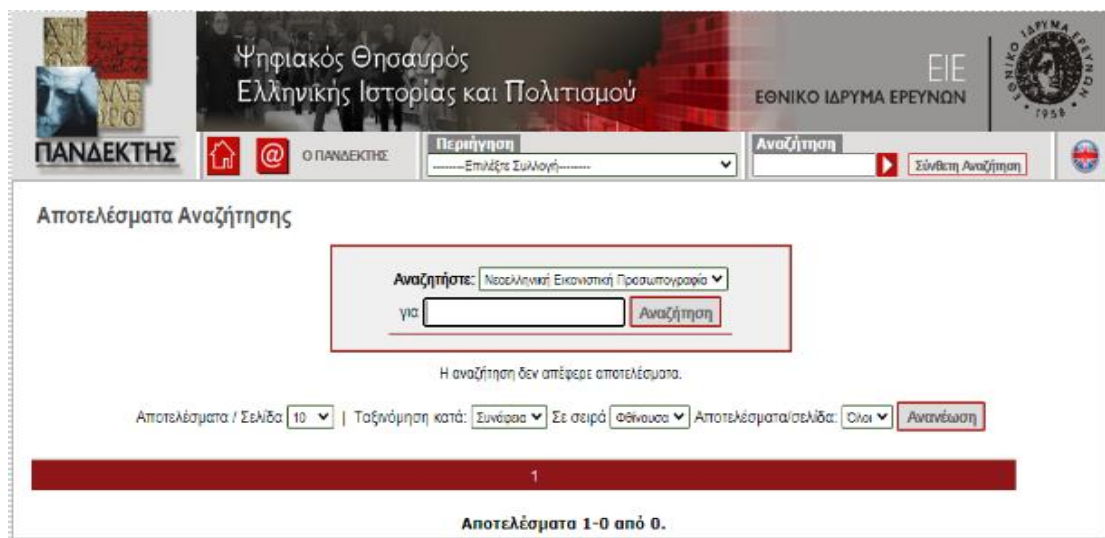
5. ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5.1 ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

Όταν θέλουμε να αντλήσουμε πληροφορίες για κάποιον λογοτέχνη έχει μεγάλη αξία αλλά και ενδιαφέρον να μπορούμε να δούμε κάποιες απεικονίσεις δηλαδή προσωπογραφίες από παλαιότερες εποχές. Η πιο συχνή επιλογή πολλών μαθητών και εκπαιδευτικών είναι της Google Images, όπου μπορούμε να βρούμε πλήθος φωτογραφιών για διάφορους ποιητές και λογοτέχνες.

Ένας καλύτερος και ασφαλέστερος τρόπος να βρίσκουμε διάφορες φωτογραφίες λογοτεχνών είναι η «νεοελληνική προσωπογραφία» του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, όπου μέσα από επιστημονική αποδελτίωση έχουν συγκεντρώσει πλήθος φωτογραφιών.

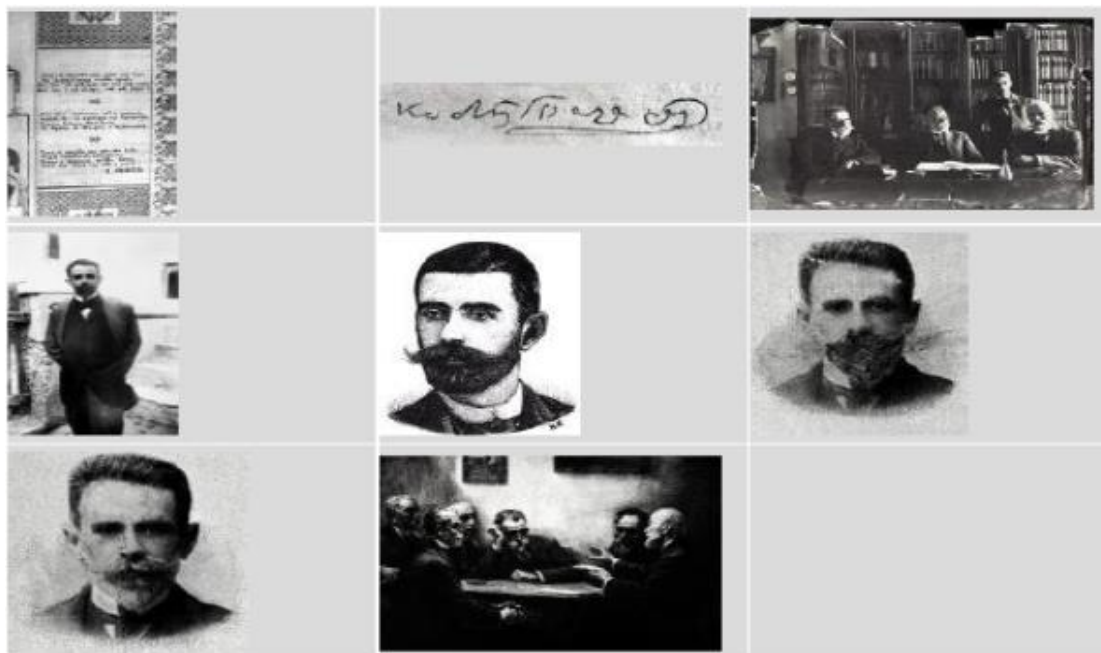
Αρχικά θα πρέπει να πάμε στην ανάλογη ιστοσελίδα [Πανδέκτης: Νεοελληνική Εικονιστική Προσωπογραφία \(ekt.gr\)](#), πηγαίνοντας λοιπόν βλέπουμε την αρχική σελίδα όπου μπορούμε να αναζητήσουμε φωτογραφίες για όποιον λογοτέχνη θέλουμε. Για να κατανοήσουμε τη χρησιμότητα του συγκεκριμένου ιστότοπου, ας δούμε παρακάτω ένα δείγμα από το υλικό που προσφέρεται για τον Κωστή Παλαμά.

Εικόνα 1. ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ

Όπως παρατηρούμε, μια από τις εικόνες είναι ο γνωστός πίνακας του Γ. Ροΐλου που παρουσιάζει τον Παλαμά με ορισμένους από τους βασικούς εκπροσώπους της λογοτεχνικής γενιάς του 1880. Άλλες προσωπογραφίες αντανακλούν τη μορφή του ποιητή στα νεανικά του χρόνια ή σε ώριμη ηλικία, ενώ σημαντικές είναι και οι

φωτογραφίες της υπογραφής και των χειρογράφων του. Αν στην συνέχεια κάνουμε μια αναζήτηση για τον σπουδαίο Έλληνα ποιητή Κωστή Παλαμά θα δούμε πολλές σημαντικές φωτογραφίες του ίδιου

Εικόνα 2. ΦΩΤΟΓΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Βλέπουμε λοιπόν ότι μέσα από την ελληνική προσωπογραφία μπορούμε να βρούμε μορφές του ποιητή από τα νεανικά του χρόνια μέχρι και την ώριμη ηλικία του, καθώς επίσης και φωτογραφίες με την υπογραφή του.

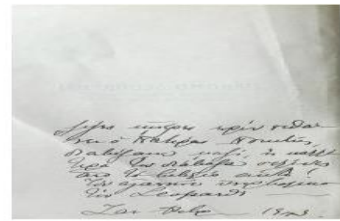
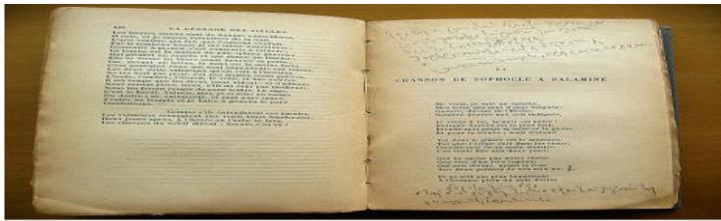
Ένα ακόμα πολύ σημαντικό ψηφιακό εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί συνδυαστικά κατά την διάρκεια του μαθήματος μέσα στην τάξη είναι και η ιστοσελίδα από το Ίδρυμα Κωστή Παλαμά [Ίδρυμα Κωστή Παλαμά \(kostispalamas.org.gr\)](http://kostispalamas.org.gr),

Εικόνα 3. ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Πατώντας στην επιλογή «Βιβλιοθήκη - Αρχείο» έχουμε την δυνατότητα να βρούμε επίσης πολύ σημαντικές φωτογραφίες από τον ποιητή, που συνδυάζονται με πολύ σημαντικές πληροφορίες, για να χρησιμοποιηθούν επικουρικά μέσα στη τάξη.

Και δεν είναι μόνον οι αφιερώσεις που καθιστούν πολύτιμα κειμήλια αυτά τα βιβλία. Είναι ανεκτίμητα, και εξαιτίας του πλήθους των σημειώσεων που κατέγραψε στα περιθώρια ο Παλαμάς. Έτσι λ.χ. στο *Légende des Dieux* του Hugo, υπάρχουν παλαμικές σημειώσεις στα περιθώρια, με βάση τις οποίες μπορούμε να γνωρίσουμε τον Παλαμά ως αναγνώστη [44]. Αλλά και σε βιβλίο της Μαρίας Μινώτου, με τίτλο *Τζιάκομο Λεοπάρντι, ο ποιητής του παγκόσμιου πόνου, του έρωτος και του θανάτου*, Αθήνα 1934, υπάρχει μία πολύ ενδιαφέρουσα ιδιόχειρη σημείωση όχι του ποιητή, αλλά της κόρης του Ντασκόφ, γραμμένη αμέσως μετά τον θάνατο του πατέρα της: «Λίγες ημέρες πριν πεθάνει ο Πατέρας-Ποιητής, διαβάσαμε μαζί, η καλλιτέρα του διάβασα σελίδες από το βιβλίο αυτό. Τον αγαπούσε υπερβολικά τον Leopardi. Ιαν.-Φεβρ. 1943» [45]. Σε άλλο χώρο υπάρχει βιβλιοθήκη με μελέτες που αναφέρονται στο έργο του Παλαμά και στην εποχή του. Τα βιβλία αυτά ανέρχονται περίπου στα 1.200, εκ των οποίων τα 720 είναι δωρεά του Ανδρέα Καραντώνη προς το Ίδρυμα.

Εικόνα 4. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Μέσα στην τάξη πέρα από την ελληνική προσωπογραφία, όπου μπορούν οι μαθητές να δουν πολλές εικόνες, για να γίνει ακόμα πιο θελκτικό το μάθημα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ηχητικά τεκμήρια, όπου οι ίδιοι ποιητές διαβάζουν και απαγγέλλουν τα δικά τους ποιήματα. Ο πιο δομημένος τρόπος για τον παραπάνω σκοπό είναι το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, στο οποίο μπορούμε να βρούμε πάρα πολλές απαγγελίες από μεγάλους ποιητές (Σικελιανό, Παλαμά, Σαχτούρη, Εμπειρικό κ.ά.).

5.2 ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Για παράδειγμα μπορούμε να επιλέξουμε να ακούσουμε τον ίδιο τον Παλαμά να διαβάζει ένα ποίημα του στην ιστοσελίδα [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού - Παλαμάς Κωστής - Palamas \(snhell.gr\)](http://www.snhell.gr)

Εικόνα 5. ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Επιλέγοντας το ποίημα του «Ανατολή» μας δίνεται η δυνατότητα να ακούσουμε τον ίδιο, με φανερά τα σημάδια την χρονικής απόστασης <http://www.snhell.gr/lections/readings/b40.mp3>.

5.3 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Με τις γραφικές αναπαραστάσεις μπορεί ο εκπαιδευτικός με πολύ καλύτερο τρόπο να δείξει στους μαθητές έννοιες που μπορεί να τους μπερδεύουν. Ακόμα με την δημιουργία εννοιολογικών χαρτών καθίσταται δυνατή η αλληλεπίδραση μέσα στην τάξη, καθώς με την χαρτογράφηση εννοιών υποστηρίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία, δίνοντας την δυνατότητα ανάπτυξης νέων μαθησιακών στόχων και μεταγνωστικών ικανοτήτων που δίνουν την δυνατότητα στον μαθητή να ελέγξει με αρτιότερο τρόπο, όσο ο ίδιο μαθαίνει.

Με την τεχνική λοιπόν της «εννοιολογικής χαρτογράφησης» δίνεται η δυνατότητα στον μαθητή να δημιουργήσει νέες γνώσεις και δεξιότητες σε ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης στο οποίο η γνώση αναπαριστάται και ο μαθητής πλέον με διάθεση κριτική εμπλέκεται στην μαθησιακή διαδικασία.

Επιπρόσθετα ενισχύονται οι μεταγνωστικές δεξιότητες, ανοίγεται ένας διάλογος μέσα στην τάξη, όπου η ομαδοσυνεργατική μάθηση είναι παρούσα σε όλη την διάρκεια του μαθήματος. Παράλληλα αποτελεί και για τον εκπαιδευτικό ένα πολύ καλό μέσο παρουσίασης του μαθήματος εκτός των ορίων της παραδοσιακής μάθησης, μέσα από το οποίο αξιολογεί καλύτερα την μαθηματική διαδικασία (Jonassen, 2000).

«Η χρησιμότητά του εννοιολογικού χάρτη είναι μεγάλη διότι παρουσιάζει παραστατικά ποια στοιχεία απαρτίζουν το θεματολογικό περιεχόμενο της διδασκαλίας, με ποιο τρόπο τα στοιχεία αυτά αλληλοσχετίζονται, και, τέλος, υποδεικνύει τη λογική σειρά παρουσίασης. Έτσι, ο εννοιολογικός χάρτης καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πορεία παρουσίασης, εξέτασης και ανάλυσης της διδάξιμης γνώσης, και ταυτόχρονα προσφέρει στους μαθητές ένα πλαίσιο οργάνωσης και στήριξης του νέου μαθησιακού υλικού (Ματσαγγούρας, 2007)».

5.4 ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

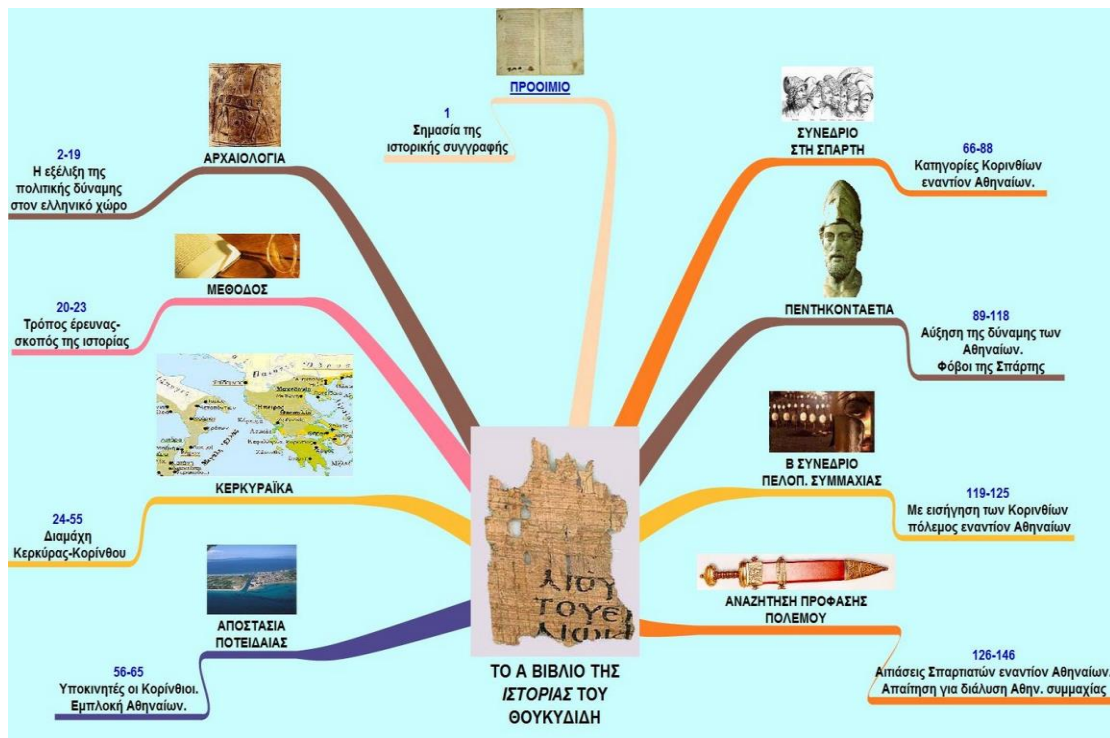
5.4.1 Cmap

Ένα πολύ καλό λογισμικό που χρησιμοποιείται για την δημιουργία χαρτών είναι το [Cmap | CmapToos](#), το οποίο είναι ελεύθερο και μπορεί να το βρει κανείς στον παραπάνω σύνδεσμο. Ένα από τα πλεονεκτήματά του είναι η χρήση των ελληνικών.

Το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να ακολουθήσουμε τα παρακάτω βήματα:

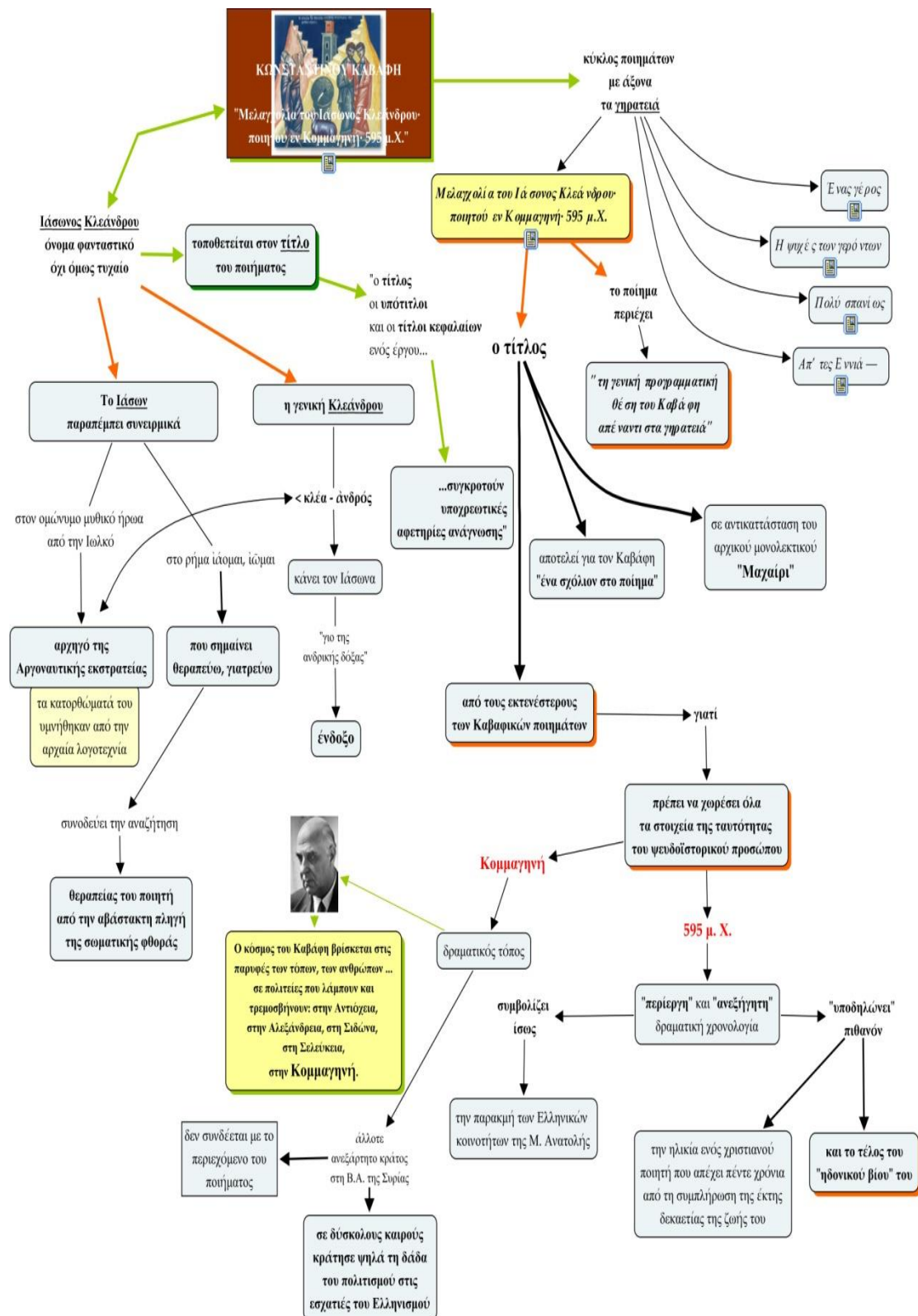
1. συμπληρώνουμε τα υποχρεωτικά πεδία (με αστεράκι) [εδώ](#) και πατάμε υποβολή submit,
2. αποθηκεύουμε στον υπολογιστή μας το πρώτο αρχείο για windows (**IHMC CmapTools v5.04.01 for Windows 59.9Mb**),
3. πατάμε διπλό κλικ πάνω στο αποθηκευμένο αρχείο για να εγκαταστήσουμε το λογισμικό στον υπολογιστή μας
4. αφού ολοκληρωθεί η εγκατάσταση, δημιουργούμε μια συντόμευση στην επιφάνεια εργασίας,
5. ανοίγουμε το λογισμικό και επιλέγουμε edit/preferences/διαλέγουμε ελληνικά και όλα τα μενού εμφανίζονται... στα ελληνικά γλώσσα.

Παρακάτω δίνονται δύο παραδείγματα χρήσης του λογισμικού στα μαθήματα της Νέας ελληνικής λογοτεχνίας και των αρχαίων ελληνικών.

Εικόνα 6. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Πηγή: <http://gennadeio.html>

Εικόνα 7. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Πηγή: estamou.blogspot.com

5.4.2 Bubbl.us

Ένα ακόμη εργαλείο, εύκολο στην χρήση, που μπορεί να βρει κάποιος στο διαδίκτυο χωρίς να το κατεβάσει είναι το Bubbl.us που μπορεί να βρει κάποιος [εδώ](#).

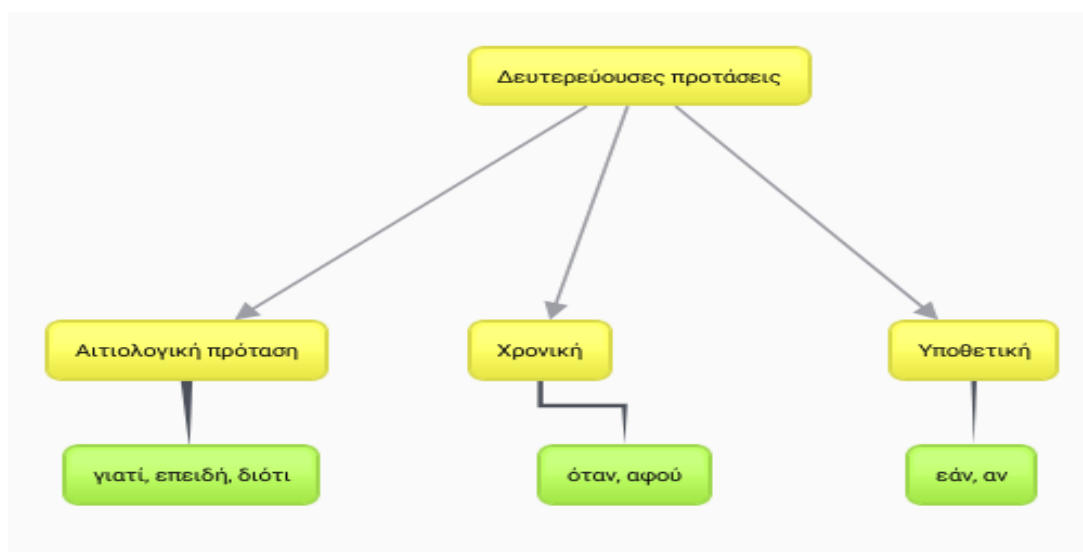
Αρχικά πηγαίνουμε στην αρχική σελίδα και επιλέγουμε το κουμπί [startnow](#)

Εικόνα 8. BUBBL.US

Μπορούμε πολύ εύκολα να οπτικοποιήσουμε την θεωρία για της δευτερεύουσες προτάσεις στο μάθημα των νέων ελληνικών, κάνοντας έναν εννοιολογικό χάρτη δίνοντας στους μαθητές μας την δυνατότητα να βλέπουν και να ακούνε από τον καθηγητή την θεωρία κάνοντας πιο ενδιαφέρον και διαδραστικό το μάθημα.

Έπειτα αποθηκεύοντας τον χάρτη μας σαν εικόνα και σε μορφή html μπορούμε να θέσουμε ερωτήσεις στους μαθητές μας (brainstorming), να κάνουμε μια σύντομη ανακεφαλαίωση όσον είπαμε ακόμα και να αξιολογήσουμε του μαθητές μας δίνοντάς τους έναν εννοιολογικό χάρτη σε ημιτελή μορφή, ώστε να συμπληρώσουν πράγματα που θα τους ζητάμε.

Εικόνα 9. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ BUBBL.US

5.5 GAMIFICATION – QUIZIZZ

Στο σημερινό σύγχρονο σχολείο είναι πάρα πολύ αποτελεσματική η τεχνική του Gamification μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή στην χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών που δεν αφορούν κατά κύριο λόγο το παιχνίδι (Pelling, 2014). Ο όρος που αναφέραμε έκανε την εμφάνισή του το 2010.

Μέσα δηλαδή από τον πειραματισμό των μαθητών, ανακαλύπτουν μια πιο διασκεδαστική διαδικασία που ξεφεύγει από τον παραδοσιακό τρόπο μάθησης. Μέσα λοιπόν από το παιχνίδι η αποτυχία δεν θεωρείται εμπόδιο αλλά η αρχή για μια παραγωγική διαδικασία (Lee & Hammer, 2011), όπου θα υπερισχύει η επιθυμία για πειραματισμό. Μέσα λοιπόν από τη τεχνική του Gamification παρέχουμε ακόμα περισσότερα κίνητρα στους μαθητές να αποκτήσουν επιπρόσθετες γνώσεις και ικανότητες (Hsin-Yuan Huang, Soman, 2013).

Ο εκπαιδευτικός επιπλέον έχει την δυνατότητα να διαμορφώσει τα παιχνίδια πάνω στις ανάγκες των μαθητών, κάνοντας διαθέσιμο το παιχνίδι σε όλους του μαθητές με διαβαθμισμένες ερωτήσεις. Ο εκπαιδευτικό λοιπόν με τον κατάλληλο τρόπο μπορεί να τραβήξει το ενδιαφέρον των μαθητών, ωθώντας τους σε πολύ καλύτερα αποτελέσματα στην μάθηση (Kapp, 2012).

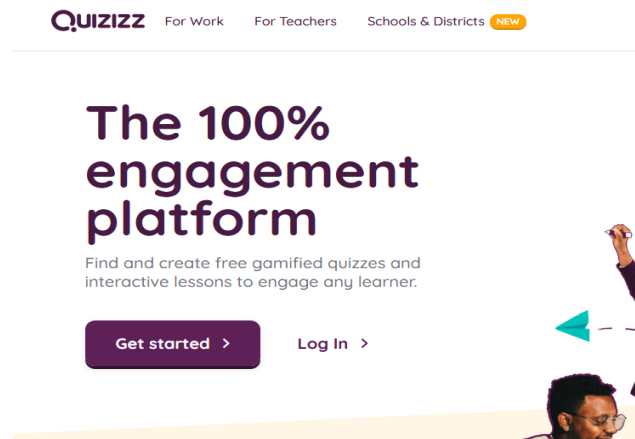
Στην παιχνιδοποίηση γίνεται χρήση όλων εκείνων των στοιχείων που παραπέμπουν σε παιχνίδι αλλά ο απώτερος στόχος δεν είναι η διασκέδαση αλλά η καλύτερευση της μαθησιακής εμπειρίας, μέσα από συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους. Η παιχνιδοποίηση *«είναι το μέσο για να προστεθεί, η αλληλεπίδραση, η συμμετοχή και η εμπάθυση που θα οδηγήσει σε ένα καλό μαθησιακό αποτέλεσμα»* (Kapp, 2012).

5.5.1 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΪΗΣΗΣ

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή από τον εκπαιδευτικό, διότι σε πολλές περιπτώσεις αν ο βαθμός δυσκολίας είναι δύσκολος και δεν δίνει τα ανάλογα κίνητρα στο μαθητή μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια, χάνοντας έτσι τον ενδιαφέρον. Ακόμα σε μικρές ηλικίες ελλοχεύει και ο κίνδυνος τα παιδιά να ασχολούνται περισσότερες ώρες από το φυσιολογικό, δημιουργώντας εθισμό και απομακρύνοντάς τα από την μάθηση (Bellotti et al, 2010; Cohen et al, 2011).

5.4.2 QUIZIZZ

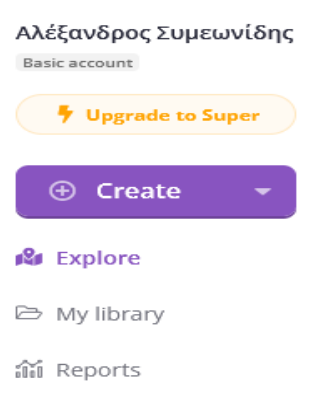
Ένα εργαλείο που ενσωματώνει την τεχνική της παιχνιδοποίησης και αυξάνει το ενδιαφέρον των μαθητών μέσα από ένα πολύ διασκεδαστικό κλίμα με γνώμονα πάντα την μάθηση είναι το Quizizz. Δημιουργώντας έναν λογαριασμό με τα προσωπικά μας στοιχεία στην αρχική σελίδα της [εφαρμογής](#) μπορούμε πολύ εύκολα είτε να κάνουμε εγγραφή με τα στοιχεία μας είτε να συνδεθούμε μέσω του λογαριασμού της google.

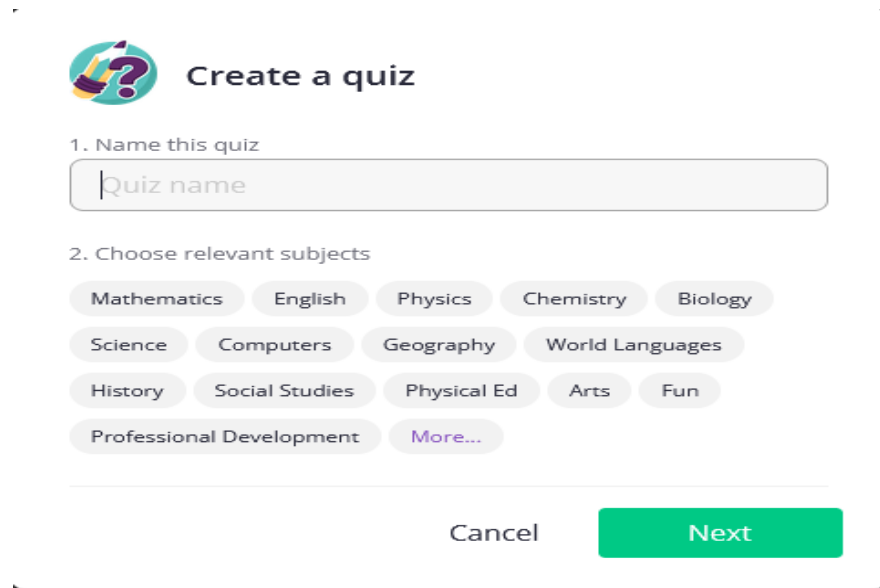
Εικόνα 10. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZIZZ

Πολύ εύκολα και γρήγορα επιλέγοντας το κουμπί που λέει «create» μπορούμε σύντομα να δημιουργήσουμε ένα παιχνίδι με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και με πολλά στοιχεία παιχνιδιού (χρώματα, μουσική, πόντοι, επιβράβευση) να κάνουμε το μάθημά μας πιο ευχάριστο και δημιουργικό. Μας δίνετε ακόμα η επιλογή να δώσουμε έναν όνομα στο παιχνίδι επιλέγοντας επίσης και το αντικείμενο το οποίο θα διαπραγματεύεται.

Στον παρακάτω [σύνδεσμο](#) δίνετε η δυνατότητα να δούμε ένα παιχνίδι που δημιούργησα, για το μάθημα των αρχαίων της Α΄ γυμνασίου.

Εικόνα 11. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZIZZ

Εικόνα 12. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ QUIZZ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Αφού ολοκληρώσουμε το παιχνίδι που δημιουργήσαμε μα δίνετε η δυνατότητα να το στείλουμε στους μαθητές μας με ένα μοναδικό κωδικό και να συμμετέχουν στην δραστηριότητα που κάναμε. Κατά την διάρκεια του παιχνιδιού οι μαθητές θα βλέπουν τις ερωτήσεις με την μορφή που θυμίζει παιχνίδι αλλά και μουσική ανάλογη με των ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Στο τέλος του παιχνιδιού μπορεί να δοθεί ανατροφοδότηση στους μαθητές που απάντησαν λάθος αλλά να δουν και του πόντους που μάζεψαν, δίνοντας έτσι κίνητρο για υγιή ανταγωνισμό μεταξύ τους.

5.6 ΟΜΕΛΕΤΗΤΗΣ GOOGLE (Google Scholar)

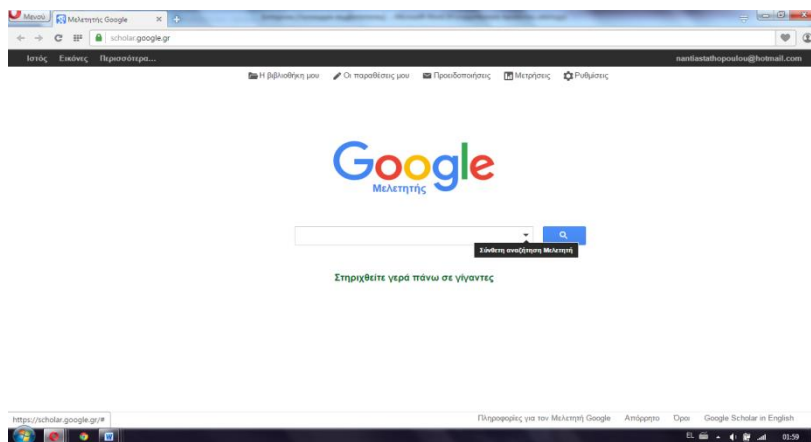
5.6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Μελετητής Google ή αλλιώς Google scholar αποτελεί μια καλά ενημερωμένη πηγή για εύρεση βιβλιογραφίας. Κυρίως απευθύνεται σε ακαδημαϊκό κοινό. Μέσα από τις επιλογές, «τα κουμπιά του», μπορούμε να εντοπίσουμε, αναζητήσουμε, να μάθουμε βασικές πηγές, εργασίες και άρθρα για ένα μεγάλο εύρος ακαδημαϊκών θεμάτων.

Στις παρακάτω σελίδες θα προσπαθήσω να αναδείξω τις δυνατότητες που μας παρέχει ο Μελετητής. Καθώς και πως μπορούν να αξιοποιηθούν μέσα από παραδείγματα και από υποθέσεις εργασίας.

5.6.2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

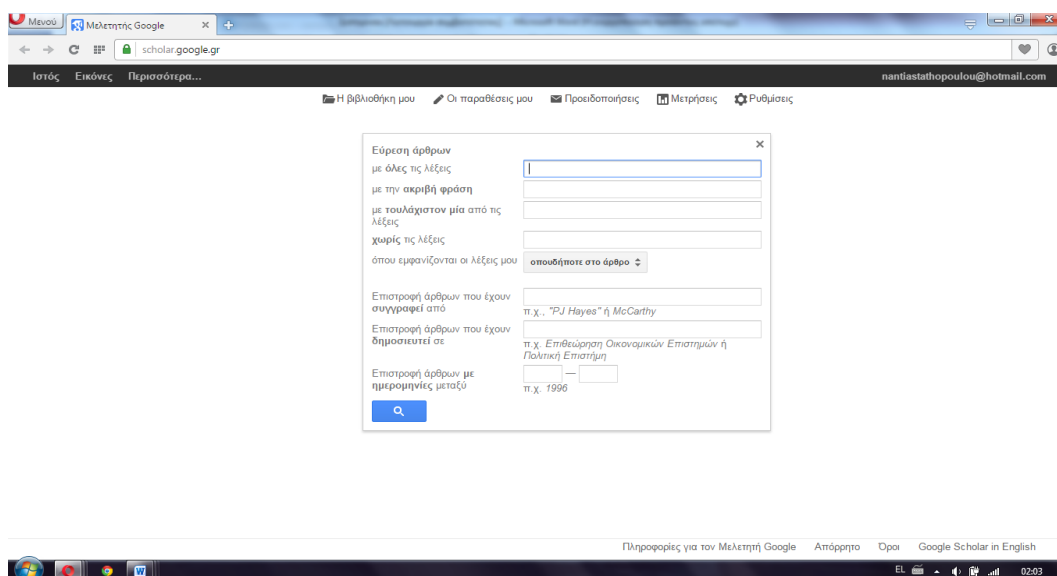
Μόλις πληκτρολογήσουμε το www.scholar.google.gr στη γραμμή αναζητήσεων ενός οποιουδήποτε φυλλομετρητή τότε θα μας εμφανίσει την ακόλουθη εικόνα:

Εικόνα 13. GOOGLESCHOLAR

Το πρώτο που μπορούμε να κάνουμε είναι να προβούμε στην αναζήτηση ενός συγγραφέα για παράδειγμα. Είναι ιδιαίτερα απλό, απλά θα πληκτρολογήσουμε το όνομα που επιθυμούμε στη μπάρα αναζήτησης και θα πατήσουμε το μπλε κουτάκι με το φακό.

Στη συνέχεια αν δεν μείνουμε ευχαριστημένοι από τα αποτελέσματα ή θέλουμε να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι μπορούμε να προβούμε στην σύνθετη αναζήτηση. Αν αφήσουμε το κέρσορα επάνω στη μπάρα αναζήτησης μας εμφανίζεται ένα γκρι κουτάκι: Μόλις πατήσουμε επάνω του τότε μας ανοίγει ένα άλλο παράθυρο διαλόγου:

Εικόνα 14. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΑΡΘΡΩΝ

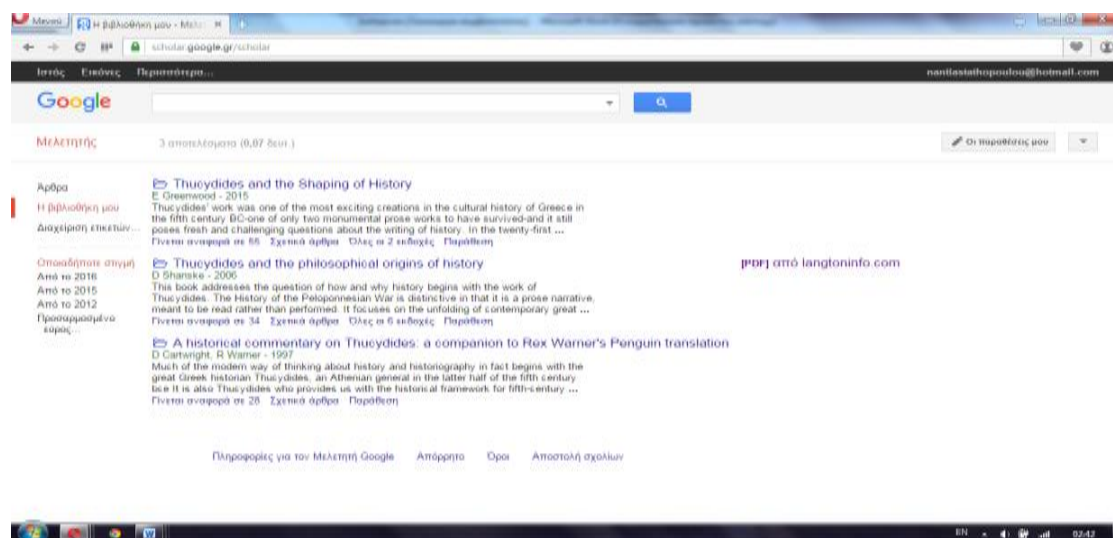
Όπως φαίνεται από την παραπάνω εικόνα μας δίνει τις εξής επιλογές για εύρεση άρθρων:

1. με όλες τις λέξεις που έχουμε πληκτρολογήσει
2. με την ακριβή φράση
3. με τουλάχιστον μία από τις λέξεις
4. χωρίς τις λέξεις
5. δυνατότητα επιλογής στο που ακριβώς θέλουμε να εντοπίσουμε τις λέξεις (αν δηλαδή επιθυμούμε οπουδήποτε στο άρθρο ή μόνο στον τίτλο)
6. δυνατότητα αναζήτησης άρθρων μόνο για συγκεκριμένους συγγραφείς
7. δυνατότητα αναζήτησης άρθρων που έχουν δημοσιευτεί σε συγκεκριμένα έντυπα
8. τέλος χρονολογικό περιορισμό.

Μένοντας ακόμα στην αρχική οθόνη παρατηρούμε πέντε λέξεις επάνω κεντρικά περίπου της σελίδας μας (η βιβλιοθήκη μου, οι παραθέσεις μου, προειδοποιήσεις, μετρήσεις, ρυθμίσεις).

5.6.3 Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥ

Με την επιλογή αυτή μπορώ αφού πρώτα έχω αναζητήσει τα άρθρα που με ενδιαφέρουν να πατήσω την λέξη αποθήκευση που θα εμφανιστεί στο τέλος δεξιά κάτω από το τίτλο του άρθρου που με αφορά και έτσι να αποθηκευτεί στην βιβλιοθήκη μου. Με αυτό τον τρόπο θα μπορώ να το εντοπίσω πιο εύκολα την επόμενη φορά αλλά και να το διαβάσω οπότε βρω ελεύθερο χρόνο. Επίσης έχουμε τη δυνατότητα να τα κατηγοριοποιήσουμε με βάση τη χρονική περίοδο:

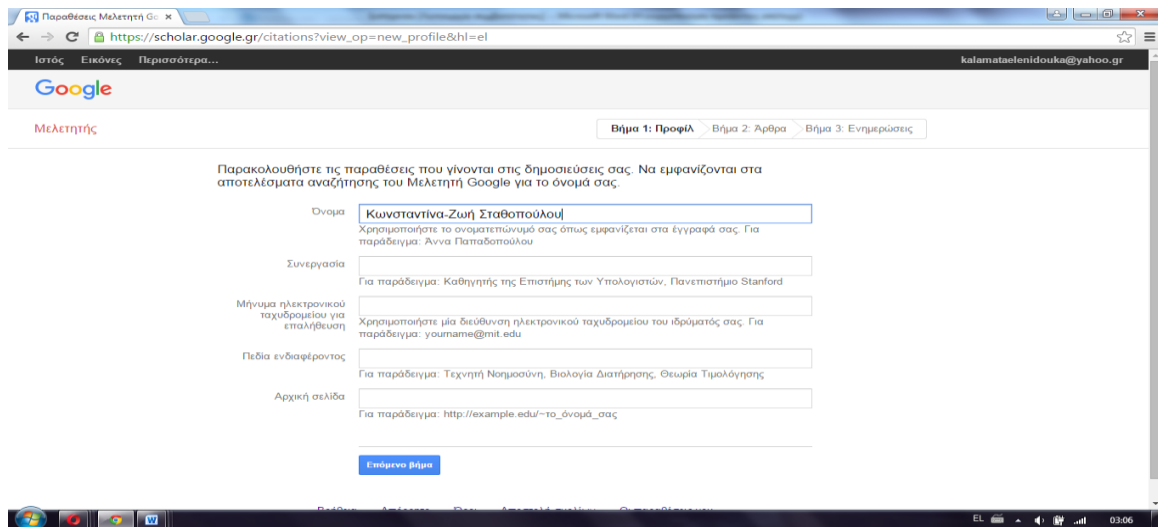

Εικόνα 15. Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥ

5.6.4 ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ ΜΟΥ

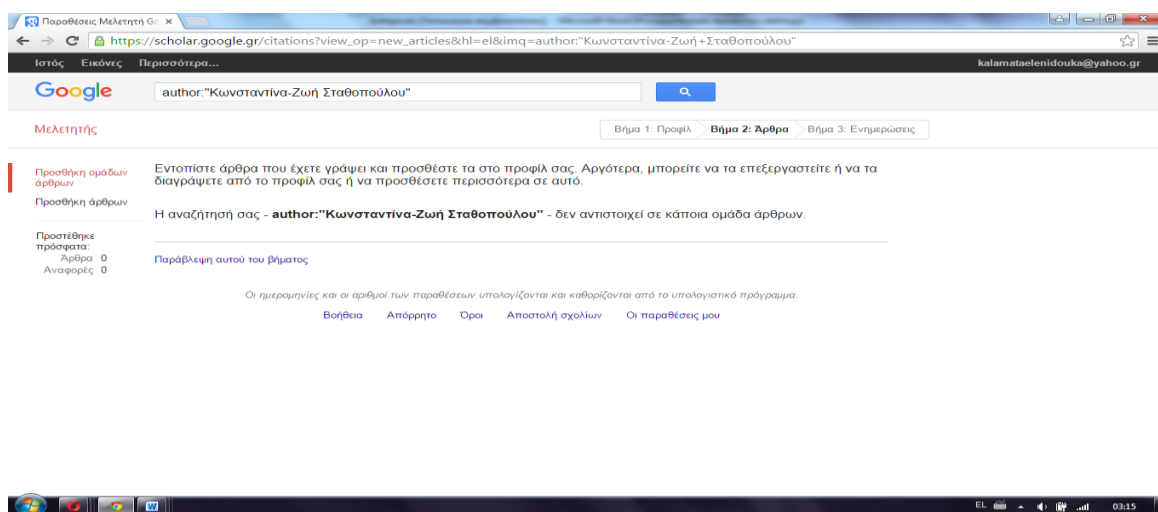
Η επόμενη δυνατότητα που έχουμε είναι να δούμε τις αναφορές που γίνονται για μας, για κάποιο άρθρο για παράδειγμα που έχουμε γράψει. Για να γίνει αυτό εφικτό όμως θα πρέπει αφού πατήσουμε επάνω στην επιλογή «Οι παραθέσεις μου» να συμπληρώσουμε τα στοιχεία που μας ζητεί έτσι ώστε να συμπληρώσουμε το προφίλ μας. Συνολικά αποτελείται από τρία βήματα.

Το πρώτο βήμα μας ζητεί να συμπληρώσουμε κάποια βασικά στοιχεία για μας όπως το όνομά μας, το πανεπιστήμιο με το οποίο συνεργαζόμαστε, το πεδίο ενδιαφέροντος μας και το email μας.

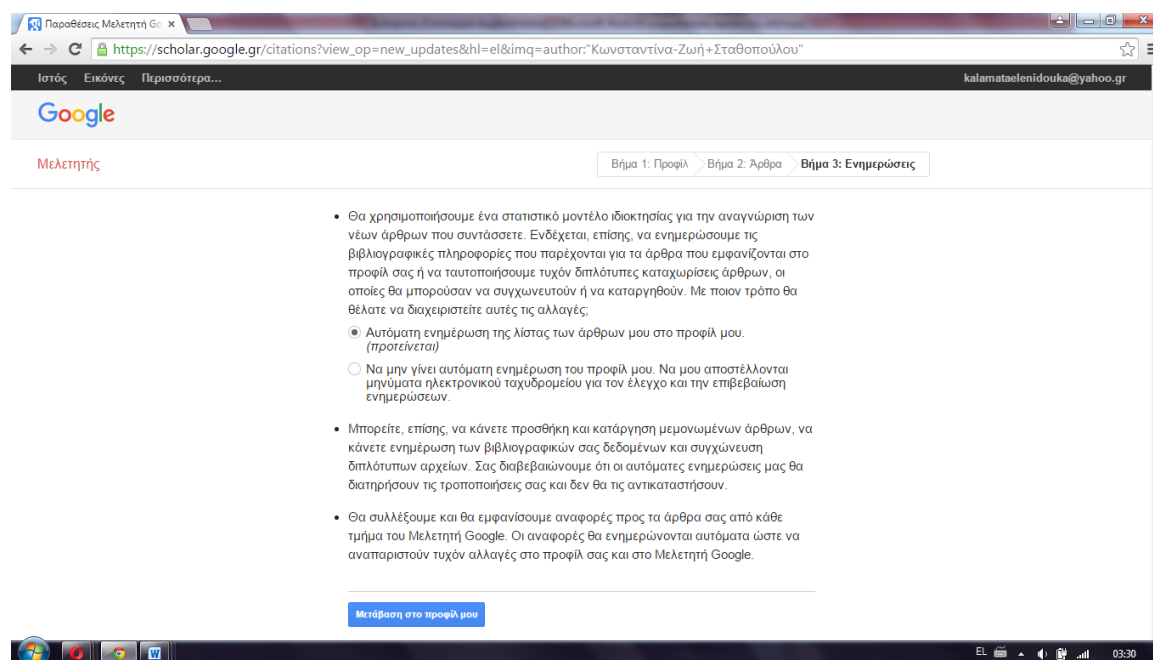
Εικόνα 16. GOOGLESCHOLAR-ΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

Στο δεύτερο βήμα μπορούμε να εντοπίσουμε τα άρθρα που έχουμε γράψει και να τα προσθέσουμε στη συλλογή μας ή να τα διαγράψουμε. Ακόμα στην αριστερή κάθετη στήλη μπορούμε να δούμε και πόσες αναφορές έχουν γίνει για μας και τα άρθρα μας.

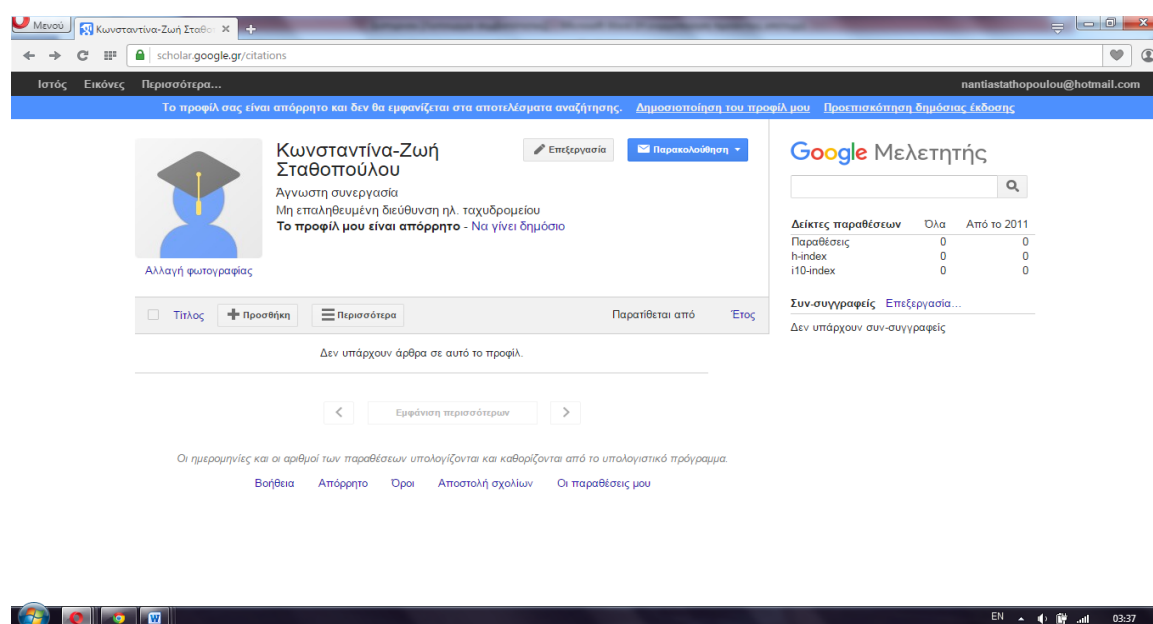
Εικόνα 17. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΑΡΘΡΩΝ

Στο τρίτο και τελευταίο βήμα μας δίνονται κάποιες πληροφορίες για το τι μπορεί να γίνει με τα άρθρα, τις αναφορές μας και για το πώς επιθυμούμε να διαχειριστούμε κάποιες αλλαγές που ενδέχεται να κάνει ο μελετητής.

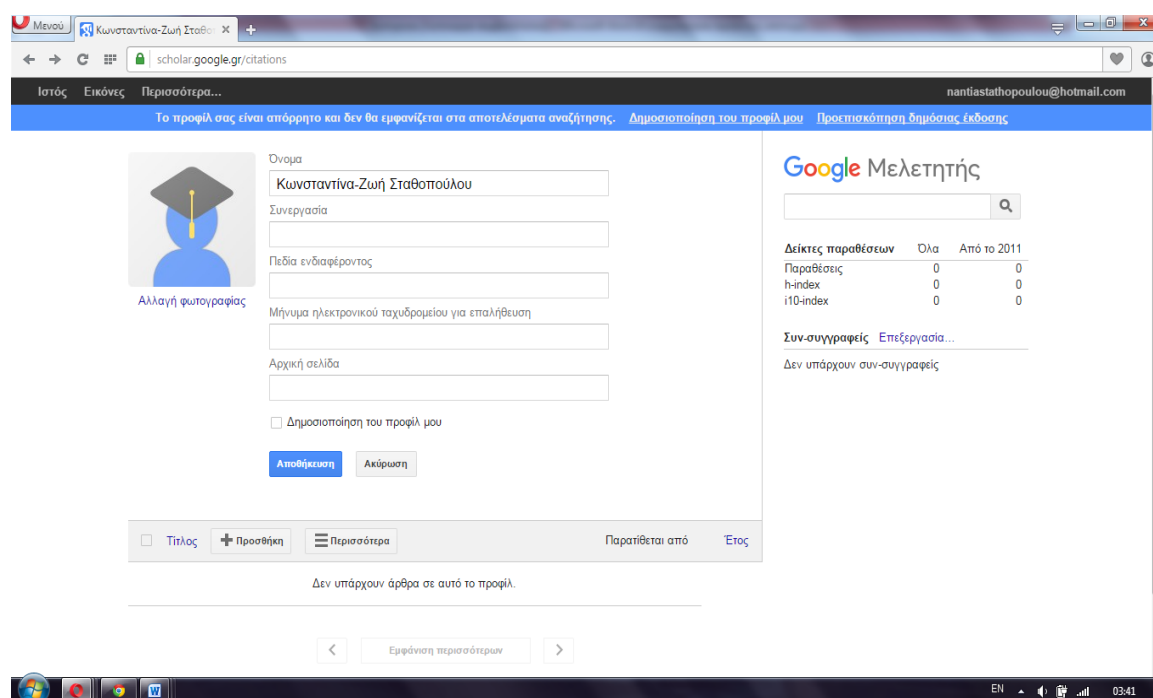
Εικόνα 18. GOOGLESCHOLAR

Αφού λοιπόν ολοκληρώσω και τα τρία βήματα τότε μπορώ να μεταβώ στο προφίλ μου. Έχω δυνατότητα να το διατηρήσω απόρρητο ή να το δημοσιοποιήσω. Αν το επιθυμώ μπορώ να βάλω μία εικόνα μου ή κάτι που εγώ θα ήθελα να είναι το avatar μου.

Εικόνα 19. GOOGLESCHOLAR - ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΜΟΥ

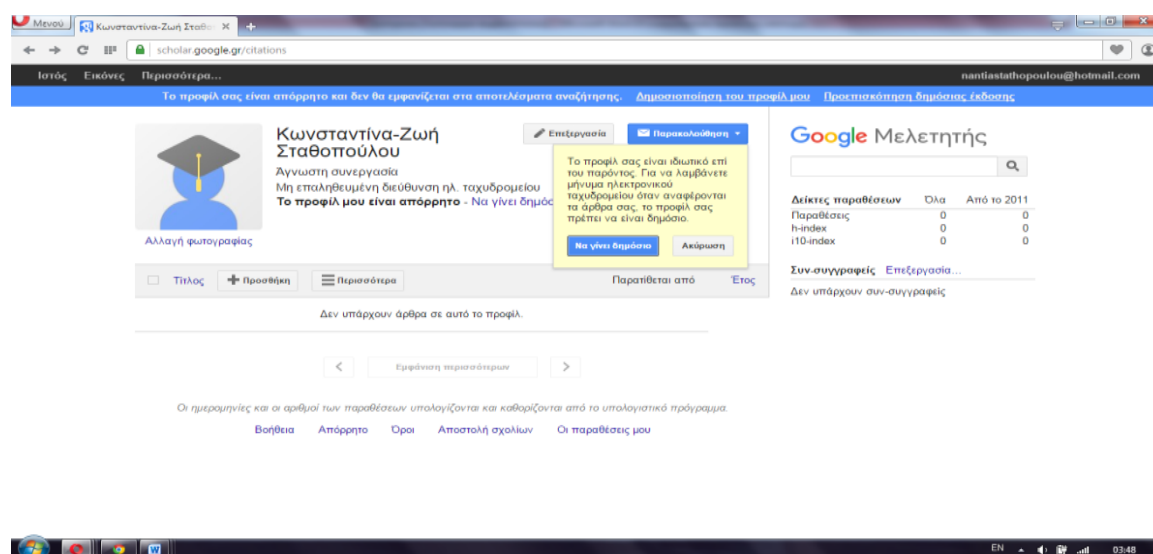
Ακόμα πατώντας επάνω στην επεξεργασία οδηγούμαστε σε ένα ακόμα «παράθυρο» όπου μπορούμε να συμπληρώσουμε κάποια στοιχεία που παραλείψαμε στα προηγούμενα βήματα ή να προσθέσουμε, διορθώσουμε.

Εικόνα 20. GOOGLESCHOLAR - ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΜΟΥ

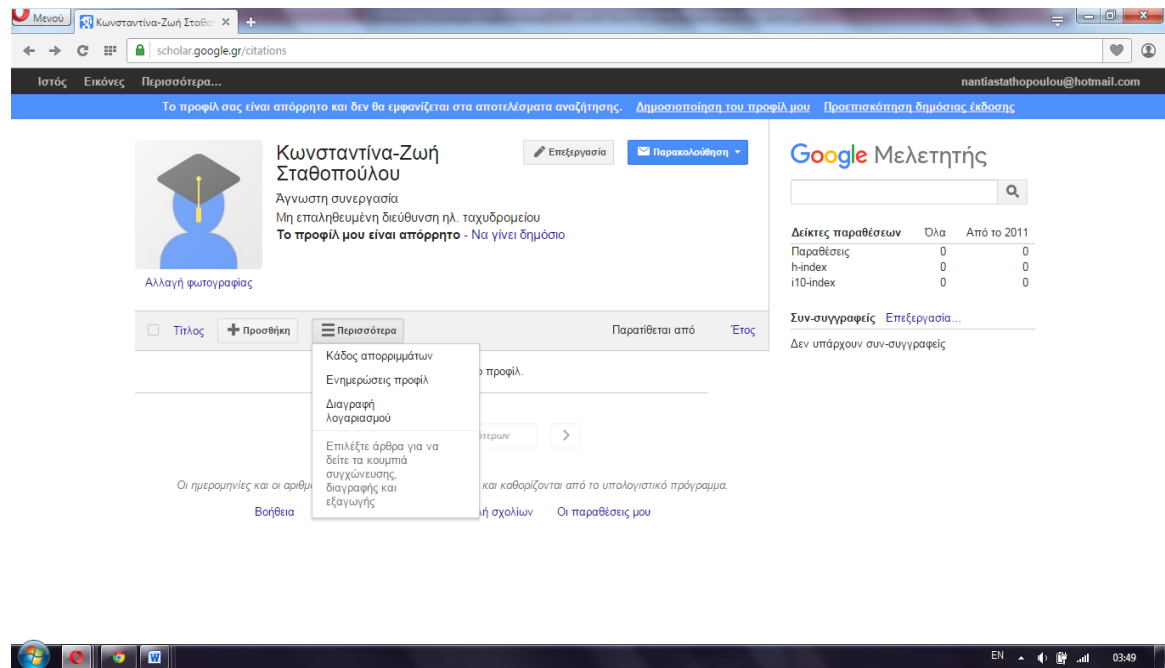
Στη συνέχεια το μπλε «κουμπί» μας εφιστά την προσοχή ενημερώνοντάς μας πως όσο ακόμα είναι ιδιωτικό το προφίλ μας δεν θα μας έρχεται ειδοποίηση μέσω email όταν αναφέρονται στα άρθρα μας.

Δεξιά του παραθύρου διακρίνουμε μια οριζόντια στήλη με τα στατιστικά μας στοιχεία.

Εικόνα 21. GOOGLESCHOLAR - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

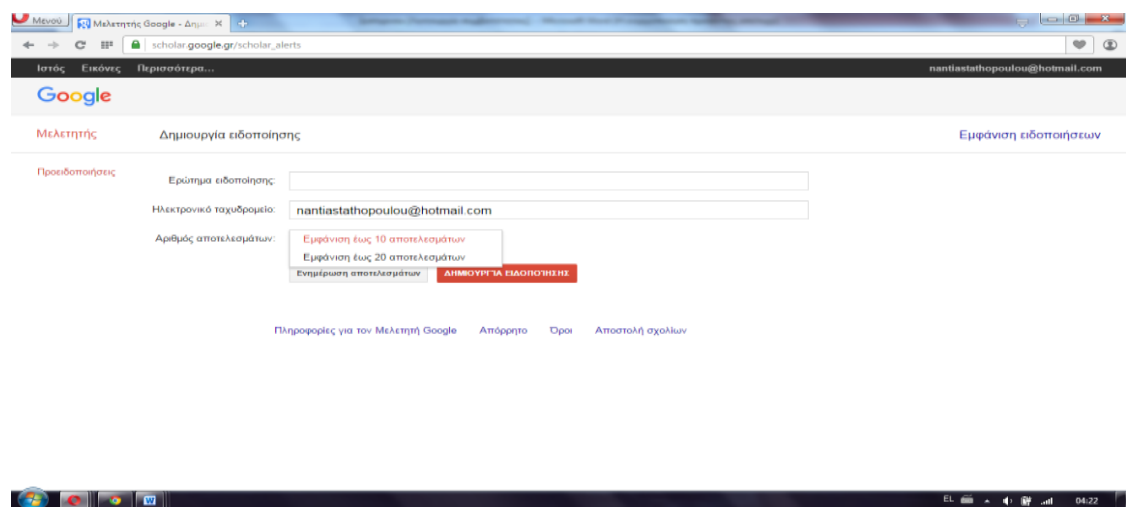
Τέλος στο μέσο και κέντρο περίπου της σελίδας διακρίνουμε μια γκρι μπάρα στην οποία μπορούμε να προσθέσουμε έναν τίτλο, να δούμε τους ήδη υπάρχοντες και επιλέγοντας το πλαίσιο με τη λέξη «περισσότερα» έχουμε κάποιες ακόμα δυνατότητες όπως να διαγράψουμε το λογαριασμό μας, να μεταφερθούμε στο κάδο απορριμμάτων και να δούμε τις ενημερώσεις μας.

Εικόνα 22. GOOGLESCHOLAR

5.6.5 ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Σε αυτό το στάδιο μου δίνεται η ευκαιρία να θέσω ένα ερώτημα και να μου έρθει ειδοποίησι στο email μου. Επίσης μπορώ να επιλέξω πόσα αποτελέσματα θέλω να εμφανιστούν.

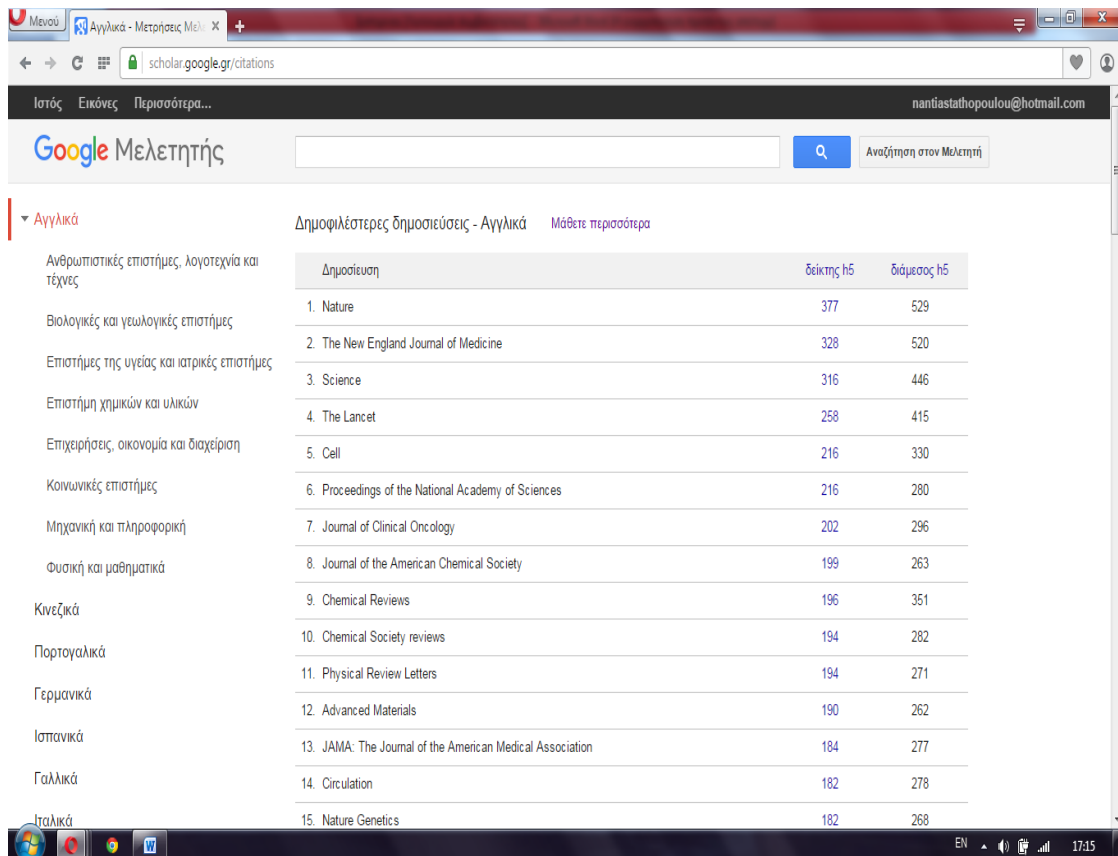

Εικόνα 23. GOOGLESCHOLAR - ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

5.6.6 ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Μία ιδιαίτερη χρήσιμη επιλογή του scholar είναι οι μετρήσεις.

Πατώντας πάνω σε αυτή την επιλογή μπορούμε εύκολα και γρήγορα να παρατηρήσουμε την προβολή και την επιρροή που είχαν διάφορα επιστημονικά άρθρα και πόσες αναφορές έγιναν σε σχέση με αυτά.

Δημοσίευση	δείκτης h5	διάμεσος h5
1. Nature	377	529
2. The New England Journal of Medicine	328	520
3. Science	316	446
4. The Lancet	258	415
5. Cell	216	330
6. Proceedings of the National Academy of Sciences	216	280
7. Journal of Clinical Oncology	202	296
8. Journal of the American Chemical Society	199	263
9. Chemical Reviews	196	351
10. Chemical Society reviews	194	282
11. Physical Review Letters	194	271
12. Advanced Materials	190	262
13. JAMA: The Journal of the American Medical Association	184	277
14. Circulation	182	278
15. Nature Genetics	182	268

Εικόνα 24. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Στην αριστερή κάθετη λίστα διακρίνουμε δέκα από τις βασικότερες γλώσσες του κόσμου.

Επιλέγοντας μία από τις γλώσσες εμφανίζονται κάποια συγκεκριμένα ερευνητικά πεδία.

Αφού επιλέξουμε μία τότε εμφανίζεται από κάτω η επιλογή υποκατηγορία όπου κάνοντας επάνω της μπορούμε να συγκεκριμενοποιήσουμε ακόμα περισσότερο την αναζήτησή μας.

The screenshot shows a Google Scholar search results page for the term "History". The search results are displayed in a table with two columns: "Δείκτης h5" (h5 Index) and "Διάμεσος h5" (h5 Diameter). The table lists 14 journals, with "History" highlighted in the search results. The h5 index for "History" is 40, and its h5 diameter is 74.

Journal	Δείκτης h5	Διάμεσος h5
History	40	74
Historical Journal of Film, Radio and Television	32	48
Lingua	32	42
Ethnic and Racial Studies	31	43
Synthese	30	34
International Journal of Communication	29	47
Qualitative Inquiry	29	46
Applied Linguistics	29	44
Gender & Society	29	41
System	29	41
Society	29	40

Εικόνα 25. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Μόλις λοιπόν επιλέξουμε την κατηγορία που μας ενδιαφέρει αυτόματα την λέξη υποκατηγορία την αντικαθιστά η επιλογή η οποία κάναμε.

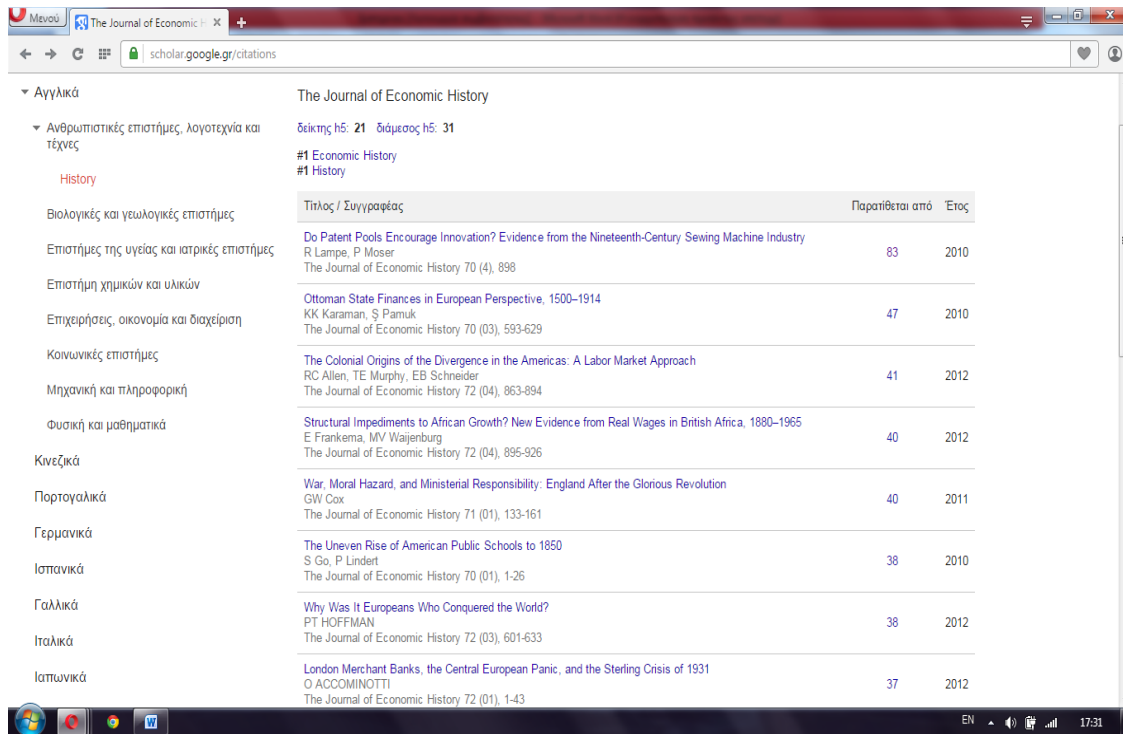
Επίσης στο κεντρικό πίνακα της σελίδας μας εμφανίζονται οι είκοσι από τις δημοφιλέστερες δημοσιεύσεις που μας αφορούν.

Ακόμα δίπλα από τις δημοσιεύσεις συναντάμε δύο λίστες, τον δείκτη h5 και τον διάμεσο h5.

Ο πρώτος αναφέρεται στα άρθρα που έχουν δημοσιευτεί τα τελευταία πέντε χρόνια και στις πόσες αναφορές έχει το καθένα.

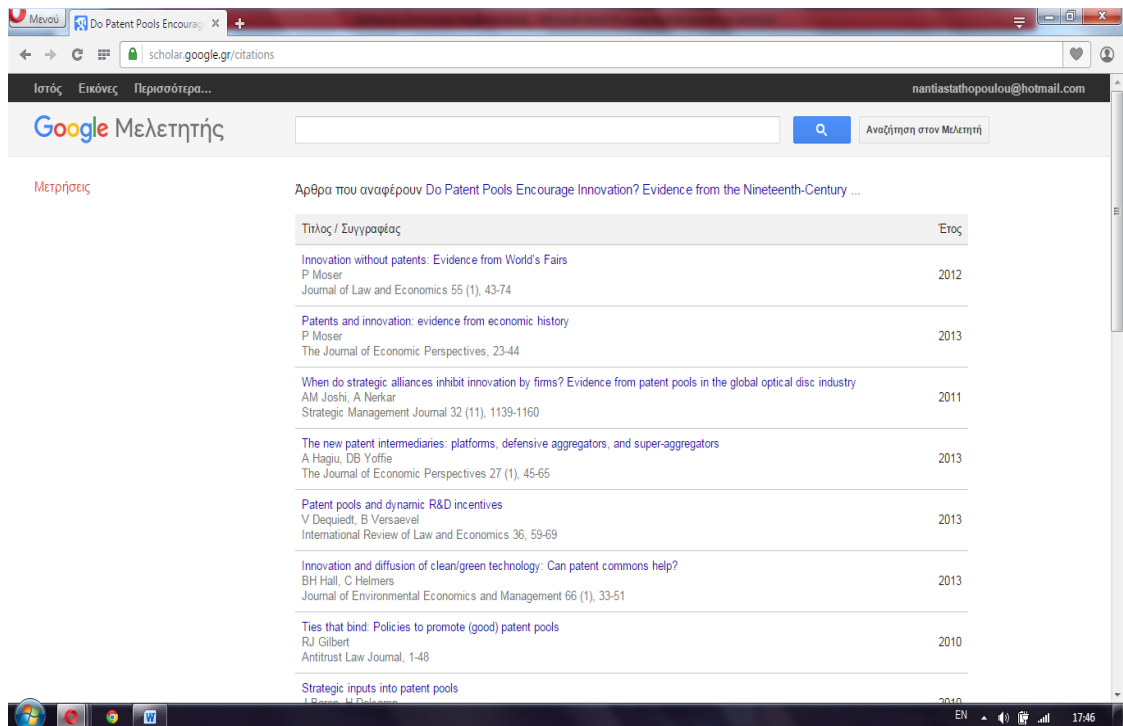
Η δεύτερη στήλη αφορά τον μέσο όρο αριθμών αναφορών για τα άρθρα που απαρτίζουν τον δείκτη h5.

Επιπροσθέτως μαθηματικές αναφορές της πρώτης στήλης μπορούν και να πατηθούν. Έτσι μας οδηγούν σε ένα ακόμα νέο παράθυρο διαλόγου. Σε αυτό μπορούμε να δούμε τον τίτλο και τον συγγραφέα όπως επίσης και πόσες φορές παρατίθεται αλλά και τη χρονολογία έκδοσης του.

Εικόνα 26. GOOGLESCHOLAR - ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Εν συνεχεία αν θέλουμε ακόμα περισσότερες πληροφορίες τότε έχουμε τη δυνατότητα πατώντας πάνω στους αριθμούς που δηλώνουν πόσες φορές έχουν γίνει αναφορές για αυτά τα άρθρα να οδηγηθούμε σε μια άλλη σελίδα στην οποία και αναφέρονται λεπτομερώς ποια είναι. Ξεκινώντας από το πιο πρόσφατο.

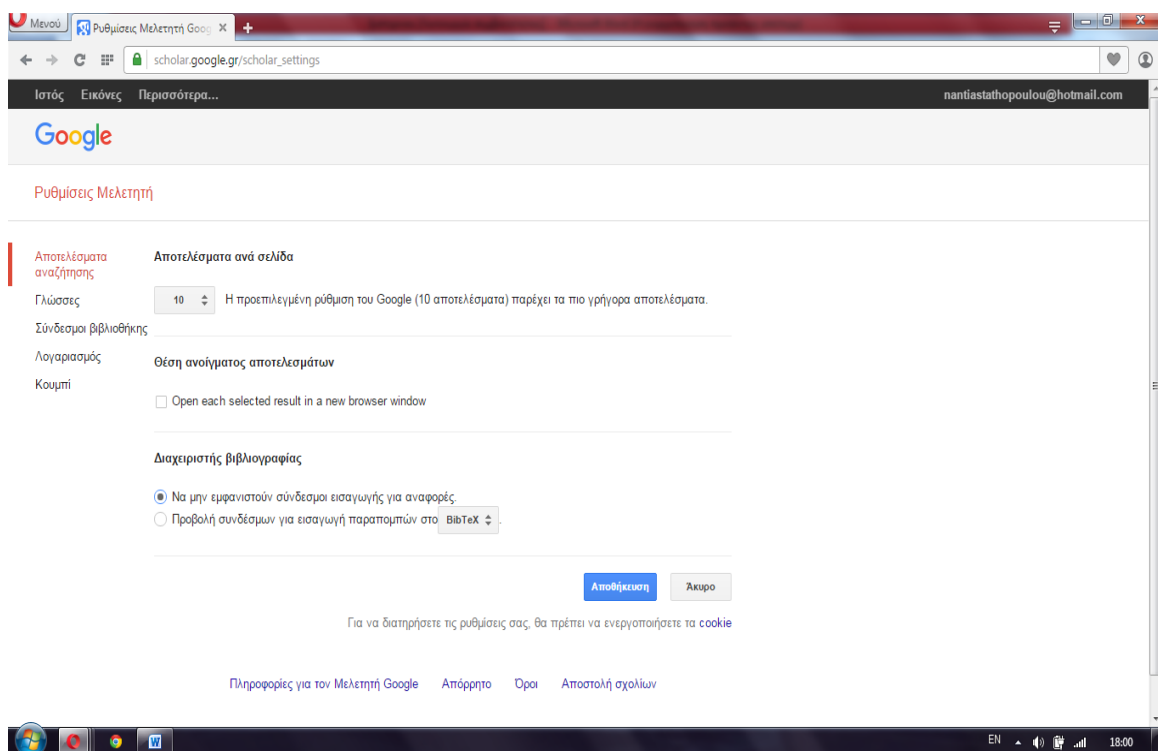

Εικόνα 27. GOOGLESCHOLAR - ΑΡΘΡΑ

5.6.7 ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

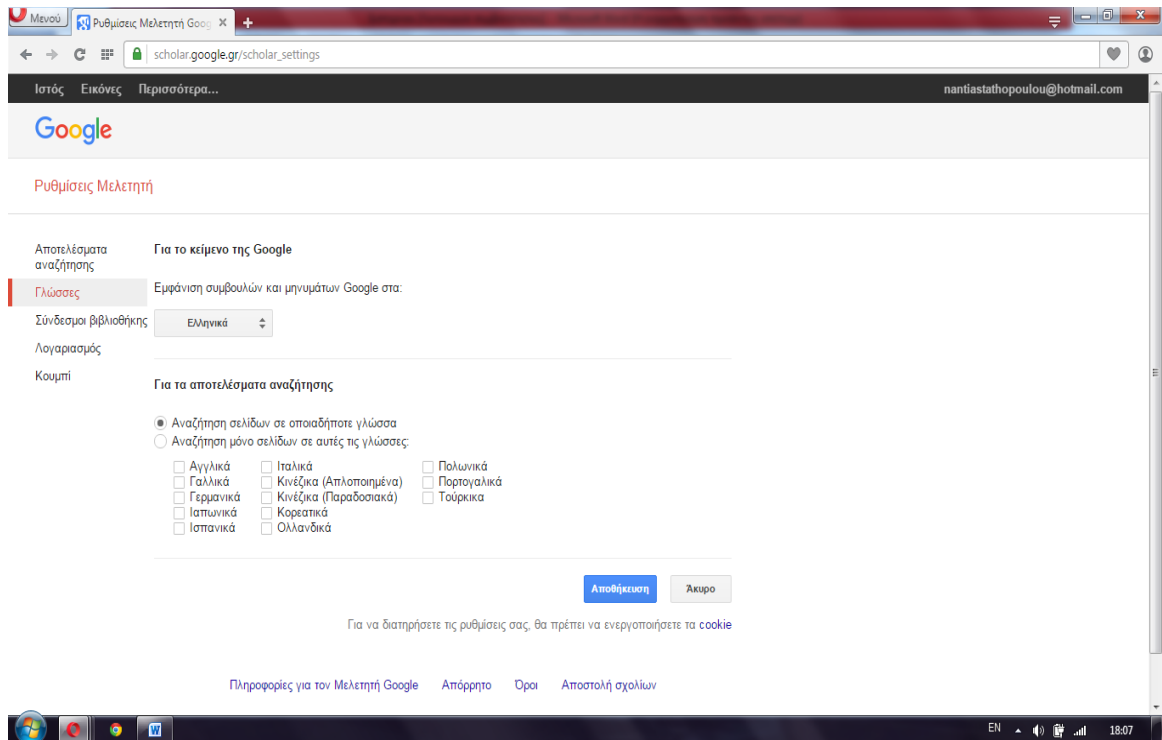
Η τελευταία μας επιλογή είναι οι ρυθμίσεις. Γίνεται σαφές πως θα αφορά το πώς εμείς επιθυμούμε να οργανώσουμε τον τρόπο που θέλουμε να διαχειριζόμαστε την σελίδα όσο μας αφήνει βέβαια ο μετρητής να επέμβουμε στις κεντρικές του ρυθμίσεις. Έχουμε τη δυνατότητα για αλλαγές σε πέντε βασικές κατηγορίες, οι οποίες εμφανίζονται αριστερά της σελίδας.

Η πρώτη κατηγορία αφορά τα αποτελέσματα αναζήτησης. Αρχικά μπορούμε να επιλέξουμε πως επιθυμούμε να βλέπουμε τα αποτελέσματα κάθε αναζήτησης. Με την δυνατότητα να επιλέξουμε να εμφανίζονται ανά δέκα και όχι ανά είκοσι γιατί είναι πιο γρήγορη η εξαγωγή των αποτελεσμάτων. Μετά μας παρέχει τη δυνατότητα να επιλέξουμε αν κάθε φορά που πατάμε έναν σύνδεσμο θέλουμε να ανοίγει σε νέα καρτέλα. Τέλος στο τρόπο με τον οποίο θέλουμε να διαχειριστούμε την βιβλιογραφία.

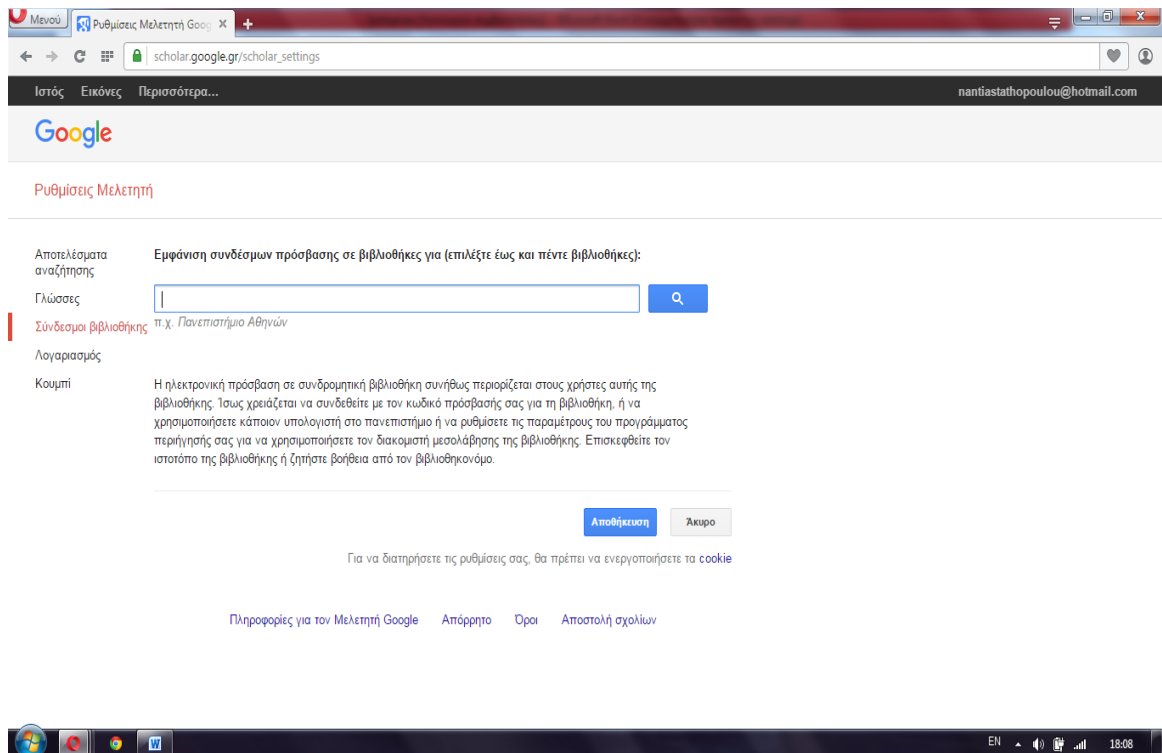
Εικόνα 28. GOOGLESCHOLAR - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Η δεύτερη κατηγορία αφορά τις γλώσσες. Εδώ έχουμε τις εξής δύο κατηγορίες στις οποίες μπορούμε να επέμβουμε και να τροποποιήσουμε. Η μία αφορά τη γλώσσα που επιθυμούμε να διαβάζουμε τις συμβουλές και τα μηνύματα της Google και η άλλη σε ποία γλώσσα να γίνεται η αναζήτηση των αποτελεσμάτων.

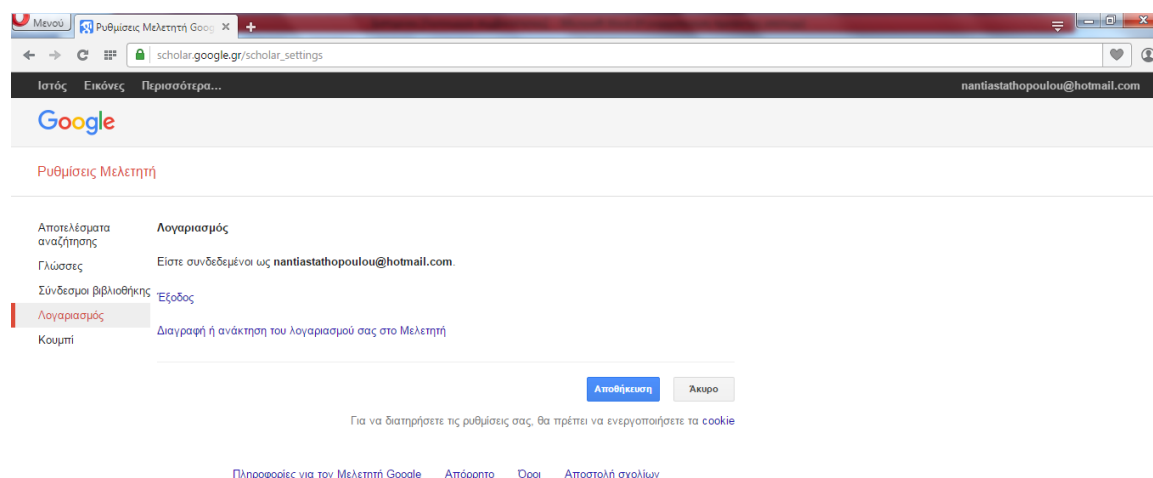
Εικόνα 29. GOOGLESCHOLAR - ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ (ΓΛΩΣΣΑ)

Η τρίτη επιλογή διαμόρφωσης έχει να κάνει με τους συνδέσμους των βιβλιοθηκών. Μπορούμε να εισάγουμε μέχρι και πέντε.

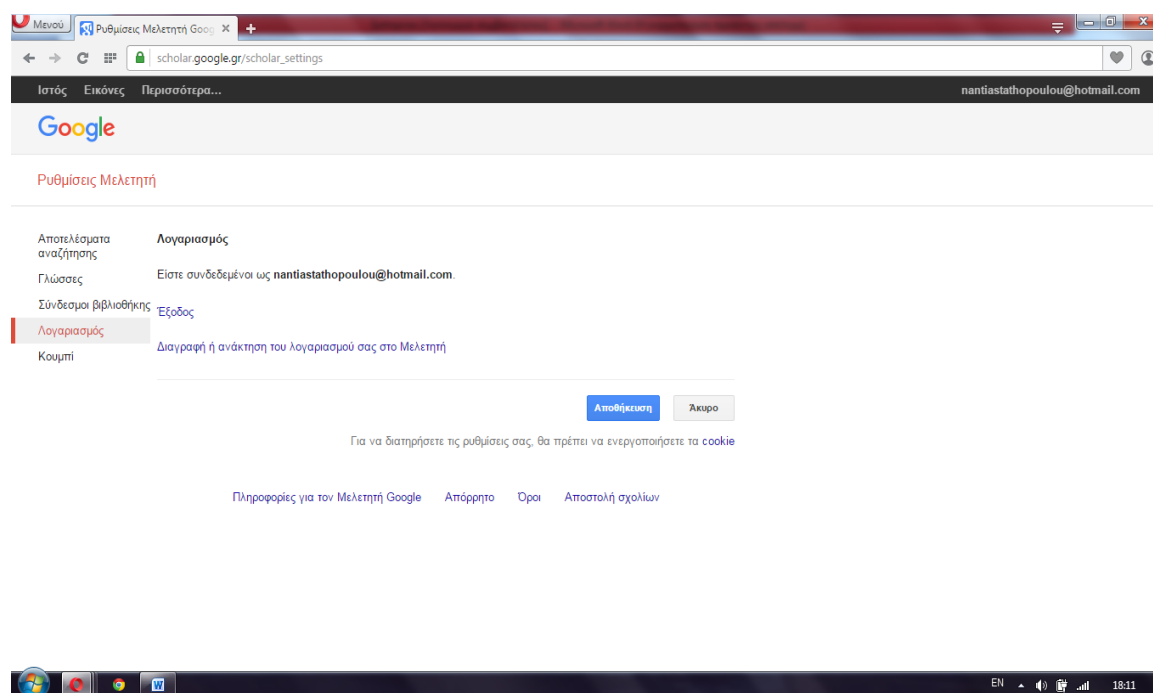
Εικόνα 30. GOOGLESCHOLAR - ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Η προτελευταία επιλογή αφορά το λογαριασμό μας. Μας δείχνει με ποίο email έχουμε συνδεθεί, αν θέλουμε να αποσυνδεθούμε και να διαγράψουμε η να ανακτήσουμε τον λογαριασμό μας.

Εικόνα 31. GOOGLESCHOLAR- ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Τέλος με την τελευταία ρύθμιση έχουμε μια πολύ σημαντική και χρήσιμη δυνατότητα. Να εισάγουμε το κουμπί του Μελετητή στο πρόγραμμα περιήγησης μας ώστε να αναζητούμε εργασίες κατά τη περιήγηση μας.

Εικόνα 32. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

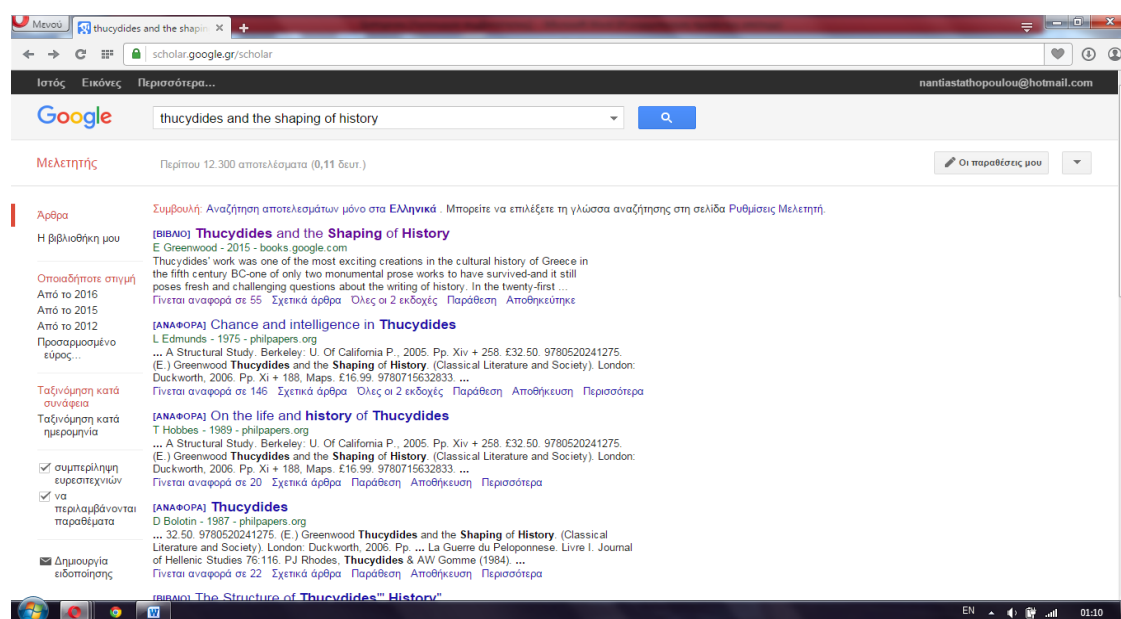
Συνοψίζοντας, είδαμε τις βασικές επιλογές του ψηφιακού εργαλείου: Scholar της Google (Μελετητής της Google) και ποιές οι δυνατότητες που προσφέρει η κάθε μία αλλά και η χρησιμότητά τους.

5.6.8 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

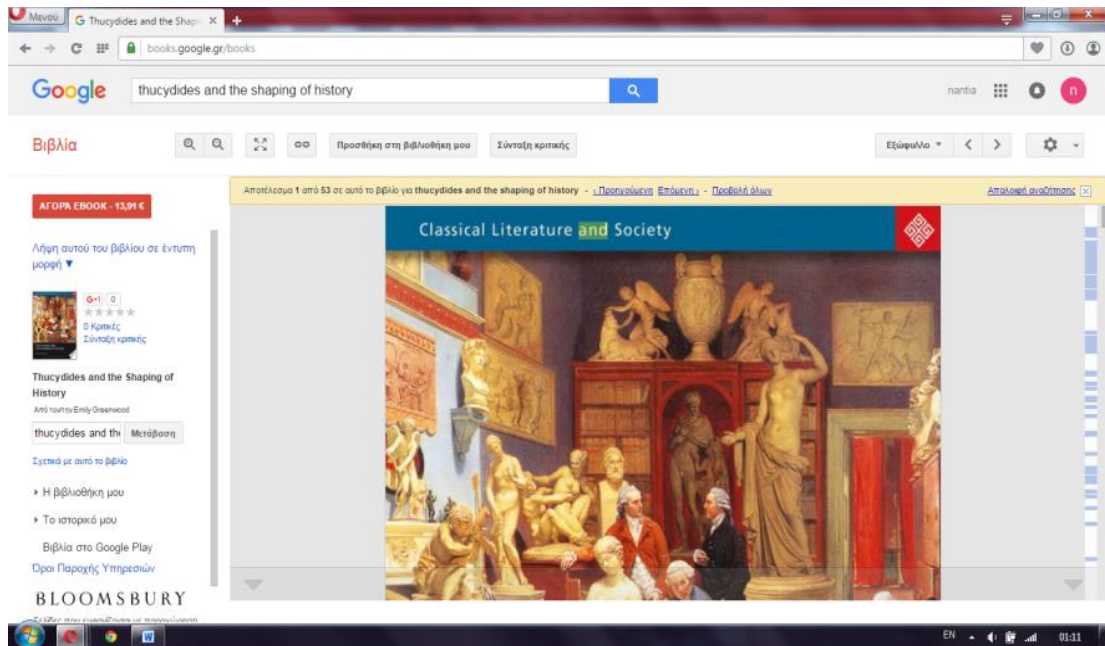
Μετά από την θεωρητική παρουσίαση, η οποία μόλις προηγήθηκε, θεωρώ σκόπιμο να παρουσιάσω και μια πιο πρακτική πλευρά του Μελετητή ώστε να φανεί η χρηστικότητα του. Θα χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα από την προσωπική μου εμπειρία και θα προσπαθήσω να δείξω με απλό, κατανοητό τρόπο και ελπίζω όχι κουραστικό πως θα μπορούσε ένας φοιτητής στην περίπτωση μας να κάνει χρήση αυτού του ψηφιακού εργαλείου.

Αυτή τη περίοδο μου ζητήθηκε να ετοιμάσω μια εργασία για τον Θουκυδίδη. Αναζητώντας βιβλιογραφία λοιπόν για τα έργα του, το ύφος του και γενικά στοιχεία της ζωής του που θα μπορούσαν να μου φάνουν χρήσιμα, έφτασα σε ένα σημείο όπου η βιβλιοθήκη της περιοχής μου δεν με κάλυπτε και δεν μπορούσα να εντοπίσω η δεν ήξερα πως ακριβώς να βρω πρόσφατα κυρίως άρθρα, αναφορές, βιβλία που να αφορούν το θέμα της εργασίας μου. Έτσι σκέφτηκα να χρησιμοποιήσω το Scholar.

Γράφοντας λοιπόν την λέξη Thucydides αμέσως είχα μια σειρά από αποτελέσματα. Μάλιστα στα περισσότερα μπορούσα να τα διαβάσω και on-line. Είχα ακόμα τη δυνατότητα να προσαρμόσω την αναζήτηση ανάλογα με το πότε επιθυμούσα να δω αναφορές γι' αυτό το θέμα.

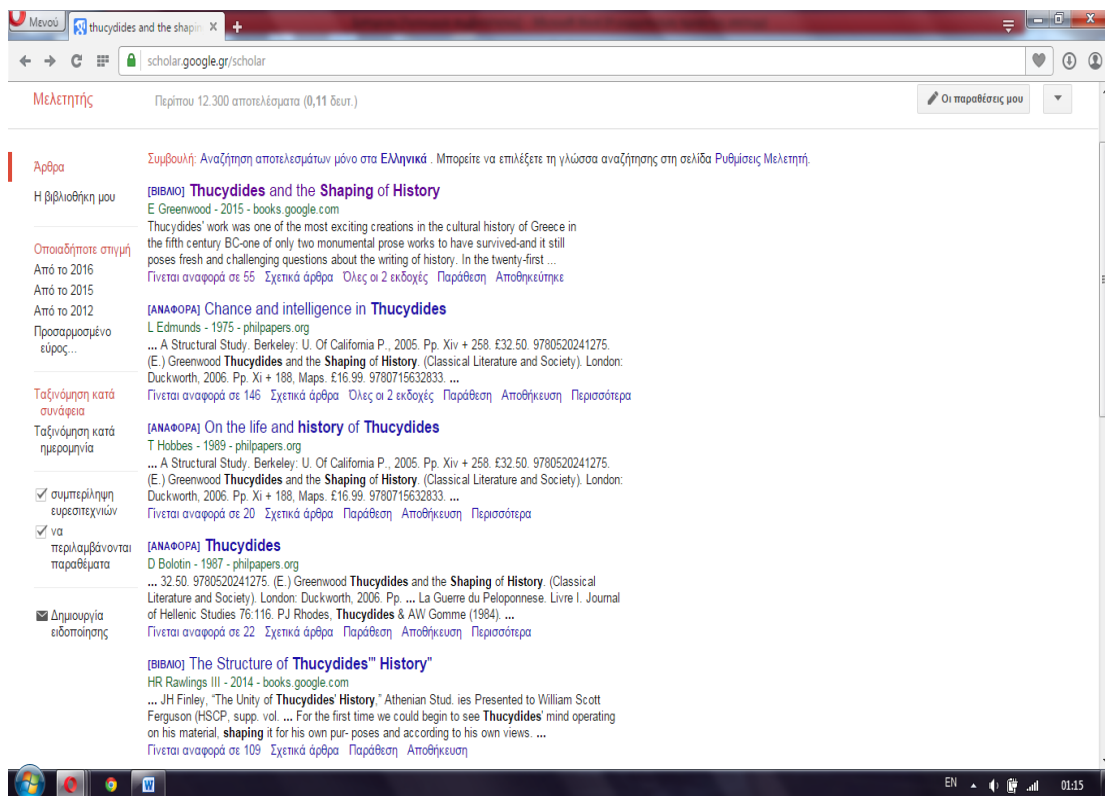
The image is a screenshot of a web browser displaying a Google Scholar search results page. The search query is 'thucydides and the shaping of history'. The page shows several search results, including books and articles. The first result is 'Thucydides and the Shaping of History' by E. Greenwood, published in 2015. The second result is 'Chance and intelligence in Thucydides' by L. Edmunds, published in 1975. The third result is 'On the life and history of Thucydides' by T. Hobbes, published in 1969. The fourth result is 'Thucydides' by D. Bolotin, published in 1987. The fifth result is 'The Structure of Thucydides' History' by P. J. Rhodes, published in 1984. The page also includes a sidebar with filters for 'Αρθρα', 'Η βιβλιοθήκη μου', 'Οποιαδήποτε στιγμή', 'Από το 2016', 'Από το 2012', 'Προσαρμοσμένο εύρος...', 'Ταξινόμηση κατά συνάφεια', 'Ταξινόμηση κατά ημερομηνία', '✓ συμπερίληψη ευρεσιτεχνιών', '✓ να περιλαμβάνονται παραθέματα', and '☑ δημοσίευση ειδοποίησης'. The browser's address bar shows 'scholar.google.gr/scholar' and the user's email address 'nantastathopoulou@hotmail.com' is visible in the top right corner.

Εικόνα 33. GOOGLESCHOLAR- ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

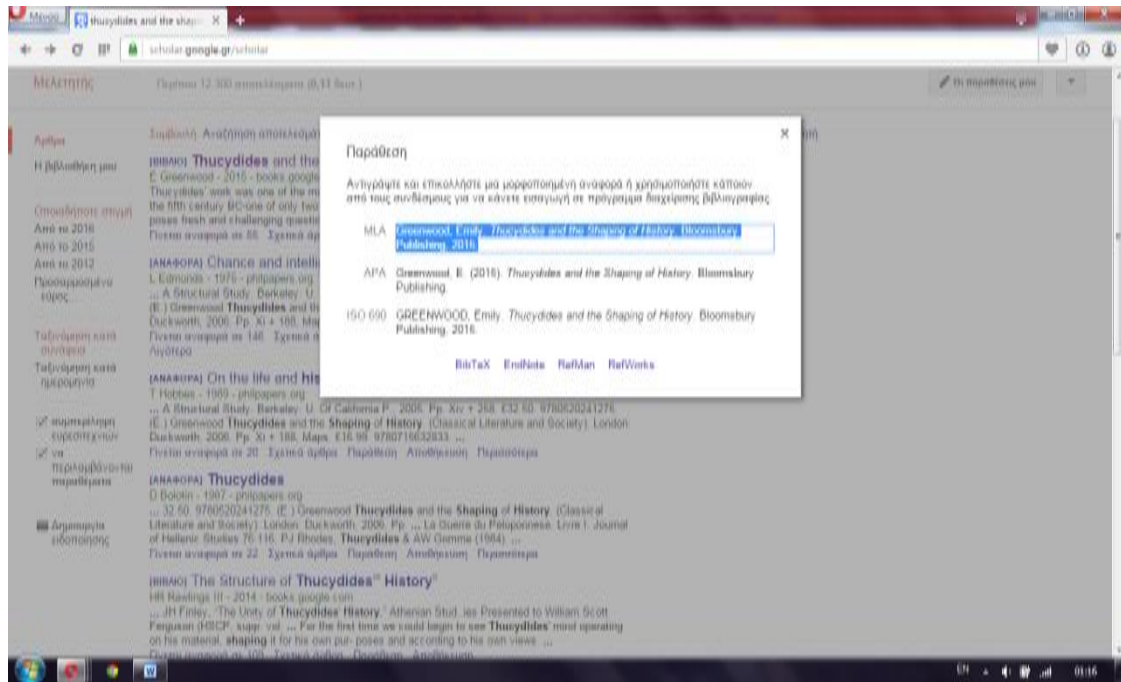
Εικόνα 34. ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Φυσικά ένα ακόμα ιδιαίτερα χρηστικό στοιχείο ήταν ότι μπορούσα να δω πόσες αναφορές υπήρξαν για το καθένα κείμενο ξεχωριστά και πατώντας επάνω τους εντόπιζα τα κείμενα με άλλες τόσες αναφορές και γι'αυτά. Οπότε μπορούμε να βρίσκουμε συνέχεια άπειρο υλικό καλά ενημερωμένο από την άνεση του σπιτιού μας.

Εικόνα 35. GOOGLESCHOLAR - ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ένα ακόμα στοιχείο που το κάνει ξεχωριστό και πραγματικά μπορούμε να γλυτώσουμε χρόνο είναι πως πατώντας επάνω στην επιλογή παράθεση αμέσως παρουσιάζεται μπροστά μας ένα πλαίσιο στο οποίο εμφανίζονται όλα τα στοιχεία εκείνα του κειμένου τα οποία χρειαζόμαστε για να τα χρησιμοποιήσουμε για βιβλιογραφική αναφορά.

Εικόνα 36. GOOGLESCHOLAR - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

5.5.9 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα από την παρουσίαση του ψηφιακού εργαλείου: Scholar της Google προσπάθησα να παρουσιάσω σε πρώτη φάση το θεωρητικό κομμάτι του. Να κάνω, δηλαδή, μια μικρή ανάλυση στο τι θα δούμε μόλις επιλέξουμε αυτό το πρόγραμμα, τι επιλογές μας δίνει, τι δυνατότητες έχει η κάθε μία επιλογή και πόσο μπορούμε να επέμβουμε στις ρυθμίσεις. Αφού εξοικειωθήκαμε, λοιπόν με τον τρόπο εμφάνισης και χρήσης του Μελετητή, τότε προχώρησα σ'ένα παράδειγμα. Μέσα από αυτό προσπάθησα να αναδείξω μερικά από τα στοιχεία που είχα αναφέρει θεωρητικά. Με λίγα λόγια, στη δεύτερη ενότητα της εργασίας προσπάθησα να εμφανίσω τη χρηστική του αξία. Σε όλα αυτά σύμμαχο για την καλύτερη κατανόηση και άμεση απεικόνιση των λεγομένων μου είχα της φωτογραφίες από την επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή μου.

Εν κατακλείδι, νομίζω πως η φράση που διαβάζουμε μόλις ανοίγουμε την σελίδα «Στηριχθείτε γερά πάνω σε γίγαντες» όντως δεν μας απογοητεύει αλλά αντιθέτως γίνεται πράξη. Μένοντας έτσι όχι μόνο ευχαριστημένοι από τα αποτελέσματα αλλά και εντυπωσιασμένοι από το εύρος των αποτελεσμάτων των αναζητήσεων μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση που κάναμε παραπάνω είναι φανερό ότι οι νέες τεχνολογίες και τα εκπαιδευτικά λογισμικά βοηθάνε στην καλύτερη διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα οφέλη είναι πολλά τόσο για τον εκπαιδευτικό όσο και για τους μαθητές.

Επιπλέον ο ρόλος του δασκάλου ενισχύεται καθώς συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία ξεφεύγοντας από τον παραδοσιακό τρόπο μάθησης, έλκοντας του μαθητές να συμμετέχουν με μεγαλύτερη ευχαρίστηση.

Μέσα από τα εργαλεία που αναλύθηκαν (εθνικό ίδρυμα ερευνών, σπουδαστήριο νέου ελληνισμού, εννοιολογική χάρτες, τεχνική του gamification) φαίνεται πώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει πληθώρα λογισμικών και νέων τεχνολογιών για να διδάξει ευχάριστα το μάθημά του και να βρει εύχρηστες και εμπειριστατωμένες πληροφορίες και απόψεις πάνω στα φιλολογικά μαθήματα.

Πολύ σημαντικό είναι και το λογισμικό Google scholar όπου μπορεί να βρει και να αξιοποιήσει πλούσιο υλικό, ελληνική και ξένη βιβλιογραφία.

Τα λογισμικά λοιπόν αν χρησιμοποιηθούν σωστά αποτελούν σημαντικά βοηθήματα σε κάθε είδους διδασκαλία, αποτελούν μια εκπαιδευτική επανάσταση που βοηθάει την εκπαιδευτική διαδικασία.

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Τα παραπάνω λογισμικά που αναλύσαμε προσφέρουν πλείστες δυνατότητες για χρήση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για τον λόγο αυτό η παρούσα εργασία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως βάση για μελλοντικές έρευνες πάνω στο ίδιο θέμα.

Έτσι λοιπόν θα μπορούσε να επεκταθεί για την διδασκαλία συγκεκριμένων φιλολογικών μαθημάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε συγκεκριμένα μαθήματα καλύπτοντας την διδακτέα ύλη με τρόπο πολύ πιο ευχάριστο και δημιουργικό παρέχοντας όλα τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα, που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και τα εκπαιδευτικά λογισμικά στην εκπαίδευση φιλολογικών μαθημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bellotti, F. B. (2010). *Designing effective serious games: opportunities and challenges for research*. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 5(S13), 22-35.
- Bigge, M. (1992). *Learning theories for teachers*. New York: Harper & Row.
- Cohen, L. M. (2011). *Research Methods in Education*. Routledge.
- Cole, M. &. (2001). *Η ανάπτυξη των παιδιών: γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη νηπιακή και μέση παιδική ηλικία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Fykaris, I. &. (2013). "Approaching differentiated instruction via the attitudes and the opinions of Greek primary school teachers: An empirical investigation". *Sociology Study*. vol.2 , σσ. 918-926.
- Goleman, D. (2009). *Η συναισθηματική νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Hammer, L. &. (2011). *Gamification in Education: What, How, Why Bother?* .
- Illeris, K. (2009). *Σύγχρονες θεωρίες μάθησης: 16 θωρίες μάθησης με τα λόγια των δημιουργών τους*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Jonassen, D. H. (2000). *Toward a design theory of problem solving*. *Educational technology research and development*, 48(4), 63-85.
- Mezirow, J. e. (2000). *Fostering critical reflection in adulthood: A guide to transformative and emancipatory learning*. San Francisco: Jossey Bass.
- Pelling, N. (2014). *Gamification in business and education-project of gamified course for university student*, *Developments in Business Simulation and Experiential Learning*.
- Petrie, H. (1999). *Metaphor, Learning and Thought*. New York: Cambridge University Press.
- Piaget, J. (2007). *Η ψυχολογία της νοημοσύνης (μτφ. Ελένη Βέλτσου)*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Sylvester, R. (2005). *A celebration of neurons: An educator's guide to the human brain*. Alexandria VA: Association for supervision and Curriculum Development.
- Tomilson, C. (2004). *Ηγεσία για διαφοροποίηση της εργασίας σε σχολεία και αίθουσες διδασκαλίας*. Λευκωσία.
- Tomlinson, C. (2003). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Λευκωσία.
- W. Hsin-Yuan Huang, D. S. (2013). *Gamification of Education* . Toronto.
- Βερτσέτης, Α. (2003). *Διδακτική τ. Α΄. Γενική Διδακτική. Ε΄ Έκδοση*. Αθήνα.
- Γιαννούλης, Ν. (1993). *Διδακτική Μεθοδολογία. Ψυχολογική Θεμελίωση της Διδασκαλίας και Διαμόρφωση της Διδακτικής Θεωρίας στο Πλαίσιο της Σχολικής Πράξης. Α΄ Έκδοση*. Αθήνα.
- Κανάκης, Ι. (1991). *«Η εσωτερική διαφοροποίηση και η εξατομίκευση της διδασκαλίας - μάθησης»*. Νεοελληνική Παιδεία.

- Κασσωτάκης, Μ. Φ. *Μάθηση και Διδασκαλία. Τόμος Α΄*. Αθήνα.
- Κουσουβάκη, Φ. (2006). *Εναλλακτική διδακτική: Προτάσεις για μετάβαση από τη Διδακτική του Αντικειμένου στη Διδακτική του Ενεργού Υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κουτρούμπα, Κ. (2004). *Διδακτική. Εφαρμογή στη Σύγχρονη Οικιακή Οικονομία*. Αθήνα: Σταμούλης.
- Κουτσελίνη, Μ. (2006). *Διαφοροποίηση διδασκαλίας - μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας: Φιλοσοφία και έννοια προσεγγίσεις και εφαρμογές. Τόμος Α΄*. Λευκωσία.
- Κρουσταλάκης, Γ. (2004). *Διαπαιδαγώγηση. Πορεία Ζωής. Θεωρία και Πράξη της Αγωγής του Νέου Ανθρώπου. ΣΤ΄ Έκδοση*. Αθήνα.
- Μαγνησάλης, Κ. Γ. (2003). *Δημιουργική σκέψη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ματσαγγούρας, Γ. (1999). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Η Σχολική Τάξη. Χώρος. Ομάδα. Πειθαρχία. Μέθοδος*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Η Προσωπική Θεωρία ως Πλαίσιο Στοχαστικο-κριτικής*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπαμπάλης, Θ. (2001). *Η Ζωή στη Σχολική Τάξη*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μπαμπάλης, Θ. (2011). *Η Κοινωνικοποίηση του Παιδιού στη Σχολική Τάξη: Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μπρούζος, Α. (2009). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής. Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ξανθάκου, Γ. (2011). *Δημιουργικότητα και Καινοτομία στο Σχολείο και την Κοινωνία*. Αθήνα: Διάδραση.
- Ξανθάκου, Γ. κ. (2011). *Το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα*. Αθήνα: Διάδραση.
- Τριλιανός, (2009). *Η κριτική σκέψη και η διδασκαλία της*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Τριλιανός, Α. (2013). *Μεθοδολογία της Διδασκαλίας*. Αθήνα: Διάδραση.
- Τριλιανός, Α. (1991). *Μεθοδολογία της Διδασκαλίας. Τόμος Α΄. Κριτική Προσέγγιση της Αποτελεσματικής Διδασκαλίας με Βάση τα Πορίσματα της Σύγχρονης Επιστημονικής Έρευνας*. Αθήνα: Αφοί Τολίδη.
- Φράγκος, Χ. (1993). *Η Σύγχρονη Διδασκαλία. Μελέτες Παιδαγωγών Ανατολής και Δύσης. Συνθετική Θεώρηση. Διδασκαλία- Σχόλια. Βασικά Κείμενα για τη Διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χαραλαμπόπουλος, Ι. Ν. (1980). *Γενική Παιδαγωγική*. Αθήνα.